

Al. ags2

Op Weg met Werken naar Vermogen

(2011 – 2012: een overgangsnota)

Fred Nilsen/Jan Korf

Maart 2011

O Samenvatting

Met de nota *Op Weg met Werk*, werd in 2010 het succesvolle beleid van de afgelopen jaren voortgezet. Wel werd in de nota gewezen op de verwachte ontwikkelingen vanuit Den Haag, die een grote impact zouden kunnen hebben op dit beleid. Daarnaast is over 2010 een miljoenenkort ontstaan als gevolg van stijgende klantaantallen en opgelegde kortingen door het Rijk. Ook heeft Den Haag een belangrijke stelselherziening ingezet, die vereenvoudiging van het sociaal zekerheidsstelsel beoogt, hetgeen de gemeenten confronteert met nieuwe, zwakkere doelgroepen en hogere uitvoeringskosten.

Er zijn grote veranderingen gaande. Met de nieuwe wet *Werken naar Vermogen* worden een aantal belangrijke wijzigingen geïntroduceerd. Het belangrijkste is dat de wet niet langer uitgaat van volledige uitstroom, maar van werken naar vermogen. Het klantbestand wordt voor een belangrijk deel een zorgbestand. De verwevenheid met andere wetgeving(-processen) - zoals de WMO en de decentralisatie van de AWBZ op preventie en begeleiding - wordt sterker. De verantwoordelijkheid van de gemeente, als uitvoerder van de wet groeit. Daarnaast stimuleert de decentralisatiebeweging in de jeugdzorg de inzet van integrale producten en brengt de 'kanteling' binnen de WMO een veel meer interactieve aanpak tussen klant en zorgverlener, het einde van de 'verstrekkingenfabriek', zoals we die kenden onder de WVG. Het regionaliseringsbeleid zet in op 30 arbeidsregio's en het UWV, mede als gevolg van bezuinigingen, beperkt het aantal werkpleinen tot die 30 regio's. Tot slot en vooral zal er sprake zijn van krimpende middelen. Voor Inburgering zal naar verwachting vanaf 2013 geen separaat budget meer beschikbaar zijn. De WEB middelen gaan waarschijnlijk overgeheveld worden naar OC&W, waardoor de gemeenten hun invloed op de bestedingen verliezen. In het kader van 'Passend Onderwijs' is sprake van bezuinigingen die vooral speciaal en praktijk onderwijs raken en dus voor Flevoland forse gevolgen kunnen hebben. Grote kortingen worden toegepast op de reïntegratiebudgetten in het bijzonder en in de sociale zekerheid in het algemeen.

De gemeenten zien zich geconfronteerd met een groeiende doelgroep van zorgklanten, die nooit uit zal stromen maar geactiveerd moet worden op basis van inkomenscapaciteit, oftewel werken naar vermogen. De mate waarin dit lukt bepaalt hoeveel de gemeente de kosten op het I-doel kan verminderen. De klant moet gemobiliseerd worden en blijven! Aangezien de reïntegratiemarkt slecht heeft gepresteerd, nemen de gemeenten steeds meer zelf de verantwoordelijkheid in de uitvoering. Daarnaast vinden keuzes plaats op de inzet van de instrumenten. Sommige zijn, hoewel succesvol gebleken - zoals verloning - gewoonweg te duur ten tijde van bezuinigingen.

Het beleid van de gemeente Lelystad heeft zich in de afgelopen jaren bijzonder succesvol getoond, dat is ook gebleken uit het rendementsonderzoek naar de bestedingen aan de participatievoorziening in de gemeente Lelystad (zie Bijlage). Er is sprake geweest van een hoge uitstroom, de gemeente bereikte de economisch gunstige positie van voordeelgemeente en het sociaal-maatschappelijk effect was als gevolg van de hoge uitstroom naar werk evenredig gunstig. Maar dat als gevolg van de hiervoor aangegeven ontwikkelingen een heroverweging van het instrumentenpakket aan de orde is moge duidelijk zijn. Het belangrijkste wordt de inzet op de mobiliteit van het klantbestand, de investering op het doen werken naar vermogen.

Twee instrumenten worden naar voren geschoven als belangrijke oplossingsrichtingen, de opbouw van een gemeentelijk werkbedrijf en -- als een mogelijk onderdeel daarvan -- het Participatiehuis. Door het ombouwen van de regionale WSW organisatie naar een gemeentelijk werkbedrijf, ontstaat een perfect

platform waarop klanten met een arbeidsbeperking ondergebracht kunnen worden in betaalde - parttime - banen. Het gemeentelijk werkbedrijf opereert als een verlengstuk van het gemeentelijk beleid. Dat de gemeente als overheid daarmee een belangrijke voorbeeldrol vervult naar het bedrijfsleven, als werkgever van kwetsbare medewerkers is een niet te onderschatten nevenvoordeel.

Tot slot is er het belangrijk financieel voordeel. Naar blijkt is deze aanpak goedkoper dan uitbesteding aan de commerciële markt, en iedere klant aan het werk vermindert daarenboven de druk op het I-deel! Voor de bijzonder kwetsbare klanten kan het Participatiehuis worden ingezet. Een formule die met name door intensieve persoonlijke begeleiding succesvol is. Feitelijk gaat het om een soortgelijke aanpak waarmee met het project Broeïnest (in de wijken), reeds ervaring is opgedaan.

Ten aanzien van de financiering van het beleid liggen enkele principiële besluiten voor. Hoewel de recessie en de opgelegde kortingen door het Rijk in eerste instantie de prikkel tot interne bezuinigingen oproept, het herszellen van de tekorten op de balans, is juist het moment aangebroken voor een anticyclisch investeren. Juist nu is het van groot belang door middel van investeringen het klantenbestand te mobiliseren en mobiel te houden. Het alternatief is immers een hestand dat door gebrek aan begeleiding letterlijk verhardt en hospitaliseert in de bijstand. Dat zal op termijn leiden tot een loodzware en vooral ook structurele druk op de gemeentelijke begroting. Een aantal maatregelen ligt voor om dit laatste te voorkomen.

Ten eerste een snelle en doeltreffende introductie van de nieuwe wetgeving binnen de organisatie, middels een doelgericht, korte termijn project. Daarnaast het inzetten op een driejarig intensief uitstroombudget, met als doel om 225 klanten extra te laten uitstromen. Dit laatste vraagt om een reallocatie van de uitvoeringskosten (€ 1.600.000 per jaar) – tot dusverre opgenomen in het Participatiebudget – naar de Algemene Middelen. Dat betekent dat er een extra last zal drukken van in totaal € 4.800.000 op de Algemene Middelen over een periode van drie jaar. Echter, door de besparingen op de uitgaven van het I-deel – als gevolg van de extra uitstroom van 225 klanten - oplopend tot een totaal van € 9.000.000 over vijf jaar, en door deze besparingen in te boeken ten gunste van de Algemene Middelen, ontstaat een winst van $9.0 - 4.8 = € 4.200.000$.

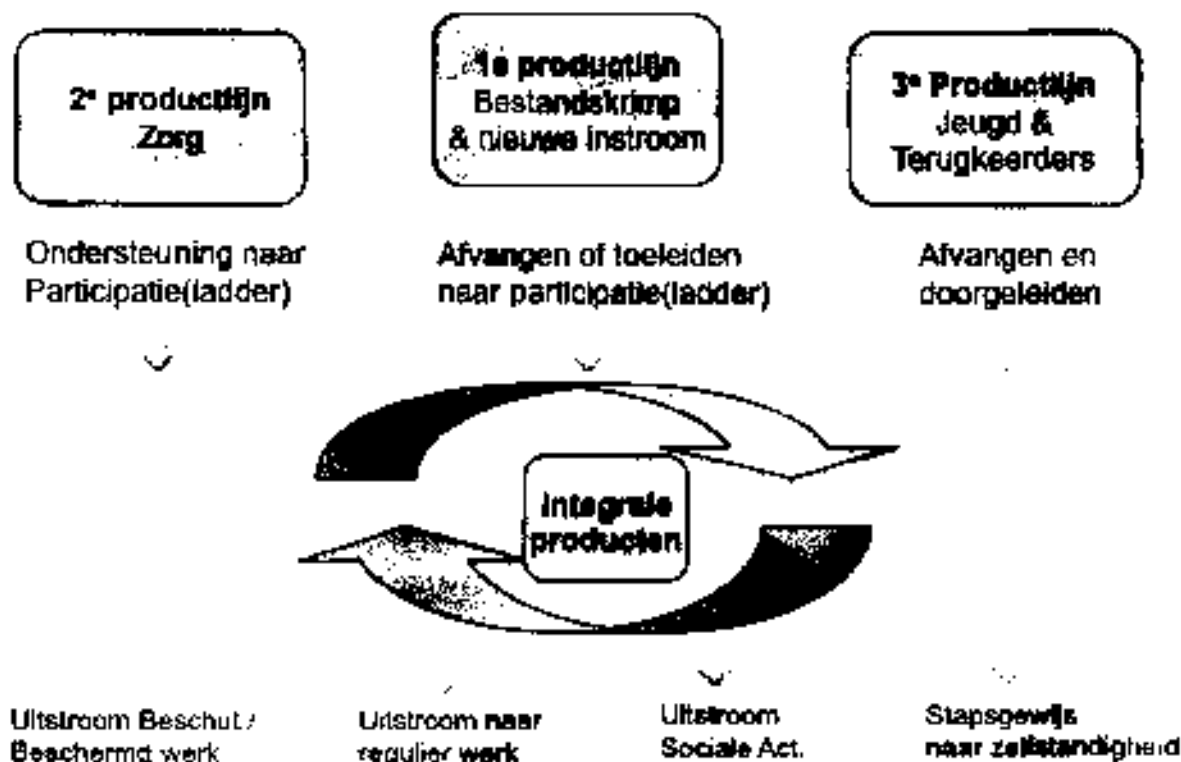
Met andere woorden, om de gevolgen van recessie en bezuinigingen effectief aan te pakken, is de tijd rijp voor een offensief en anticyclisch investeren. Nu de middelen inzetten om het sociaal vangnet straks in Lelystad betaalbaar te houden. De belangrijkste financieringslijnen voor de toekomst zijn daarmee de opbrengsten van het gemeentelijk werkbedrijf, de maximaal effectieve inzet van de middelen uit het W-deel en de beoogde besparingen op het I-deel.

Daarnaast zal gekeken moeten worden naar de mogelijkheden om de aansturing op productie en financiering binnen de verschillende regelingen meer vanuit een centrale regie te laten plaatsvinden, en zo overlappings in diensten, producten en overheadkosten te schrappen. Dat geldt ook voor de uitgaven in andere maatschappelijke budgetten, die deels gevoed worden vanuit de gemeentelijke begroting.

I Voorwoord: Op Weg met Werk vervolgd

In de meerjaren nota Op Weg met Werk, werd in 2010 aangegeven hoe de gemeente Lelystad in de periode 2010-2014, haar klanten in de sociale zekerheid wenst te ondersteunen op hun (re)integratiepad, naar een zo hoog mogelijke graad van participatie in de samenleving. Langs drie productlijnen, wordt het succesvolle beleid – ingezet in 2006 – voortgezet en uitgebouwd.

Een integrale aanpak naar participatie

In de nota werd gewezen op het belang van een integrale samenhang in het productaanbod, niet alleen voor de kwaliteit van het aanbod richting klant, maar ook in verband met de ophanden beleidswijzigingen van het Rijk:

“Deze aanpak sluit aan bij, of beter gezegd loopt vooruit op, de verwachte beleidswijzigingen in Den Haag. De aanbevelingen van de diverse door het Rijk ingestelde werkgroepen in het kader van de zogenaamde ‘Brede heroverweging’ – vooral gericht op de dringend noodzakelijke bezuinigingen – leiden tot nieuwe, drastische stelselherzieningen op de thema’s sociale zekerheid en werkgelegenheid. Efficiency winsten worden met name gezocht in het terugbrengen van de grote hoeveelheid regelingen, naar een overzichtelijker stelsel, met in het hart daarvan de succesvolle WWB. Ook zet de trend door, om verantwoordelijkheid en vooral ook regie op de uitvoering door te schuiven naar de gemeenten. Deze, op zich goede ontwikkeling brengt echter ook grote, vooral financiële risico’s met

zich mee voor de gemeenten. De keuzes die straks door het nieuwe kabinet worden gemaakt, kunnen van bijzonder grote invloed zijn op het gemeentelijk beleid, te beginnen met 2011.”

Aldus werd het signaal afgegeven dat de keuzes in het meerjarenbeleid van Lelystad, op enig moment wellicht opnieuw tegen het licht gehouden zouden moeten worden, vanwege zwaarwegende politieke besluiten, inhoudelijk dan wel betrekking hebbende op het financieringsmodel van de sociale zekerheid. Aangezien op dat moment nog geen inschatting mogelijk was inzake de snelheid waarmee politiek Den Haag tot actie zou overgaan, werd gekozen voor een veranderbestendig beleid op basis van een ongewijzigde begroting.

“Op dit moment worden (nog) geen extra middelen gevraagd voor de uitvoering van het beleid. Het is echter duidelijk dat de financiële druk toeneemt. De recessie die een nieuwe toestroom van klanten heeft veroorzaakt en in samenhang daarmee de maatregelen die het nieuwe Kabinet in haar Regeerakkoord zal opnemen om de bezuinigingsdoelstellingen te halen, zullen er ongetwijfeld in 2011 toe leiden dat de beschikbare middelen niet langer toereikend zullen blijken voor de realisatie van het gemeentelijk beleid. Op dat moment zal het verzoek worden voorgelegd om door middel van extra investeringen het in de afgelopen jaren in Lelystad zo succesvol gebleken beleid van ondernemerschap, voort te zetten. Met andere woorden de inzet van extra investeringen omwille van een toekomstig rendement, waarbij Lelystad haar positie van voordeelgemeente behoudt.”

Inmiddels is in de realisatie van de ambities van Op weg met Werk over 2010 een tekort ontstaan van 3.7 miljoen op het i-deel. Dit als een gevolg van de stijging van het aantal klanten enerzijds en de in het kader van de bezuinigingen opgelegde, incidentele korting door het ministerie (2.5 miljoen) anderzijds.

Terzake de hoogte van de rijksbijdrage WWB die de gemeenten ontvangen – en die gebaseerd is op de afspraken in het bestuursakkoord van 2007 – loopt overigens al jaren een stevige discussie tussen SZW en VNG. De VNG vindt dat de effecten van de recessie, zoals de stijging van de gemiddelde uitkeringsprijs, onevenredig zwaar bij de gemeenten worden neergelegd.

Daarnaast is de snelheid waarmee Den Haag de beoogde veranderingen in de sociale zekerheid heeft ingezet, ongekend hoog. Op al zeer korte termijn – 2012-2013 - zal de Wet Werken naar Vermogen van kracht worden, met grote consequenties voor de gemeenten, zowel beleidsinhoudelijk als financieel. (De belangrijkste bezuinigingen zullen overigens pas vanaf 2013 gaan wegen op de gemeentelijke begroting.) De nieuwe wet introduceert feitelijk een paradigmashift in de sociale zekerheid: van bestanden gericht op uitstroom naar bestanden van klanten voor wie uitstroom niet realistisch is en gedeeltelijke uitplaatsing het maximaal haalbare. Van slinkende klantbestanden (uitstromaanvallen) naar maximaal renderende klantbestanden in de zin van een optimaal gebruik/activering van de restcapaciteiten van iedere afzonderlijke klant: letterlijk werkend naar vermogen.

Voor de gemeente betekent dit een beleidsmatige en organisatorische ombuiging, in een periode van grote financiële druk op de gemeentelijke begroting. Deze ombuiging te realiseren, zodanig dat de gemeente Lelystad na realisatie enerzijds nog steeds aan de voordelige zijde van het financieringsmodel opereert, en anderzijds een werkwijze heeft geïntroduceerd die net zo succesvol is zij het met andere doelen – als de afgelopen jaren, wordt de uitdaging van 2011-2012. Een gecompliceerde uitdaging die vanuit een tweetal invalshoeken kan worden belicht:

- a. Een sociaal-maatschappelijk perspectief (stappen op de Participatieladder), dat wil zeggen de mate waarin de participatiedoelen - en in dit kader vooral ook de uitstroomdoelen van klanten naar vormen van werk - nog gerealiseerd kunnen worden;
- b. Een financieel perspectief (inzet van het Participatiebudget), dat wil zeggen de mate waarin de beleidsdoelen nog betaalbaar zijn in relatie tot de – ook als gevolg van de nieuwe wetgeving – stijgende klantaantallen en afnemende middelen.

De voorliggende afwegingen zijn daarom niet ideologisch ingegeven, maar gebaseerd op twee gelijke pijlers, te weten a) het behoud van de kwaliteit van beleid, zoals dat in 2010 met Op Weg naar Werk is ingezet, en; b) de financiële beheersbaarheid van dat beleid, aangezien de mate van investering voorwaardelijk is voor de uitvoering daarvan. Deze pijlers vertegenwoordigen immers twee kanten van een en dezelfde medaille

Deze overgangsnota legt in dit kader een aantal uitgangspunten, afwegingen en vooral ook adviezen voor, ten behoeve van de besluitvorming.

De bezuinigingsmaatregelen

Het Rijk beoogt een vermindering van het Participatiebudget. Ten aanzien van het W-deel zal de korting oplopen tot een tweederde vermindering. De voorsnog geplande ontwikkeling van het W-deel, tot en met 2015, laat een afname zien van het beschikbaar budget, van 1.435 miljoen in 2010 naar 432 miljoen in 2015 (exclusief Wajong en WSW).

Tot hoever de korting uiteindelijk zal oplopen is nog niet duidelijk. Wel is inmiddels bekend dat er vanaf 2012 een korting van € 190 miljoen op de re-integratiebudgetten van UWV en gemeenten zal worden doorgevoerd. Voorts is er in 2011 een korting toegepast van € 120 miljoen op het WSW-budget. Binnen de WSW heeft ook in 2010 en 2011 geen loon- en prijscompensatie van de CAO-lonen plaatsgevonden waardoor de bezuinigingen op een totaalbedrag komen van € 170 miljoen. Voor 2012 e.v. jaren is nog onzeker welke bezuinigingen nog verder worden doorgevoerd.

Uiteindelijk moeten de totale bezuinigingen in de sociale zekerheid, in 2014/15 oplopen tot 4.1 miljard.

Inburgering

Het kabinet heeft in het regeerakkoord omschreven hoe zij integratie en inburgering wil gaan vormgeven. De uitwerking in het regeerakkoord is echter niet concreet en op verschillende manieren uit te leggen. De enige sturing die momenteel plaatsvindt, is financieel van aard. Het budget voor inburgering als onderdeel van het Participatiebudget, wordt afgebouwd en in 2014 zelfs afgeschaft. De planning is om de Wet Inburgering per 1/1/2013 te wijzigen. In 2013 worden de laatste stortingen in het Gemeentefonds en het Participatiebudget gedaan. Dit in totaal voor een bedrag van € 100 miljoen.

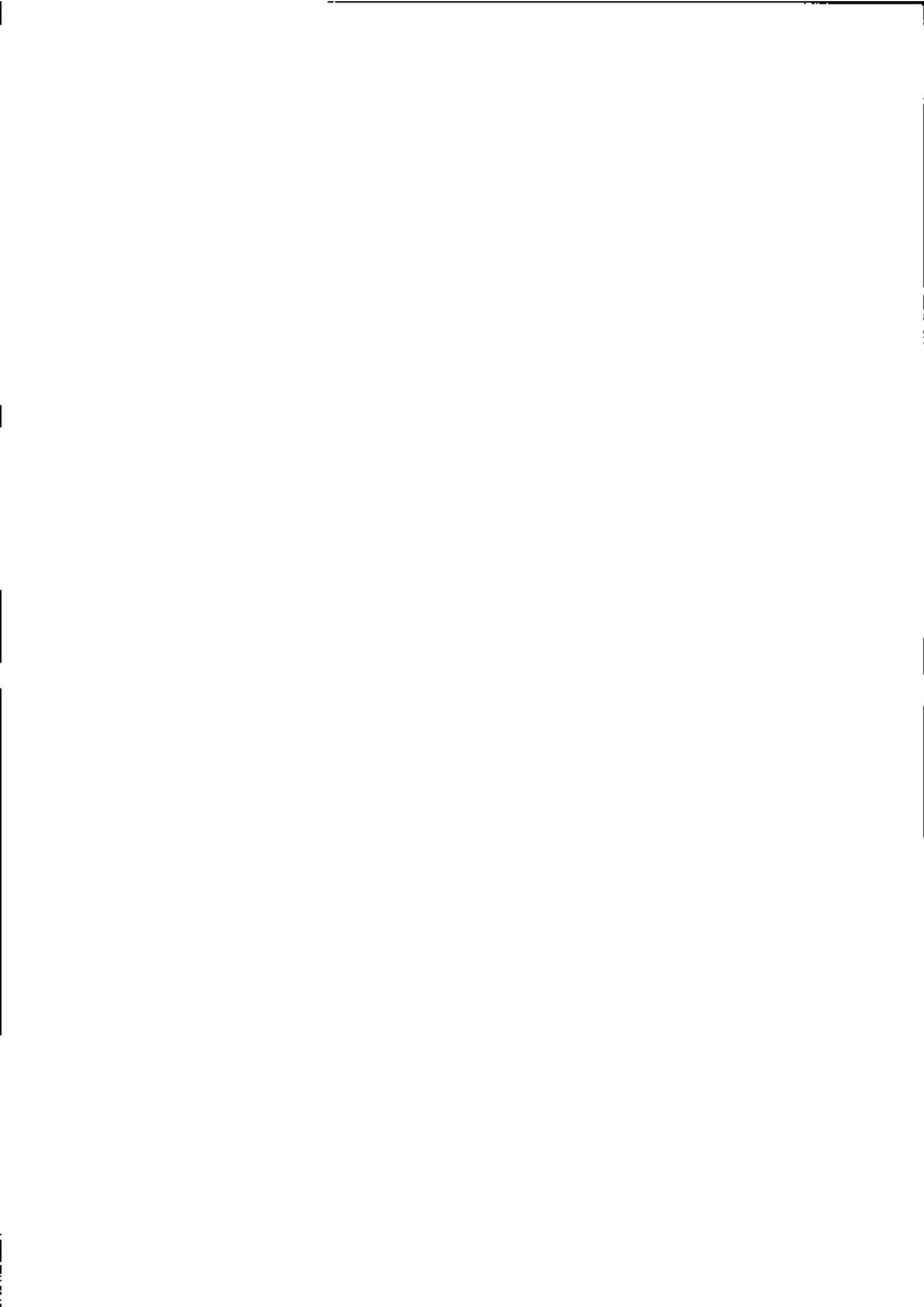
WEB

Alle WEB middelen worden waarschijnlijk per 2013/2014 overgeheveld naar het ministerie van OC&W. Daarmee worden deze middelen feitelijk onttrokken aan de gemeentelijke regie en word de verantwoordelijkheid voor het aanbod bij de ROC's neergelegd.

Passend onderwijs

Op 31 januari heeft de minister van OC&W de beleidsbrief "Naar passend Onderwijs" evenals het daarbij behorende wettelijk kader en de invulling van de bezuiniging van € 300 miljoen naar de Tweede Kamer gestuurd. Met de VNG kan het uitgangspunt van minder bureaucratie onderschreven worden. Het huidige stelsel waarbij leerlingen op indicatie een vast budget toegewezen krijgen, heeft ertoe geleid dat kinderen onnodig worden gemedicaliseerd. De pedagogische context in de klas zelf wordt nauwelijks versterkt.

Flevoland kent een hoog aantal jongeren in het speciaal en praktijk onderwijs. Het aantal leerlingen met een onderwijs-zorgindicatie, is grofweg 1.5 maal hoger dan het landelijk gemiddelde. In vergelijking tot het landelijk gemiddelde heeft Flevoland relatief veel jongeren in de laagste twee niveaus van het MBO (niveau 1&2), en relatief weinig jongeren die HAVO of VWO volgen. De gevolgen van bovenvermelde bezuinigingen zullen naar verwachting vergaande consequenties hebben voor Flevoland. Met als middellange termijn risico een groei van het aantal burgers dat uitkeringsafhankelijk blijkt. Om dit te voorkomen wordt de mogelijkheid onderzocht om deel te nemen aan de pilot Werkscholen.

III Consequenties voor het gemeentelijk beleid

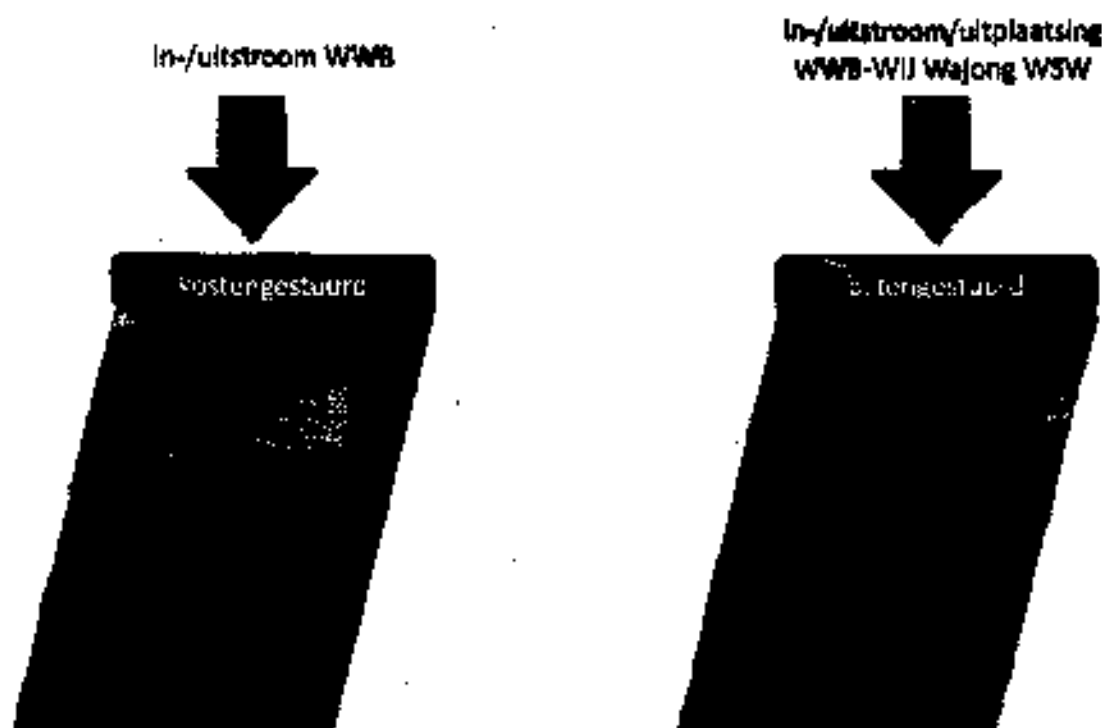
Het nieuwe bestand waar de gemeente verantwoordelijk voor wordt, zal vooral ook bestaan uit zogenaamde arbeidsbeperkten (tekortkomingen van lichamelijke, geestelijke, psychische aard, of probleemprofielen in psychosociale en/of situationele zin). Het gaat veelal om chronische problematiek, met geen of weinig uitzicht op (volledig) herstel.

In essentie liep de boekhouding in het verleden op klantaantallen. De hefboomwerking van de WWB werd vooral ingezet om de uitstroomcijfers te verhogen. Daarbij is steeds gerekend met volledige uitstromers. Dat laatste nu, is mede in het licht van de veranderde politieke ambities in Den Haag 'één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt' – niet langer houdbaar. In de toekomst zal het gaan om drie groepen klanten; a) de reguliere uitstroom waarop snelle winst te behalen valt; b) de partiële uitstroom, oftewel de (veruit grootste) groep met inverdiencapaciteit, en; c) de uitstroom maatschappelijke participatie. In de rekenmodellen van de toekomst zal het bijstandsvolume van de gemeente gemeten worden in financieel volume en niet in klantaantallen.

De omslag heeft vooral te maken met enerzijds de introductie van de participatieladder – die immers vooronderstelt dat het activeren van klanten op verschillende gradaties kan plaatsvinden – en de instroom van grote nieuwe groepen van klanten met een veelal permanente handicap en waarvoor een volledige uitstroom uit de bijstand niet haalbaar zal zijn.

Anders geformuleerd: de kosten - klantaantallen maal hoogte uitkeringen – zijn niet langer sturend, maar de haak, de mate waarin het klantenbestand door te werken naar vermogen, letterlijk inverdiend op de uitkeringslast! Dat betekent, hoe vreemd dat ook lijkt, dat de kosten aan relevantie inboeten. Immers, op de kosten kan niet langer gestuurd worden, die zijn nauwelijks beïnvloedbaar, maar op de opbrengsten kan wel gestuurd worden, die heeft de gemeente in eigen hand. De opbrengsten zijn als het ware het product van de gepleegde investeringen.

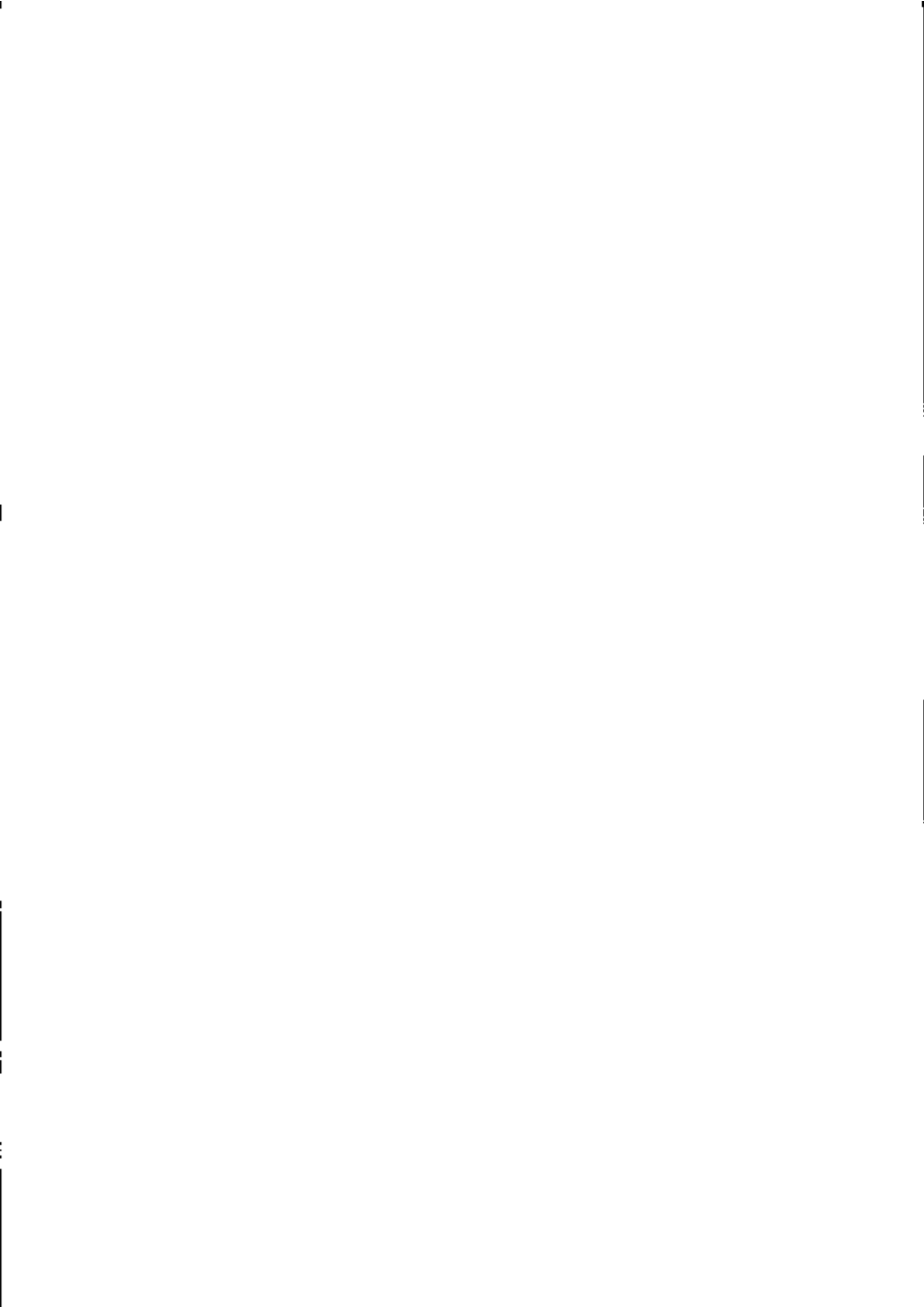
Van uitstroom naar uitplaatsing

De per 1 januari 2012 verwachte influx van **nieuwe klanten**, allen met een verminderd uitstroomperspectief, zal naast de zware financiële klappen die de gemeenten in de laatste jaren, onder invloed van de recessie, al hebben gehad, een extra zware wissel trekken op de gemeentelijke middelen. Meer dan ooit balancert de sociale zekerheid op het snijvlak van dreigende verwaarlozing van een groeiende groep burgers die als gevolg van financiële tekorten aan de kant wordt geschoven, en de noodzaak om deze dreiging af te wenden door de inzet van nieuwe, creatieve oplossingen. Dit laatste gecombineerd met het sociaal ondernemerschap – dat de laatste jaren binnen de WWB zo succesvol is gebleken.

Het is interessant te vermelden dat de gemeente Lelystad in dit kader al in twee landelijke pilots participeert, te weten: meedoen naar vermogen (32 gemeenten) en de pilot loondispensatie. Er wordt dus al ervaring opgedaan met de combinatie van wwb en wsw populaties.

Overigens is in het verleden, bij de voorstellen tot modernisering van de waw aan de raad, al melding gedaan dat deze ontwikkeling, die nu werkelijkheid wordt in de nieuwe regeling, zich voor zou doen.

Maatschappelijk activeren is een permanent product geworden. In tegenstelling tot de huidige situatie waarin de WWB voor een groot deel van het klantenbestand een tijdelijke overbruggingssteuning is, zal in de toekomst een belangrijk deel van de populatie in de regel klant blijven, maar een deel van zijn inkomsten zelf genereren door te werken naar vermogen. Dit is als het ware de inderdiencapaciteit van de klant, het inverdienen op de uitkeringskosten. De vraag is hoe je dat als gemeente gaat organiseren. Het wordt met andere woorden zaak om het bijstandsvolume betaalbaar te houden door de financiering ervan te relateren aan de inderdiencapaciteit van het klantbestand. Het gaat er niet langer meer primair om dat klanten niet uitstromen, maar daarentegen dat iedere klant een inderdiencapaciteit heeft die de gemeente kan activeren.

In dit kader wordt het nog belangrijker om de banden met de werkgevers nauw aan te halen. Op basis van partnerschap zal de werkgever verleid moeten worden tot het in dienst nemen van, of in ieder geval betaald werk verschaffen aan, deze groep kwetsbare medewerkers.

Maatwerk is in deze zin niet langer een geïndividualiseerde financiële injectie, waarvan het resultaat wordt bepaald door een succesvolle en vooral volledige uitstroom van een specifieke klant. Het betekent daarentegen het gaande houden – zeg maar olie voor de integratiemachine – van het activeringstelsel waarbinnen de gemeente in een permanente beweging het restpotentieel van haar klanten activeert en blijft activeren. Dus uitstroom van een klant is een bonus, het blijvend activeren (arbeidsmobiliteit), van alle zittende/blijvende klanten daarentegen een vereiste!

De re-integratiemarkt heeft in de afgelopen jaren onvoldoende gepresteerd. De gemeenten beseffen dat ze zelf een veel actiever rol zullen moeten gaan spelen. De positie van het gemeentelijk werkbedrijf als platform voor betaalde arbeid zal dan ook steeds belangrijker worden (zie paragraaf IV.2). Het doorontwikkelen van dit bedrijf, waarbij de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt als werkgever van kwetsbare doelgroepen op de arbeidsmarkt, biedt een uitstekend en kostentechnisch ook beheersbaar instrument om voor een deel van de zorgklanten een maatwerk oplossing te bieden. Bijkomend voordeel is dat de gemeente zo ook een voorbeeldfunctie heeft naar de arbeidsmarkt.

Daarnaast zullen keuzes gemaakt moeten worden ten aanzien van de inzet van instrumenten. Sommige instrumenten zullen, hoewel succesvol gebleken zoals verloning, verminderd gebruikt kunnen worden, of zelfs in het geheel niet meer – zoals Brughannen – omdat ze gewoonweg te duur zijn. Daarvoor zullen nieuwe instrumenten teruggebracht moeten worden, zoals het Participatiehuis, dat een prima oplossing blijkt voor de meest kwetsbare klanten (zie paragraaf IV.3)

Het rendement kan niet langer individueel worden gemeten, daarvoor is de (toekomstige) instroom van klanten met een blijvende beperking te groot. Het rendement wordt bepaald door de balans tussen financiële belasting en sociaal-maatschappelijk rendement: de maximale participatiegraad in een klantengroep die letterlijk werkt naar vermogen.

IV Concretisering naar beleid en uitvoering

IV.1 De bestendigheid van het beleid

Is het mogelijk om het succesvol maatschappelijk ondernemen, binnen de WWB, in de komende jaren voort te zetten? In het licht van de ondernemersfilosofie die door de WWB is geïntroduceerd, en gezien de resultaten van de afgelopen jaren, lijkt het zaak om vast te houden aan de succesformule.

"Onderzoek naar het rendement van bestedingen aan de participatievoorziening in de gemeente Lelystad" (Zie Bijlage I)

De dubbele opdracht die in 2006 werd meegegeven door de Raad, namelijk het terugbrengen van WWB gerechtigden in het arbeidsproces, en – als afgeleide van het primaire doel – het aantal klanten zo snel mogelijk te laten dalen om kostentechnische gronden, is succesvol afgehandeld. De conclusies van het recent uitgevoerde onderzoek zijn dan ook:

"Ten eerste heeft de ondernemersaanpak tot een hoge uitstroom van WWB-klanten geleid. Ons klantenbestand is gedaald van 2200 naar 1600 klanten begin 2010. Ten tweede is Lelystad door een maximale benutting van de middelen van het WWB-werkdeel voordeelgemeente geworden. Met het positieve sociaal-maatschappelijk resultaat (veel klanten zijn weer aan het werk) is tevens een uitstekend financieel resultaat geboekt.

De gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk is het hoogst na inzet van het instrument Loonkostensubsidie, namelijk 40%. De inzet van het verloningsinstrument heeft geresulteerd in een duurzame uitstroom naar regulier werk van ruim 25%. Deze uitstroomcijfers zijn – ook in landelijk perspectief – hoog. Loonkostensubsidie en het Verloningsinstrument zijn dus zeer aantrekkelijke re-integratie-instrumenten gebleken.

Het financiële rendement van de loonkostensubsidies ligt het hoogste. Zo hoog zelfs dat het instrument in 3 jaar en 9 maanden, €3,6 miljoen meer besparingen op het WWB-inkomensdeel heeft opgeleverd dan dat het aan betalingen uit het WWB-werkdeel heeft gekost!

Het Verloningsinstrument en de Bruggaten hebben daarnaast een besparing op het WWB-inkomensdeel opgeleverd van respectievelijk €18,51 miljoen in ruim vier jaar en €0,37 miljoen in anderhalf jaar. Bij deze instrumenten waren de kosten die ten laste zijn gebracht van het WWB-werkdeel weliswaar hoger dan de baten - 1,78 miljoen over ruim vier jaar bij verloning en 0,34 miljoen bij de Bruggaten - echter deze kosten werden volledig gedragen door het Rijk terwijl de baten volledig ten goede zijn gekomen aan de gemeente. Overigens zullen de baten nog verder oplopen naarmate de cliënten langer uit de uitkering blijven, zodanig zelfs dat kosten en baten uiteindelijk in evenwicht blijken."

Het rapport concludeert vervolgens:

"De gemeente Lelystad heeft het door de rijksoverheid beschikbaar gestelde budget van het WWB-werkdeel maximaal ingezet, en met een goed resultaat, zeker ook gezien in het licht van de landelijke uitstroombegroting (gemiddeld 15%). En hoewel de resultaten variëren per uitstrooinstrument, heeft de grote uitstroom van WWB-cliënten geresulteerd in een aanzienlijke besparing op het WWB-inkomensdeel. Een besparing die ook in de komende jaren zeker nog zal doorwerken.

Het uiteenlopend uitstroomresultaat en financieel rendement van de re-integratie-instrumenten, geeft stof tot nadenken. Met de stijgende klant aantallen in het verschiet – als gevolg van late recessie effecten op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld in de bouwsector) en de versnelde stelselherziening in de sociale zekerheid – en een sterke daling van de beschikbare middelen, worden keuzes onvermijdelijk. Enerzijds in de zin van welke instrumenten gehandhaafd blijven, dan wel gekozen moet worden voor nieuwe instrumenten ter vervanging van het relatief dure verloningsinstrument, en anderzijds in de zin van de bereidheid tot investeren, bij de gemeente zelf.

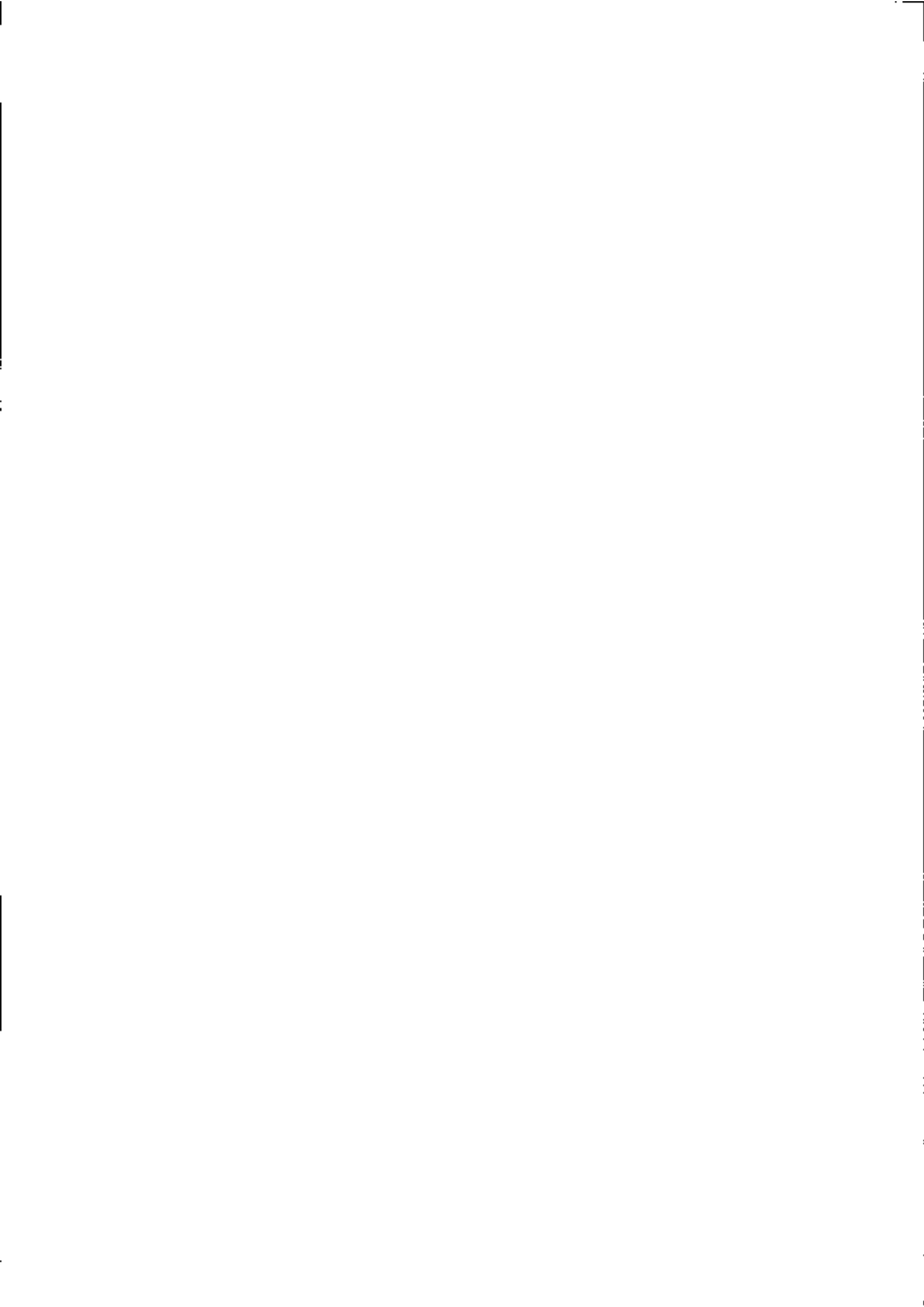
Het in 2009 en 2010 inzetten op de drie productlijnen, als een operationele voortzetting van het beleid dat in 2006 werd opgestart, is dus gezien de resultaten verstandig gebleken. De financiële tekorten over 2010 hebben hun oorzaak in de snelle stijging van het aantal klanten en de opgelegde korting van de Rijksoverheid, niet in de uitrol van het beleid. Wel moet vastgesteld worden dat een herwaardering van de reïntegratie instrumenten op zijn plaats is.

Zo is het verloningsinstrument succesvol gebleken, maar ook relatief duur. Ten tijde van schaarste wegen financiële argumenten zwaarder. Dat betekent minder verloningsplekken en meer werkervaringsplekken met behoud van uitkering. Bij loonkostensubsidie, ook een uitstekend instrument, wordt de bijdrage verlaagd van 75% naar 50%, en een aantal projecten wordt kritisch getoetst op voortzetting of beëindiging.

Een onderzoek van de Raad voor Werk en Inkomen, bevestigde laatstelijk dat de door gemeenten ingezette vormen van reïntegratie het meest effectief zijn voor klanten met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Klanten die geen baan kunnen vinden omdat hun productiviteit onder het minimumloon ligt, maar die dat met ondersteuning kunnen corrigeren.

Voor groepen die al boven dat niveau kunnen opereren, volstaat ondersteuning in het efficiënter zoeken naar werk. Terwijl voor de allerzwaksten zorgactiviteiten en sociale participatie kunnen worden ingezet.

Daarnaast doet zich de vraag voor of de veranderingen in de sociale zekerheid – waarvoor in 2011 en 2012 de eerste fundamenten gelegd gaan worden – gaan vragen om ander beleid, anders dan tot dusverre richtinggevend voor de uitvoering in Lelystad. Met andere woorden, welke bijzondere interventies zijn nodig om de snel oplopende druk op het inkomensdeel (i-deel) te compenseren of te neutraliseren. Het antwoord op die vraag is genuanceerd.

Aanvullend beleid

Het bestaande beleid voldoet uitstekend en behoeft in fundamentele zin geen aanpassing. Wel is het zo dat er behoefte is aan aanvullende beleidsruimte, dit om nieuwe instrumenten en oplossingen voor de uitvoering aan te dragen. Oplossingen die nodig zijn om de organisatie die veranderbestendigheid te geven die in de komende jaren van stelselherziening noodzakelijk zal blijken. Daartoe lopen reeds twee lijnen, waaraan een derde wordt toegevoegd, de mobiliteitscontinuïteit:

- a. Mensen op eigen kracht doen uitstromen;
- b. Inzetten van de succesrijke instrumenten zoals loondispensatie;
- c. Inzetten op de mobiliteit van het (zorg)klantenbestand, door te investeren op het doen werken naar vermogen;

De vermeelde paradigmashift, waarbij de aard van het gemeentelijk klantenbestand transformeert van een uitstroom bestand naar een zorgbestand, vraagt aanvullende ideeën en instrumenten. Het is voor een succesvolle aanpak van de groeiende druk op het sociaal zekerheidsstelsel dringend noodzakelijk om de impact van deze paradigmashift te erkennen en het beleid daarop aan te vullen.

Ten aanzien van de bestaande aanpak is door het rendementsonderzoek uit 2010 meer dan voldoende duidelijk geworden wat de succesvolle WWB instrumenten zijn. Maar ook duidelijk werd dat er behoefte is aan nieuw instrumentarium, al was dat alleen maar vanwege het snel schaarser worden van de beschikbare middelen. Zeker nu er een geheel nieuwe, en veel kwetsbaarder populatie aan het bestand wordt toegevoegd.

Twee instrumenten zijn door WJ&Z omarmd als veelbelovende oplossingsrichtingen, omdat deze vooral passend zijn voor met name het kwetsbare deel van de doelgroep. De opbouw van een gemeentelijk werkbedrijf en – wellicht als onderdeel daarvan – het Participatiehuis. Het gemeentelijk werkbedrijf (par. IV.2) biedt de mogelijkheid om de zogenaamde inverdiencapaciteit van de klanten maximaal in te zetten. Het Participatiehuis (par. IV.3) houdt verder op de succesvol gebleken formule van het project Broeicest, maar voegt daar belangrijke ontwikkelingselementen, voor de individuele klant, aan toe.

Implementatie Werken naar Vermogen

Geen nieuw maar vooral aanvullend beleid derhalve. Echter, de implementatie van de nieuwe wetgeving – Werken naar Vermogen – vraagt ook nog nadrukkelijk om aandacht. De voorbereidingen die getroffen moeten worden voor de invoering van de wet, behelzen het formuleren van een projectopdracht aan de organisatie, het opzetten van een projectstructuur, het redigeren van een plan van aanpak – inclusief een aan het politieke tempo getoetste tijdpad – het in de meest letterlijke zin bemensen van het implementatieteam en het beschrijven van de noodzakelijke veranderagenda.

Een klus die voor 2011 en 2012 – naast het afvangen van de in deze nota aangegeven ontwikkelingen – de nodige tijd zal vergen. De inschatting is dat voor de uitvoering een budget van € 75.000, benodigd is.

IV.2 Het gemeentelijk werkbedrijf

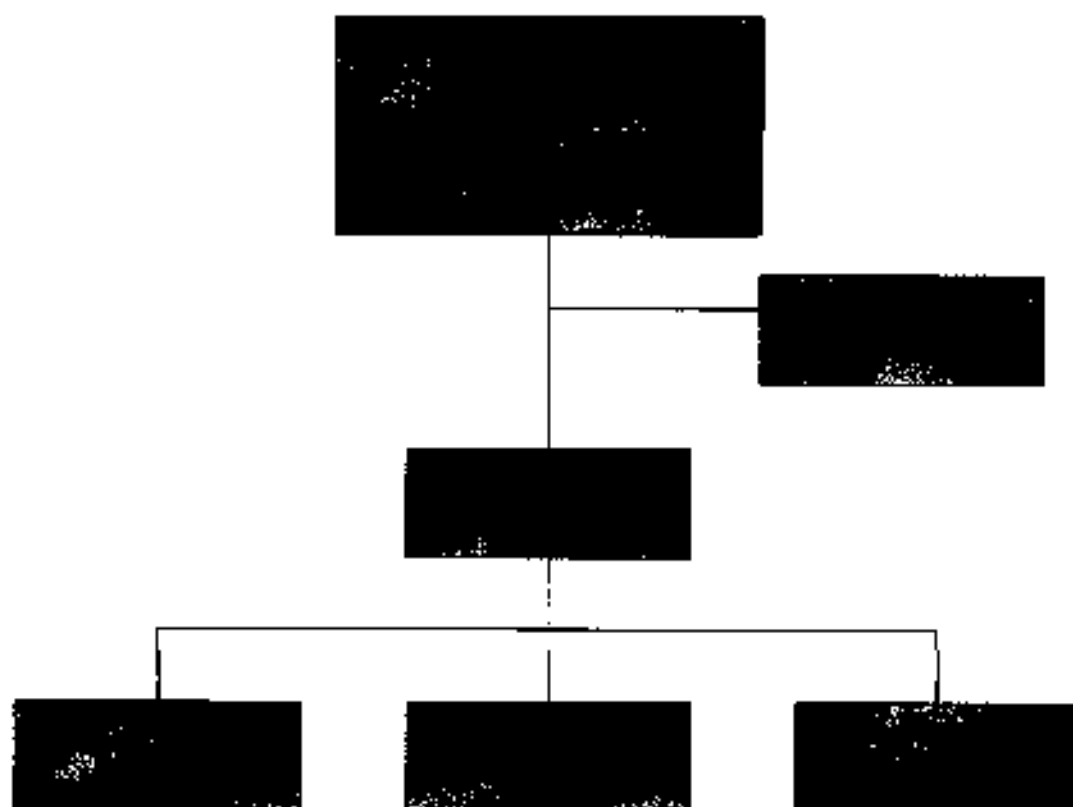
De WSW organisaties in Nederland zijn sinds jaar en dag 'eigenaar' van de sociale werkvoorziening. Over het algemeen zijn deze organisaties regionaal georganiseerd, veelal in gemeenschappelijke regelingen. Door de tijd heen is een situatie ontstaan die met recht verkokerd genoemd kan worden. Binnen het wettelijk domein van de WSW en haar uitvoeringsorganisaties, bleek de doelgroep als het ware 'opgesloten', en door omstandigheden nauwelijks in staat tot uitstroom. Deze verkokering nu, die we ook zien in de Wajong, zal binnen de nieuwe wetgeving - vooralsnog ten dele - verdwijnen, wat mogelijkheden voor een breder en meer open productenpakket aanreikt.

Die verbreding, samen met het verschuiven van de verantwoordelijkheid voor deze doelgroepen, van Rijk naar gemeente, vraagt om een herijking van de aanpak in de sociale werkvoorziening.

Nu uitstroom van klanten meer en meer een bonus wordt in plaats van een regulier haalbare doelstelling, en het gewicht van de inspanningen – op het thema arbeid – toch komt te liggen op het zo veel mogelijk activeren van de restcapaciteit van de (zorg)klanten, wordt de afweging steeds belangrijker in hoeverre het verstandig is om die activering te laten plaatsvinden door derden. Natuurlijk blijft dat een optie, maar voor tenminste een deel van de klanten biedt het samenbrengen van re-integratiedoelen uit de WWB en het instrument sociale werkvoorziening, geheel nieuwe kansen voor de gemeente om maatwerk oplossingen aan te bieden onder eigen – vaak resultaat effectiever en wellicht zelfs goedkoper - beheer.

Door het ombouwen van de regionaal georiënteerde WSW organisatie, naar een gemeentelijk werkbedrijf, ontstaat een perfect platform waarop klanten met een arbeidsbeperking ondergebracht kunnen worden in betaalde - parttime - banen. Aanvullend daarop kunnen bijzondere begeleidingsinstrumenten, zoals het doorontwikkelen van BroeInest tot een Participatiehuis (zie verderop), binnen het gemeentelijk werkbedrijf worden ondergebracht, om zo tot een volledig aanbod van arbeidstocleidende methodieken te komen, die oplossingen op maat, en binnen eigen regie en uitvoering mogelijk maken.

Het gemeentelijk werkbedrijf opereert als een verlengstuk van het gemeentelijk beleid. Het leidt toe, verschaft de mogelijkheid tot betaalde arbeid in reguliere dienstverlening – denk aan groenvoorziening, gebouwenonderhoud, gebouwenbeheer, administratieve diensten, enzovoorts – en dat alles onder omstandigheden die niet alleen rekening houden met, maar juist ontworpen zijn voor de doelgroep kwetsbare en partieel inzetbare medewerkers. Overigens sluit het concept van gemeentelijke werkbedrijven een goede regionale samenwerking uiteraard niet uit. Sterker nog, een hecht samenwerkingsverband van autonome gemeentelijke bedrijven, met gerichte gemeenschappelijke ambities en doelen, kan zich vele malen sterker profileren op een regionale markt.

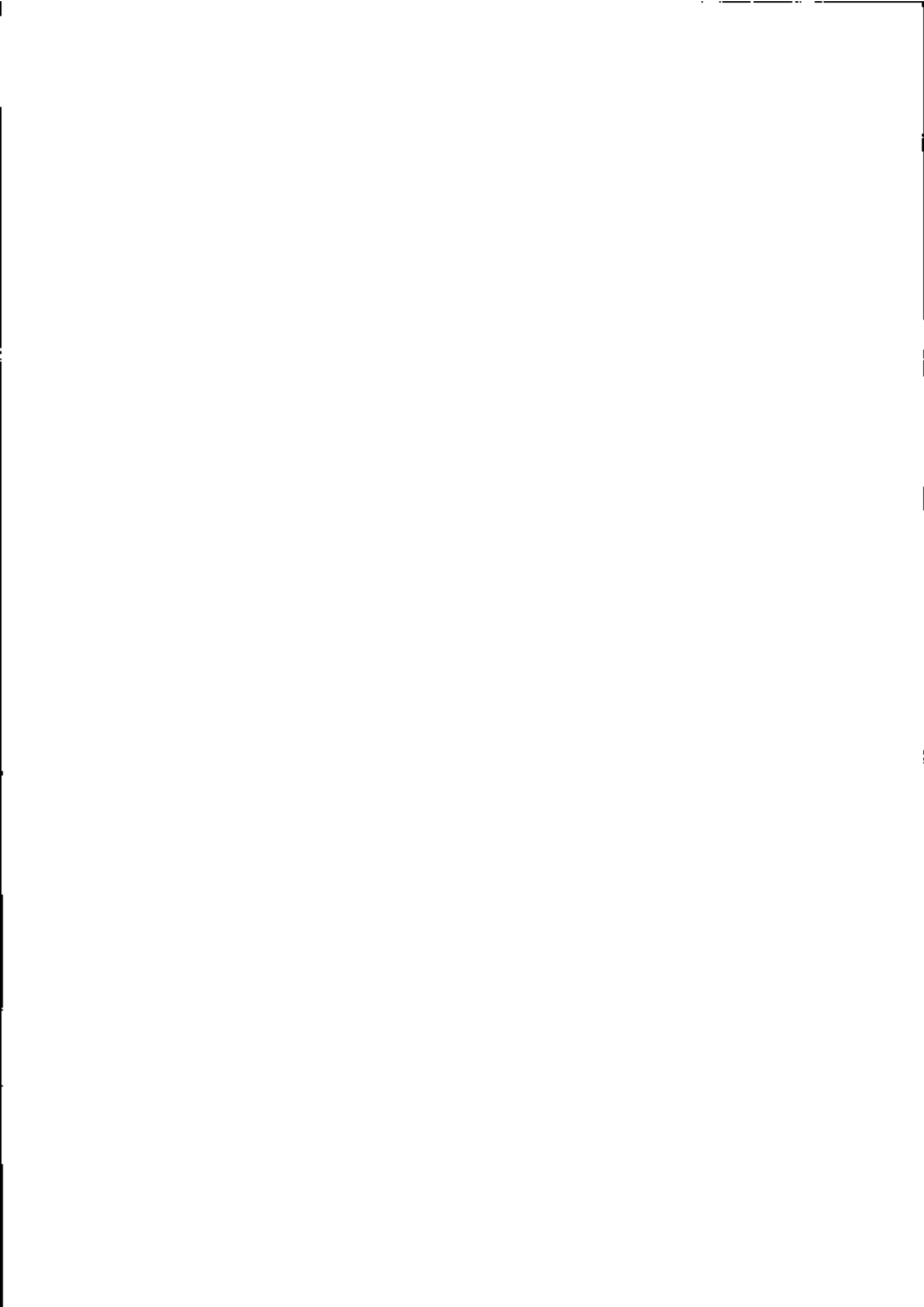

** Bovenstaand organogram is een eerste proef van modellering. Over de transformatie van het regionaal WSW bedrijf Cascoem voor Werk naar gemeentelijke werkbedrijven wordt op dit moment nagedacht.*

Een verder niet te onderschatten nevenwinst is de voorbeeldrol die de gemeente daarmee inneemt op de (lokale / regionale) arbeidsmarkt. Al vanaf de jaren negentig probeert de overheid het bedrijfsleven te overtuigen van het feit dat mensen ondanks een beperkte arbeidsinzet, voor de duur van de werktijd volwaardige medewerkers kunnen zijn. Dat dit beeld nog steeds niet effectief heeft kunnen landen in het bedrijfsleven, heeft in niet geringe mate te maken met het feit dat de ook gemeentelijke overheid in deze een van de slechtste werkgevers bleek/blijkt voor deze doelgroep! Met de inrichting van een gemeentelijk werkbedrijf toont de gemeente in de praktijk aan dat ook responsiviteit op een 100% kwaliteitsniveau te verzilveren is.

Ook vanuit een financieel perspectief is deze aanpak gunstig. Immers, niet alleen wordt steeds meer duidelijk dat het opzetten en uitvoeren van trajecten door de gemeente zelf, vaak stukken goedkoper is dan uitsluitend kiezen voor uitbesteden (zie ook hieronder Het Participatiehuis), maar door klanten te activeren op hun maximale restcapaciteit, ontstaat er een inderdieneffect op de uitkeringslast, hetgeen weer ingezet kan worden ten behoeve van de klanten.

Daarnaast is het zo dat de opbrengsten van het gemeentelijk werkbedrijf rechtstreeks terugvloeien in de gemeentekas, en dat is een constructie die volledig sluitend is met de filosofie van een ondernemerswet als de WWB.

In de aanloop naar de fase waarin de door het Rijk aangekondigde majeure bezuinigingen werkelijk voelbaar zullen worden – 2013-2015 – en de nu ingezette wetgeving verder zal worden uitgewerkt en geïmplementeerd, bieden de komende twee jaren een uitstekende overgangperiode voor de verdere uitwerking en, na verkregen bestuurlijk akkoord, realisatie van het gemeentelijk werkbedrijf.

IV.3 Het Participatiehuis

Gezien het feit dat de aanwas van het bestand vooral zal bestaan uit klanten die zich in de meer kwetsbare categorieën bevinden, is meer nog dan ooit aandacht nodig voor instrumenten die juist deze groep klanten activeren tot de hoogst haalbare trede van de participatieladder. Het project Broeïnest, is zo'n nieuw instrument dat in de praktijk wordt uitgetoetst. De resultaten tot nu toe zijn alleszins de moeite waard gebleken, in die zin dat het interessant en gewenst is om door te pakken op deze persoonsgebonden begeleiding van de klant. Voor de komende jaren zou in Lelystad daarom een voortzetting van deze methodiek aan te bevelen zijn, waarbij een combinatie wordt gemaakt met de aanpak van een soortgelijk project in de Limburgse mijnstreek, het zogenaamde Participatiehuis. Waar Broeïnest een voorportaal is in de wijken, voegt het Participatiehuis daar een aanvullende aanpak, op een centrale vestiging, aan toe. Dit met opvallend goede resultaten.

Het Participatiehuis is een formule voor klantbegeleiding, die zich richt op de klant met een drempel, in de zin van fysieke handicap, psychische problematiek, of anderszins sociale belemmeringen. Het gaat om klanten met een meervoudige causaliteit, dat wil zeggen, geremd in de opwaartse gang op de participatieladder, door tenminste twee, maar vaak nog meer probleemprofielen (bijvoorbeeld sociale achterstand, verslaving en schuldenlast). In ieder geval een groep waarvan aangenomen wordt dat deelname aan de arbeidsmarkt vooralsnog is uitgesloten. De klanten zijn dus niet uitsluitend afkomstig uit de WWB, ook WU, Wajong en WSW gerechtigden, zijn een doelgroep.

Het programma wordt per casus opgesteld, maatwerk dus, interactief door de begeleidende coach en diens klant. De opdrachtgever voor het traject is de klantbeheerder. Doel is het maximaal haalbare voor de klant te realiseren, of dat nu activering in algemene zin, vrijwilligerswerk, mantelzorg, betaald werk met loondispensatie of zelfs ongeconditioneerd betaald werk betreft. De werkwijze is er een gebaseerd op vertrouwen, vanaf de start bij een thuisbezoek tot daaropvolgende sessies in het Participatiehuis zelf. Het programma is breed opgezet en raakt onderwerpen als sociale vaardigheden, hygiëne en voeding, budgetteren, sporten enzovoorts. Maar steeds maatwerk binnen een groepsproces en een voor de klant veilige omgeving.

Het Participatiehuis is een effectvolle formule gebleken, met meetbare resultaten op diverse aspecten van het leven van de klant. De doorstroming naar vormen van werk of leren blijkt gaandeweg mogelijk voor klanten die in een eerder stadium elk uitzicht op een dergelijke vooruitgang hadden verloren. Er treden merkbare verbeteringen op in de thuissituatie. Datzelfde geldt voor de gezondheid, de financiële situatie, en het sociaal netwerk waarbinnen de klant zich beweegt.

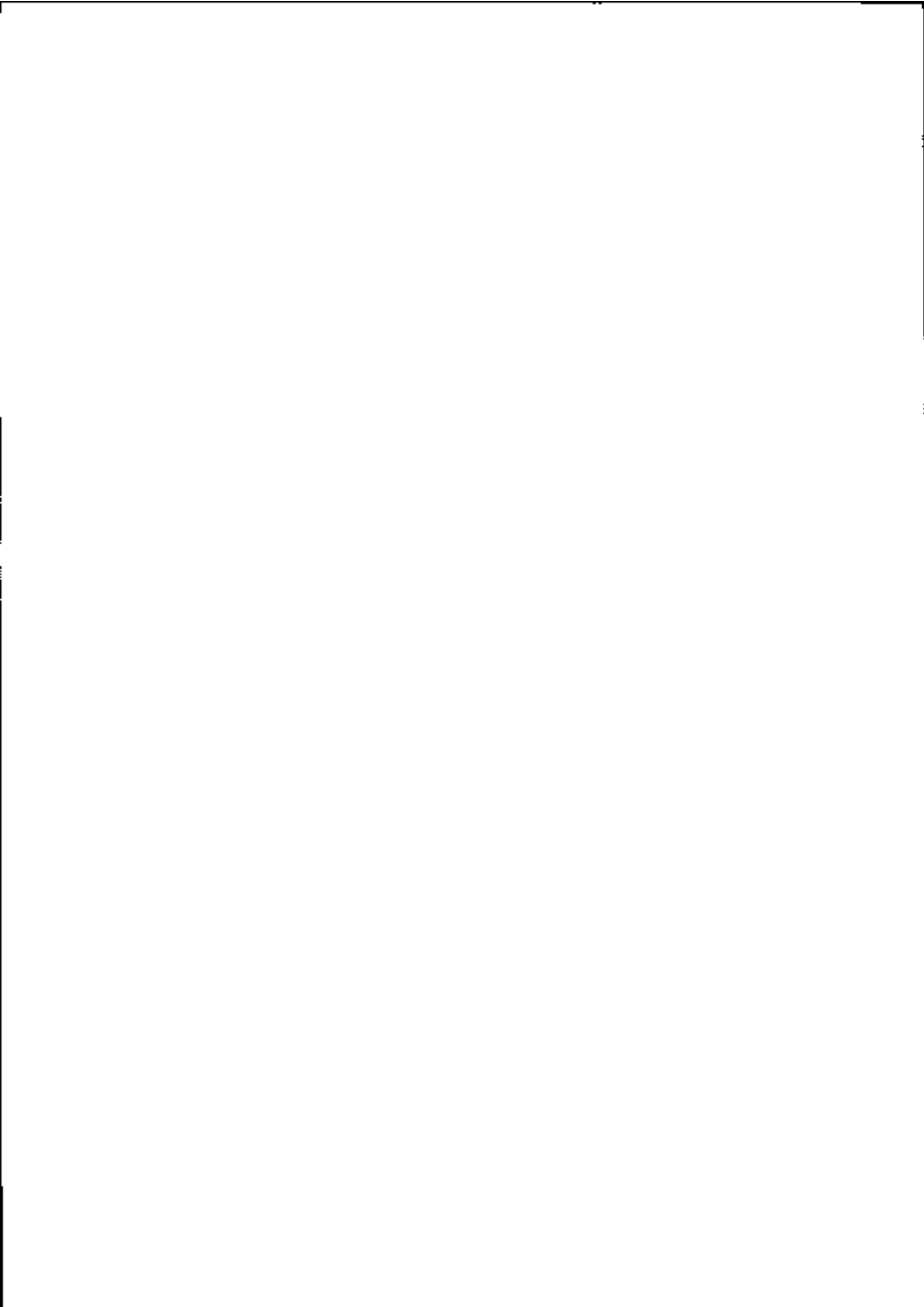
De klant wordt niet via een verkokerde aanpak door meerdere aanbieders benaderd, maar heeft een eigen begeleider – de participatiecoach – die als liaison optreedt naar de andere partijen in de (zorg)keten. Juist dit integraal karakter in de aanpak van de meervoudige problematiek, blijkt een van de succesfactoren te zijn onder het resultaat. De klant wordt meer toegankelijk voor de verschillende instanties, is bereid om zich te laten helpen om zo een verder afzakken te voorkomen.

De aard van de methodiek past, samengevat, uitstekend in het concept van het mensontwikkelbedrijf, en ook in het meer op de eigen verantwoordelijkheid aanspreken van de klant, zoals we dat zien in het

'kanteling' denken binnen het welzijnswerk. In Lelystad zou daarom gekozen kunnen worden voor een vorm waarin het Participatiehuis als een van de toeleidingsmethodieken wordt ondergebracht in het aanbod van het gemeentelijk werkbedrijf.

Hoewel ondergeschikt aan de hoofddoelstelling – de opwaartse mobiliteit van de klant op de participatieladder – moet daarnaast tevens vastgesteld worden, dat uit het voorliggende praktijkexperiment is gebleken dat deze benadering in eigen beheer, beduidend goedkoper is – bijna de helft – dan het extern inkopen van enigszins vergelijkbare trajecten. Los nog van het feit dat met name in deze categorie van klanten, de resultaten die de externe aanbieders landelijk hebben behaald, op zijn best teleurstellend zijn geweest.

Tal van zorginstellingen ontwikkelen nieuwe, op de gemeentelijke markt georiënteerde arbeidstoeleidingstrajecten. Zij trachten hierbij te anticiperen op de overheveling van nieuwe delen van de AWBZ naar het gemeentelijk domein, rond 2014. Het Participatiehuis kan zich ontwikkelen tot een paraplu voor het zorgaanbod, zonder dat er tal van 'nieuwe', dure voorzieningen worden ontwikkeld. Voor de zorgklanten gaan WMO en WWB overlappen.

V Financiering

V.1 Enkele beleidsafwegingen

Zeker bezien vanuit de systematiek die in het laatste decennium gehanteerd is – rendement is de relatie tussen individuele investering en gerealiseerd uitstroomresultaat – is de reactie binnen gemeenten om onmiddellijk te reageren op de tekorten, middels het gelijktijdig inzetten van de reserves ter dekking en het nemen van bezuinigingsmaatregelen, ter voorkoming van het verder oplopen van die tekorten, een natuurlijke reactie. Hij is verklaarbaar vanuit het uitgangspunt van gezond financieel management. De vraag is echter of deze reactie op termijn niet precies het omgekeerde teweeg zal brengen, namelijk oplopende tekorten als gevolg van groeiende en immobiele klantbestanden.

Het Rijk heeft zoals eerder aangegeven grote bezuinigingen aangekondigd op de re-integratiemiddelen die beschikbaar worden gesteld. De achterliggende ratio is dat een verminderde beschikbaarheid van middelen de gemeenten zal dwingen tot een efficiëntere inzet ervan. Daarnaast zal het Rijk ongetwijfeld vast blijven houden aan het bonusmalus beleid, dat succesvolle gemeenten belooft en omgekeerd.

Het verminderen van de investering op het maximaal activeren van de klanten, zal het klantbestand evenwel doen groeien en verharden. Naargelang de verharding langer duurt zal het activeren van de klant – voor zover nog mogelijk – meer gaan kosten. Na een aantal jaren zal de gemeente verantwoordelijk zijn voor een groot en vooral immobiel klantbestand dat niet langer activeerbaar is en zelfs bij een herstel van de economie als een blijvende zware last op de gemeentelijke begroting drukt. Immers is, en vooral ook blijft de gemeente verantwoordelijk voor deze groep klanten. Het succes van de afgelopen jaren heeft de relatie tussen investeringsbereidheid en behaalde successen meer dan overtuigend aangetoond!

“Onderzoek naar het rendement van bestedingen aan de participatievoorziening in de gemeente Lelystad”:

‘De gerealiseerde uitstroom naar regulier werk is het hoogst na inzet van het instrument loonkostensubsidie, namelijk 40%. De inzet van het verloningsinstrument heeft geresulteerd in een duurzame uitstroom naar regulier werk van ruim 25%. Deze uitstroomcijfers zijn – ook in landelijk perspectief – hoog.’

V.1.1 Anticyclisch Investeren

De enige manier om deze verharding te voorkomen is te blijven investeren in de beweeglijkheid van het bestand. Nogmaals, niet in de zin van volledige uitstroom, daartoe leent zich een belangrijk deel van het klantprofiel niet langer, maar daarentegen in de zin van een maximaal rendement op werken naar vermogen. Immers, het gaat in financiële zin, niet om het aantal klanten dat in het bestand zit, maar om wat deze groep de gemeente kost! 2000 klanten die gemiddeld 50% financieel onafhankelijk zijn, vormen een beduidend geringere last dan 1500 klanten die volledig drukken op de gemeentelijke begroting en die met het verloop der jaren alle uitzicht op re-integratie verliezen. Een dergelijk bestand kan alleen nog maar groeien, met alle lange termijn gevolgen voor de gemeente van dien.

Hoewel de motivatie achter deze investering een zakelijke is, volledig gestuurd door financiële afwegingen, komt het resultaat ten goede aan zowel de gemeente als de klant. De gemeente voorkomt dat ze als gevolg van een groeiend immobiel klantbestand in de (nabije) toekomst tegen enorme, structurele kosten aanloopt. De klant wordt maximaal gemobiliseerd in een vorm van werk, hetgeen ten goede komt aan diens zelfstandigheid en gevoelens van eigenwaarde.

Kosten gaan voor de haat uit, oftewel anti-cyclisch investeren met het oog op toekomstig rendement. Gezien de stijgende kosten voor de komende jaren is winst niet langer het oogmerk. De financiële ambitie moet zijn dat de gemeente in balans blijft tussen kosten (investeringen in de integratiemachine, afschrijvingen en rentelasten) en opbrengsten (besparingen op de totale uitkeringslast). Voor 2011 en 2012 moet het oogmerk zijn, het behoud van deze balans. Pas vanaf 2013 zullen de bezuinigingen echt door gaan wegen en vragen om aangepast beleid.

V.1.2 Een snelle implementatie van de nieuwe wet

De overgang van oude naar nieuwe regelingen gaat steevast met extra kosten gepaard. Dat is gebeuren in de omzetting van ABW naar n-ABW en opnieuw bij de introductie van de WvB. De uitvoeringsorganisatie – de integratiemachine – zal de beschikking moeten hebben over de benodigde middelen, om de overstap te maken. Overigens is het meestal zo dat het Rijk gemeenten beloofd die blijken snel en doortastend de overstap naar een nieuwe regeling te willen maken. Meestal zit die beloningsystematiek ingebakken in de nieuwe regeling zelf.

Indien de middelen van de uitvoeringsorganisatie worden gekort, en/of de reserves ingenomen, zal dat de organisatie bij start – in 2011 – al op een achterstand zetten. Dat impliceert een vertraagde overgang naar de nieuwe regeling, een achterblijven in prestaties, afgezet tegen het landelijk gemiddelde, en dus een positie aan de verkeerde zijde van het rekenmodel.

Daarnaast zal de wet zelf ook geïmplementeerd moeten worden hetgeen zoals eerder aangegeven, vraagt om een implementatieproject, tegen een investering van € 75.000.

V.1.3 Het genereren van middelen

In het nabije verleden, toen de beschikbare middelen op het W-deel nog ruimschoots voldoende waren voor de financiering van de beleidsdoelen, is besloten om een deel van de uitvoeringskosten, ten laste te brengen van het W-deel. De wettelijke richtlijnen boden ruimte hiertoe en in de afgelopen jaren is van deze ruimte legitiem gebruik gemaakt.

Nu de W-deel middelen schaars zijn, in relatie tot de te realiseren doelen, en in de komende jaren nog veel schaarser zullen worden, is het moment daar om de afweging te maken of een vergoeding van de uitvoering uit het W-deel nog passend is. Immers met het verplaatsen van de uitvoeringskosten, door deze ten laste te brengen van de Algemene Middelen, kunnen de vrijkomende gelden uit het W-deel – te weten 1.6 miljoen Euro – ingezet worden voor de hierboven aangegeven, zo noodzakelijke investeringen. Het betreft dan een maatregel voor de jaren 2011-2013.

Cumulatief rendement (bedragen x 1000)

investering rijksbijdrage W-deel p/jaar		Besparingen op het I-deel per jaar oplopend					Klantbestand Huidige begroting 2011-2013	Afname na investering t.o.v. begroting
		2011	2012	2013	2014	2015		
2011	1600	+1000	+1000	-1000			1900	-75 = 1825
2012	1600		+1000	+1000	+1000		1900	-75 = 1750
2013	1600			+1000	+1000	+1000	1850	-75 = 1675

Zoals de tabel laat zien zou het realloceren van de 1.6 miljoen Euro betekenen dat er een extra uitstroom kan plaatsvinden van 75 klanten per jaar. We zien dat het klantenbestand in absolute cijfers - geen rekening houdend met de groei als gevolg van de nieuwe wet - daalt met 225 tot 1675 in 2013.

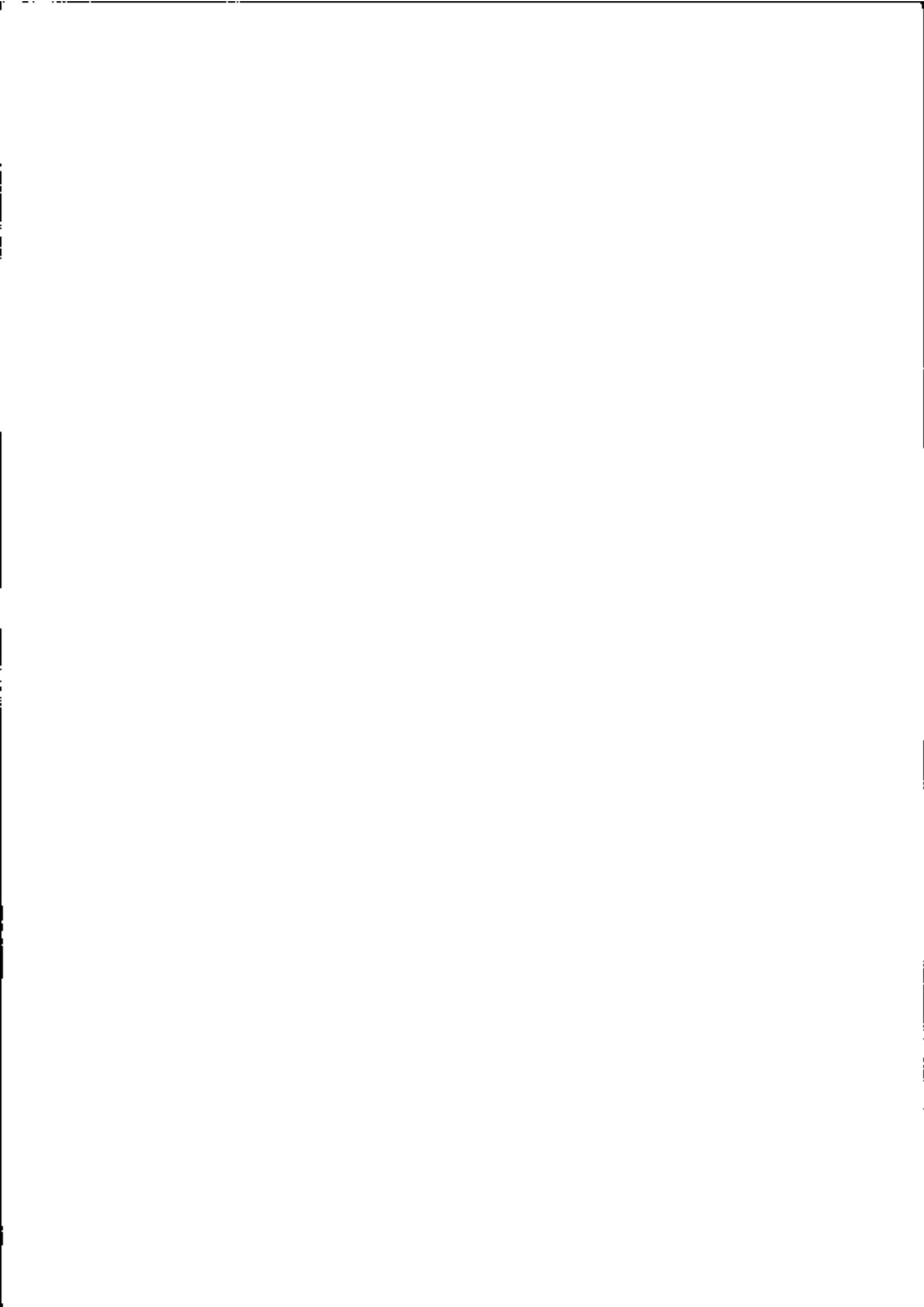
Indien we de besparing op de uitkeringslast - van een klant die niet langer een beroep doet op een uitkering - doorrekenen voor een (zeer realistische) periode van drie jaar, zien we per investering van 1.6 miljoen een besparing op de uitgaven van het I-deel, in absolute zin van 1 miljoen per jaar voor drie opeenvolgende jaren.

Door de reallocatie van 1.6 miljoen aan uitvoeringskosten van het W-deel naar de Algemene Middelen, drukt er een extra last van in totaal 4.8 miljoen op de Algemene Middelen, over een periode van drie jaar.

Door de besparing op de uitgaven van het I-deel, oplopend tot een totaal van 9 miljoen over vijf jaar, en deze besparingen in te boeken ten gunste van de Algemene Middelen, ontstaat een winst van $9.0 - 4.8 = 4.2$ miljoen.

Structurele financiële gevolgen (bedragen x 1000)

	2011	2012	2013	2014	2015
Kosten formatiewijziging					
Kapitaallasten investering					
Overige kosten	1.600	1.600	1.600		
Opbrengsten	1.000-	2.000-	3.000-	2.000-	1.000-
Bedrag voorstel	600	400-	1.400-	2000-	1.000-
Beschikbaar uit afd.budget					
Totaal aanvraag	600	400-	1.400-	2000-	1.000-

V.1.4 Het verhogen van de handlingsflexibiliteit

De belangrijkste oorzaak van de dalingen in het klantenbestand over de periode 2006 – 2010, ligt, zoals in deze nota is aangegeven, bij het succesvol inzetten van de reïntegratieinstrumenten, juist op die momenten dat de werking, per afzonderlijk instrument, de hoogste graad van effectiviteit had.

Omdat nu in de komende jaren het bestand niet alleen zal groeien, als gevolg van de recessie, maar ook en vooral als gevolg van de nieuwe wetgeving, en daarmee de aard en samenstelling van dat bestand, substantieel meer geschakeerd zal worden, is de noodzaak om snel en adequaat te kunnen reageren op wisselende doelgroepen en instroomquota, door middel van het wel of niet inzetten van instrumenten, voorwaardelijk voor het in control blijven van de ontwikkelingen.

Het is daarom van groot belang dat de besluitvorming omtrent de inzet van deze instrumenten – qua aard en omvang – langs korte procedures kan plaatsvinden. Bij voorkeur in een directe afstemming tussen organisatie en verantwoordelijk portefeuillehouder.

De keuzes

En zo blijken de hiervoor aangegeven afwegingen in werkelijkheid beleidskeuzes voor de korte en middellange termijn.

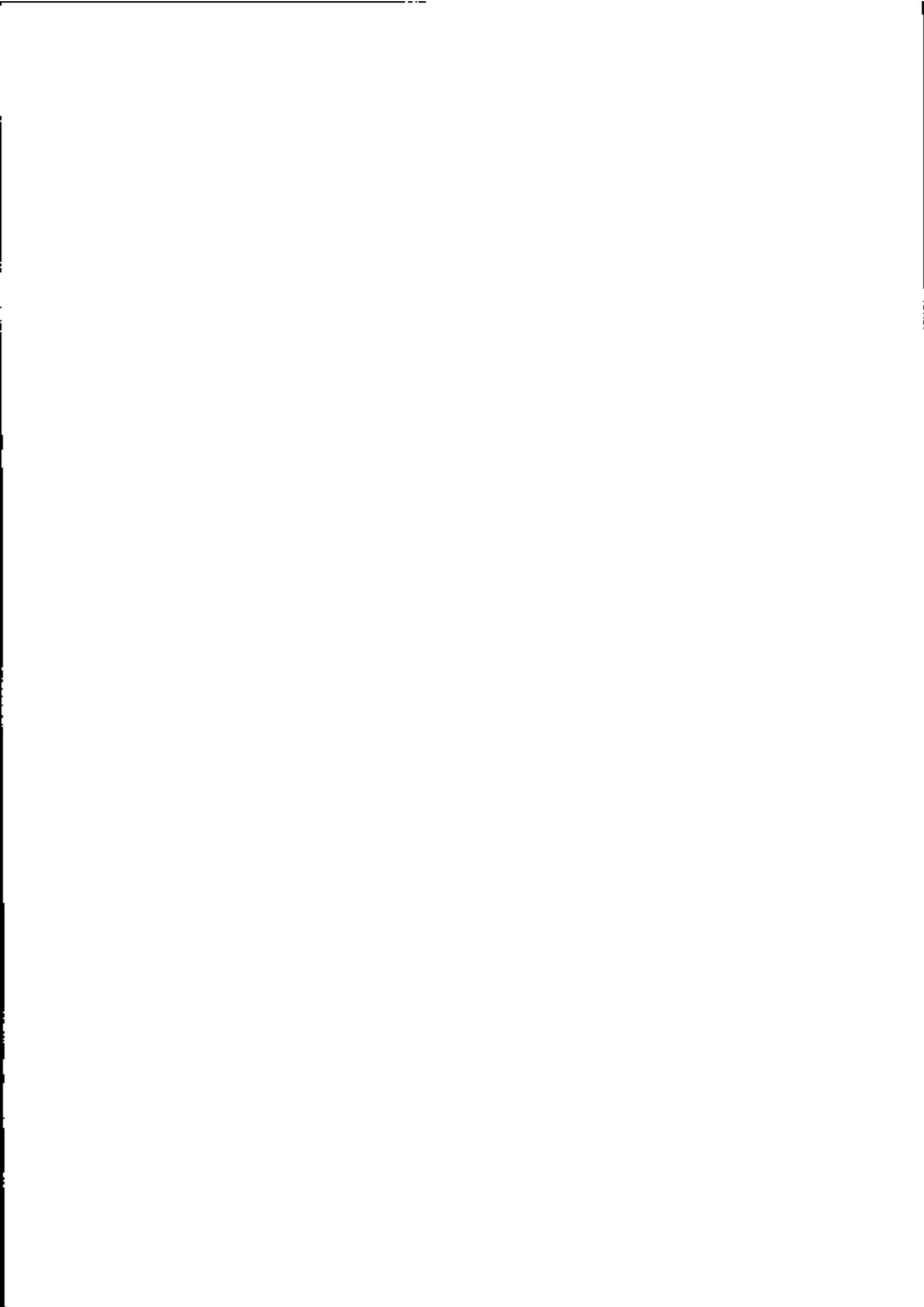
1. De grondslag voor het succesvol beleid van de afgelopen vijf jaar was het ondernemerschap, binnen de WWB. Ook voor de komende twee jaren, ter overbrugging naar het nieuwe stelsel, houdt de gemeente vast aan dit beleid.
2. De gemeente houdt tevens vast aan haar ambities om voordeelgemeente te zijn. Dat betekent onder meer dat de organisatie zich versneld inricht op de implementatie van de veranderde regelgeving en stelt daarvoor een budget beschikbaar van € 75.000.
3. De uitvoeringskosten die in de verdeling van het Participatiebudget zijn opgenomen (€ 1.6 miljoen), zullen vanuit rendementsoogpunt benut worden voor de in te zetten reïntegratiemiddelen (inclusief schuldhelpverlening) en deze uitvoeringskosten tenminste voor de jaren 2011-2013 – worden ten laste gebracht van de algemene middelen.
4. Wanneer het inzetten van een reïntegratieinstrument lonend is – de gemeente verdient aan de investering omdat de kosten die drukken op het WWB-Inkomensdeel, afnemen – wordt dit in principe toegestaan, na goedkeuring van de verantwoordelijk portefeuillehouder.

V.2 Financiering

Om de bovenstaande ambities - deels blijvend, deels incidenteel - te kunnen financieren, is een enkele maatregel niet voldoende. Een samenspel van keuzes en daaruit voortvloeiende maatregelen moet een zodanig financieel kader scheppen, dat daarbinnen een speelveld ontstaat waarop de uitvoeringsopdrachten kunnen worden gerealiseerd.

Financieringslijnen

De ambities, opgenomen in deze nota, zeker voor de periode 2011-2012, zullen snel opgepakt moeten worden. Het vinden van een passende vorm voor de organisatie, vooruitlopend op de nieuwe wetgeving, alsmede de opzet van nieuwe uitvoeringstaken, zoals het gemeentelijk werkbedrijf en het Participatiehuis, kunnen rechtstreeks gefinancierd worden vanuit een drietal financiële lijnen:

- a. De opbrengsten van het Gemeentelijk Werkbedrijf (zie paragraaf IV.2);
- b. De beschikbare middelen uit het W-deel, uitgebreid met de vrijkomende uitvoeringslasten (zie paragraaf IV.1.3);
- c. De besparingen op het 1-deel (zie paragraaf IV.1.3)

Convergentie van middelen

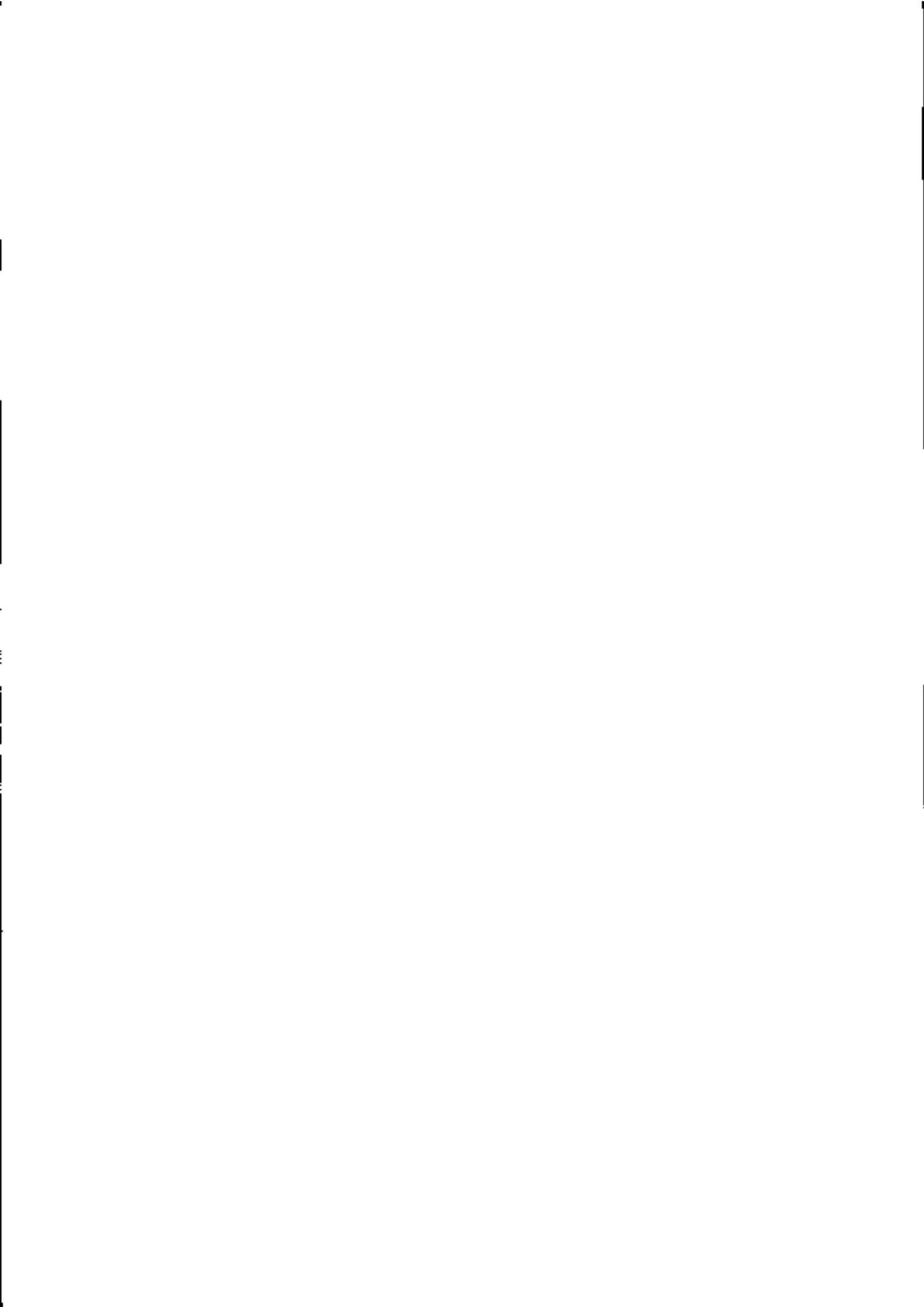
De opstap naar een integraal aanbod van producten en diensten ten behoeve van de klanten impliceert een zekere mate van centralisering in (aansturing van) productie en financiering. Wat, wanneer en ten behoeve van wie wordt gemaakt of geleverd, vraagt binnen een integraal aanbod om een centrale regie.

Deze benadering maakt het ook mogelijk om voorheen gediversifieerde middelen te convergeren tot een maximaal efficiënt uitvoeringsbudget, dat wil zeggen zonder overlap van overheadlasten of deels overlappende diensten en producten (bijvoorbeeld intakes).

Centrale regie op participatiemiddelen en maatschappelijke budgetten

In samenhang met het voorgaande dient een investeringsprogramma opgezet te worden dat een optimale inzet van de gecombineerde middelen uit de participatiegelden mogelijk maakt. Dat vraagt om een centrale regie op de oormerking en besteding van deze middelen.

Dat geldt ook voor de middelen uit de maatschappelijke budgetten. In de werkzaamheden van de verschillende organisaties in het maatschappelijk middenveld zit wel degelijk een zekere mate van overlap. Tenminste een deel van die werkzaamheden wordt gefinancierd vanuit de gemeente. Een heroverweging op de inzet van deze middelen kan ruimte brengen voor de noodzakelijke investeringen op het (zorg)bestand van de gemeente.

Onderzoeksrapport

Onderzoek naar het rendement van bestedingen aan de participatievoorziening in gemeente Lelystad

Datum: 20 januari 2011

Versie: definitief

Opdrachtgever: Directie gemeente Lelystad
Opdrachtnemer: John Middelberg, teamleider Bedrijfsondersteuning
afdeling Werk, Inkomen en Zorg

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies
2. Inleiding
 - 2.1. Aanleiding en probleemomschrijving
 - 2.2. Onderzoeksvraag
 - 2.3. Afbakening
 - 2.4. Onderzoeksmethode
 - 2.5. Financieel versus sociaal rendement
3. Bevindingen van de analyse op klantniveau
 - 3.1. Verloningsinstrument – Lavora B.V.
 - 3.2. Brugbanen – Lavora B.V.
 - 3.3. Loonkostensubsidie – Gemeente Lelystad
4. Bevindingen van de analyse op instrumentniveau
 - 4.1. Werkstage - Sagènn
 - 4.2. Sociale activering – Concern voor Werk
 - 4.3. Project Flevodrome - Flevodrome
 - 4.4. Project Kamers met Kansen – Vitree
 - 4.5. Project Columbus – Trade
 - 4.6. Project Broeinest – Het Idee
 - 4.7. Pilot Talentmanagers - Gemeente Lelystad
 - 4.8. Vrijwilligerswerk – Welzijn Lelystad
 - 4.9. ZZP-trajecten – ZZP Flevoland
5. Bijlagen
 - Bijlage 1: Overzicht onderzoeksresultaten analyse op klantniveau
 - Bijlage 2: Begrippen
 - Bijlage 3: Onderzoeksplan

1. Samenvatting en conclusies

Aanleiding en resultaat van het onderzoek

In 2006 werd door de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) in opdracht van het college en de raad het meerjarenproject *Minder is Beter* gestart. Hoofddoel was het ondersteunen en stimuleren van WWB-gerechtigden om mee te doen in de samenleving en, waar mogelijk, deel te nemen aan het arbeidsproces. Maar minstens zo belangrijk was de taakstellende opdracht het aantal WWB-cliënten zo snel mogelijk te laten dalen en zo het tekort op het budget van het WWB-inkomensdeel om te buigen naar winst. De Gemeente Lelystad moest van nadeelgemeente een voordeelgemeente worden. Uitgangspunt was om het budget van het WWB-werkdeel maximaal te benutten. De filosofie van ondernemerschap in de sociale zekerheid ligt ten grondslag aan de WWB en deze filosofie werd omarmd. Op korte termijn werd geïnvesteerd, omwille van (middel)lange termijn rendement.

In het 4^e kwartaal 2010 is gekeken naar het resultaat van deze aanpak. Wat is er gedaan? Wat heeft het de gemeente Lelystad gekost? En vooral, wat heeft het de gemeente opgeleverd?

In dit onderzoeksverslag wordt het rendement van de gepleegde investeringen uitgedrukt in het saldo van financiële kosten en baten. Het sociaal-maatschappelijk rendement (rendement in termen van bijvoorbeeld maatschappelijke activering of gezondheid) is bewust buiten beschouwing gelaten. Het vaststellen van het sociaal rendement is zeer complex en tijdrovend. Echter, gezien de hoge uitstroombcijfers kan op macroniveau niet anders geconcludeerd worden dan dat het sociaal-maatschappelijk rendement positief is. Arbeid en activering bevorderen immers zelfstandigheid en zelfstandigheid komt altijd ten goede aan de zelfwaardering en economische positie van de cliënt.

Vooruitlopend op de gedetailleerde uitwerking hierna, trekken we de volgende conclusies. Beide doelen zijn naar tevredenheid behaald. Ten eerste heeft de ondernemersaanpak tot een hoge uitstroom van WWB-cliënten geleid. Ons klantenbestand is gedaald van 2.200 naar 1.600 cliënten begin 2010. Ten tweede is Lelystad door een maximale benutting van de middelen in het WWB-werkdeel voordeelgemeente geworden. Met het positieve sociaal-maatschappelijk resultaat (veel klanten zijn weer aan het werk) is tevens een uitstekend financieel resultaat geboekt.

De onderzoeks aanpak

Bij de drie instrumenten Verloning, Loonkostensubsidie en Brugbanen – waarvan de eerste twee in cliëntaantallen de veruit meest belangrijke instrumenten zijn – heeft de analyse op cliëntniveau plaatsgevonden. Per cliënt is het (duurzaam) uitstroomresultaat, en de daarmee samenhangende besparing op het inkomensdeel, geplaatst tegenover de individuele investering.

Bij de overige negen re-integratie-instrumenten heeft de analyse op instrumentniveau plaatsgevonden. Bij deze instrumenten gaat het overigens om veel bescheidener cliëntaantallen. De hoofddoelstelling van de instrumenten is het activeren en maatschappelijk participeren van de cliënt. Bij een aantal instrumenten blijkt door intensieve begeleiding een cliënt soms toch in staat om uit te stromen naar werk. Dit wordt uiteraard gezien als een bonus; het maakt geen deel uit van de basisdoelstelling van het instrument. Wegens de beperkte onderzoekstijd is de besparing op het WWB-inkomensdeel als gevolg van deze incidentele uitstroom bij de negen instrumenten niet gekwantificeerd.

De belangrijkste onderzoeksresultaten op klantniveau

De gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk is het hoogst na inzet van het instrument Loonkostensubsidie, namelijk 40%. De inzet van het Verloningsinstrument heeft geresulteerd in een duurzame uitstroom naar regulier werk van ruim 25%. Deze

uitstroomcijfers zijn – ook in landelijk perspectief – hoog. De Brugbanen zijn niet bedoeld voor uitstroom naar regulier werk. Dit tijdelijke instrument is ingezet voor een beperkt aantal WSW-geïndiceerde cliënten. De Brugbanen worden ingezet om de wachtlijstperiode voorafgaande aan de instroom in de WSW, met behoud van arbeidsritme, te overbruggen.

Het financiële rendement

Het financiële rendement van de loonkostensubsidies ligt het hoogst. Zo hoog zelfs dat het Instrument in 3 jaar en 9 maanden €7,45 miljoen aan besparingen op het WWB-inkomensdeel heeft opgeleverd. Daar staat €3,85 miljoen aan kosten tegenover. De kosten zijn gefinancierd uit het WWB-werkdeel. Hiermee bedraagt het financiële rendement van de Loonkostensubsidie €3,6 miljoen.

Het Verloningsinstrument en de Brugbanen hebben daarnaast een besparing op het WWB-inkomensdeel opgeleverd van respectievelijk €18,51 miljoen in ruim vier jaar en €0,37 miljoen in anderhalf jaar. Bij deze instrumenten waren de kosten die ten laste zijn gebracht van het WWB-werkdeel hoger dan de baten. Het financiële rendement komt uit op €-1,78 miljoen over ruim vier jaar bij het Verloningsinstrument en €-0,34 miljoen over anderhalf jaar bij de Brugbanen. Echter, de kosten werden volledig gedragen door het Rijk, terwijl de baten volledig ten goede zijn gekomen aan de gemeente. Overigens lopen de baten nog verder op naarmate de cliënten langer uit de uitkering blijven.

De Loonkostensubsidie en het Verloningsinstrument zijn zeer aantrekkelijke re-integratie-instrumenten gebleken. De Brugbanen blijken in financieel opzicht een relatief dure oplossing. Maar, zoals eerder aangegeven zijn de Brugbanen letterlijk bedoeld ter overbrugging naar een definitieve uitstroom naar de WSW, in een periode dat er voldoende middelen voorhanden waren.

De belangrijkste onderzoeksresultaten op instrumentniveau

De re-integratie-instrumenten die zijn meegenomen in de analyse op instrumentniveau bestaan veelal uit participatie- en zorgtrajecten. Uitstroom naar een reguliere baan is voor de doelgroep van deze instrumenten vaak (nog) niet realistisch; de cliënten hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarom is er voor gekozen om bij deze instrumenten de gerealiseerde uitstroom te vergelijken met de doelstelling van het re-integratie-instrument. Omdat de doelstelling per instrument verschilt, is het lastig de onderzoeksresultaten van de diverse instrumenten onderling te vergelijken.

De onderzoeksresultaten van de analyse op instrumentniveau (zie bijlage 1) laten een wisselend beeld zien per instrument en tussen de instrumenten onderling. Bij de meeste instrumenten is het zo dat in het opstartjaar de resultaten nog wat achterblijven, maar dat corrigeert zich in het daaropvolgende jaar.

Zoals gezegd zijn deze instrumenten bedoeld voor participatie- en zorgtrajecten. Uitstroom naar regulier werk is geen basisdoel maar wordt gezien als een extra. Bij sommige instrumenten blijkt evenwel de intensieve persoonlijke begeleiding vaak net dat extra zetje te geven. Dat zien we bijvoorbeeld aan de resultaten van de Flevodrome-trajecten, met succesvolle uitstroompercentages van ruim 50%.

Hoe nu verder?

De gemeente Lelystad heeft het door de rijksoverheid beschikbaar gestelde budget van het WWB-werkdeel maximaal ingezet en met een goed resultaat, zeker ook gezien in het licht van de landelijke uitstroompercentages (landelijk gemiddeld 15%). En hoewel de resultaten variëren per instrument, heeft de grote uitstroom van WWB-clients geresulteerd in een aanzienlijke besparing op het WWB-inkomensdeel. Een besparing die in de komende jaren nog zal doorwerken.

Het uiteenlopend uitstroomresultaat en financieel rendement van de re-integratie-instrumenten, geeft stof tot nadenken. Bovendien worden we geconfronteerd met late

recessie-effecten op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld in de bouwsector) en de versnelde stelselherziening in de sociale zekerheid. Met de stijgende klantaantallen in het versplet en een sterke daling van de beschikbare middelen worden keuzes onvermijdelijk. Enerzijds in de zin van welke instrumenten gehandhaafd blijven en in de zin dat gekozen moet worden voor nieuwe instrumenten ter vervanging van het relatief dure Verloningsinstrument. Anderzijds in de zin van de bereidheid tot Investeren bij de gemeente zelf.

2011 is de stepping stone naar een nieuwe sociale zekerheid in ons land. De WWB is een wet die de durf om proactief te investeren en te ondernemen ruim heeft beloofd. Dat zal in de nieuwe regeling, gezien het succes van de WWB, zeker weer het geval zijn. Dat vraagt opnieuw om gedurfd beleid, een proactief investeringsplan voor de komende 5 jaar en om schouders die bereid zijn dat te dragen.

2. Inleiding

Dit inleidende hoofdstuk bespreekt de aanleiding voor het onderzoek, de centrale onderzoeksvraag en de gehanteerde onderzoeksmethode.

1.1 Aanleiding en probleemomschrijving

De aangekondigde rijksbezuinigingen zullen de komende jaren via het gemeentefonds hun effect hebben op de gemeentelijke begroting. Om hier tijdig op in te spelen, heeft ook gemeente Lelystad bezuinigingsmogelijkheden geïnventariseerd. Het College van B&W, de directie en de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) willen beter inzicht krijgen in de effectiviteit van de re-integratievoorziening van gemeente Lelystad. De afdeling WIZ heeft daarom de opdracht gekregen om het rendement van de re-integratievoorziening te onderzoeken.

Jaarlijks ontvangt gemeente Lelystad van de rijksoverheid financiële middelen om mensen in een (blijstands)uitkering weer aan het werk te krijgen. Uit dit WWB-werkdeelbudget worden diverse re-integratieactiviteiten gefinancierd. De inzet van verschillende re-integratie-instrumenten is gericht op het stimuleren en ondersteunen van een zo groot mogelijke mate van participatie van WWB-gerechtigden. In de titels van de participatienota's uit 2009 (*Op weg naar werk*) en 2010 (*Meedoen werkt beter*) klinkt deze doelstelling door. De uitstroom van WWB-klanten naar regulier werk staat in Lelystad boven aan de participatieladder.

Bij de start van dit onderzoek had gemeente Lelystad beperkt inzicht in de resultaten die met de inzet van financiële middelen uit het WWB-werkdeel werden geboekt. Inzicht in de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk is noodzakelijk om het rendement van de re-integratievoorziening van gemeente Lelystad te kunnen bepalen. Dit onderzoek brengt de verhouding tussen de inzet van financiële middelen en de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk in beeld.

1.2 Onderzoeksvraag

Deze rapportage geeft antwoord op de volgende centrale onderzoeksvraag:

Wat is het financiële rendement van de bestedingen aan een selectie van re-integratie-instrumenten die in de periode 2007 tot en met 2009 zijn ingezet door afdeling Werk, Inkomen en Zorg?

1.3 Afbakening

Het rendement van de re-integratievoorziening wordt bepaald door de financiële kosten naast de financiële opbrengsten te zetten. De kosten bestaan uit de bestedingen uit het WWB-werkdeel aan het re-integratie-instrument. De uitvoeringskosten die niet ten laste van het WWB-werkdeel worden gebracht, worden niet in het onderzoek meegenomen. Deze kosten zijn op dit moment namelijk niet toe te wijzen aan de afzonderlijke re-integratie-instrumenten. De opbrengsten zijn uit te drukken in gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk, alsmede de daarmee gerealiseerde besparing op de uitkering uit het WWB-inkomensdeel. Onder duurzame uitstroom naar werk wordt verstaan; de uitstroom van WWB-klanten naar een reguliere arbeidsplaats (zonder loonkostensubsidie) met een minimale duur van 6 maanden.

Het onderzoek richt zich op het rendement van een selectie van re-integratieinstrumenten voor WWB-klienten, ingezet door de afdeling Werk, Inkomen en Zorg van gemeente Lelystad. Er is een selectie gemaakt van re-integratieinstrumenten die worden meegenomen in het onderzoek (zie tabel 2.1). Enkel het actuele instrumentarium van de re-integratievoorziening is in het onderzoek meegenomen. De instrumenten zijn geselecteerd op basis van de omvang van de geldstromen die ermee zijn gemoeid. De geselecteerde instrumenten richten zich enerzijds op het realiseren van uitstroom van WWB-cliënten naar reguliere arbeid en anderzijds op het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Tabel 2.1: Geselecteerde re-integratie-instrumenten

Geselecteerde re-integratie-instrumenten	Uitvoerder
<i>Analyse op klantniveau</i>	
Verloning	Lavora B.V.
Brugbanen	Lavora B.V.
Loonkostensubsidie	Gemeente Lelystad
<i>Analyse op instrumentniveau</i>	
Werkstage	Sagènn
Sociale activering	Concern voor Werk
Project Flevodrome	Flevodrome
Project Kamers met kansen	Vitree
Project Columbus	Triade
Project Ambachtshuis	Het Idee
Project Broelnest	Het Idee
Pilot Talentmanagers	Gemeente Lelystad
Vrijwilligerswerk	Pluspunt
ZZP-trajecten	ZZP Flevoland
Zelfstandigenloket voor WWB-cliënten	Zelfstandigenloket Flevoland

Tijdens het onderzoek bleek dat de re-integratie-instrumenten *Project Ambachtshuis* en *Zelfstandigenloket voor WWB-cliënten* een te korte looptijd kennen om het rendement goed te kunnen beoordelen. In het verdere onderzoek zijn deze twee re-integratie-instrumenten daarom buiten beschouwing gelaten.

1.4 Onderzoeksmethode

De beschikbare tijd voor het onderzoek liet het niet toe om bij ieder re-integratie-instrument een analyse op klantniveau uit te voeren. Daarom is gekozen voor twee verschillende onderzoeksmethoden.

Voor de instrumenten Verloning, Brugbanen en Loonkostensubsidie zijn de kosten en opbrengsten van de inzet van het instrument per individuele klant bepaald. Het onderzoeksresultaat is een financiële rendementsbepaling (kosten- en batenafweging) per instrument.

De overige re-integratie-instrumenten zijn geanalyseerd op instrumentniveau. De uitvoerende partners (extern en intern) hebben een vragenlijst ingevuld, waarin hen is gevraagd een indicatie te geven van de resultaten die zijn geboekt en de middelen die gemeente Lelystad daarvoor heeft ingezet. Op basis van de aangeleverde informatie zijn de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk gezet.

Meer informatie over de opzet van het onderzoek is te vinden in het onderzoeksplan in bijlage 3.

1.5 Financieel versus sociaal rendement

In dit onderzoek is ervoor gekozen het rendement van de re-integratievoorziening uit te drukken in het saldo van directe¹, financiële kosten en baten. Het maatschappelijke of *sociaal rendement* van de bestedingen aan de re-integratievoorziening is in dit onderzoek grotendeels buiten beschouwing gelaten. Toch is het belang van het sociaal rendement mogelijk groot, met name bij re-integratie-instrumenten die zich richten op maatschappelijke participatie en zorg.

Financieel versus sociaal rendement

Het financiële rendement van een commercieel bedrijf is goed te bepalen door de (verwachte of gerealiseerde) inkomsten en uitgaven naast elkaar te zetten. Het voornaamste doel van een commerciële onderneming is namelijk financieel van aard; de ondernemer streeft naar een zo groot mogelijke winst.

Voor non-profit organisaties en andere maatschappelijke initiatieven speelt het financiële rendement een beduidend kleinere rol. Het succes van deze organisaties en projecten hangt niet (alleen) af van het financiële resultaat; het "maatschappelijke" resultaat staat doorgaans voorop. Dit maatschappelijke resultaat wordt ook wel het *sociaal rendement* genoemd. Het sociaal rendement bestaat bijvoorbeeld uit een vermindering van criminaliteit, een grotere sociale cohesie of een verbetering van de gezondheid.²

Ook voor de re-integratievoorziening kan, naast het financiële rendement, het sociaal rendement worden bepaald. Zo kan de inzet van een re-integratie-instrument resulteren in een gezondere leefstijl van de cliënt, met als gevolg een lager zorggebruik. Of de cliënt komt uit een sociaal isolement dankzij deelname aan georganiseerde dagactiviteiten. Het belang van het sociaal rendement van de re-integratievoorziening is mogelijk groot. Dit geldt met name voor re-integratie-instrumenten die gericht zijn op sociale activering en zorg. Het doel van deze instrumenten is minder eenvoudig terug te leiden naar de gemeentelijke financiën. Een participatietraject is bijvoorbeeld niet zozeer gericht op het laten uitstromen van WWB-cliënten naar regulier werk en het daarmee realiseren van een besparing op het WWB-inkomensdeel. Voorop staat het doel om iemand te laten deelnemen aan het maatschappelijk leven door onder andere verslavingszorg, vrijwilligerswerk of scholing.

Bovenstaande redenering gaat niet alleen op voor participatie- of zorgtrajecten, maar ook voor re-integratie-instrumenten die als voornaamste doel het realiseren van uitstroom naar regulier werk hebben (zoals een loningsinstrument of een loonkostensubsidie). Het directe, financiële rendement is duidelijk zichtbaar in de gerealiseerde uitstroom naar regulier werk. Daarnaast kunnen de WWB-cliënten die uitstromen naar regulier werk ook op andere gebieden hun leven beter op de rit hebben na het volgen van het re-integratietraject. Ook voor deze re-integratie-instrumenten geldt dat naast het financiële resultaat, het sociaal rendement een rol speelt.

Sociaal rendement in dit onderzoek

Wanneer de maatschappelijke kosten en opbrengsten worden meegenomen in een rendementsbepaling van de re-integratievoorziening kan het totale rendement aanzienlijk positiever uitvallen dan wanneer alleen het financiële rendement wordt bepaald (zoals in

¹ De directe inkomsten en uitgaven zijn terug te leiden naar de begroting van gemeente Leidschendam-Voorburg. Het saldo van inkomsten en uitgaven is onderscheiden. Voorbeelden hiervan zijn de kosten die het lokale maatschappelijke welzijnfonds maakt voor de inzet van vrijwilligers en de opbrengst opkomsten die de organisatie oplevert naar het volgende jaar wanneer een WWB-cliënt uitstroomt naar regulier werk. Deze inkomsten en uitgaven zijn niet meegenomen in het onderzoek.

² Aron Scholten, P. (2004). *Sociaal rendement investeren*. Eindhoven: Streeklab, maart 2004.

dit onderzoek). Het vaststellen van het sociaal rendement is echter complex. De beschikbare tijd voor het onderzoek was te beperkt om het sociaal rendement van de diverse re-integratie-instrumenten te bepalen.

Diverse maatschappelijke organisaties en adviesbureaus experimenteren momenteel met alternatieve methoden om het sociaal rendement beter zichtbaar, meetbaar en vergelijkbaar te maken. Een eventueel vervolgonderzoek zou meer inzicht kunnen geven in het sociaal rendement van de re-integratievoorziening in gemeente Lelystad.

Bij de beoordeling van de onderzoeksresultaten moet de relevantie van het sociaal rendement van de re-integratievoorziening voortdurend in het achterhoofd worden gehouden.

In dit hoofdstuk is de aanleiding voor het onderzoek, de onderzoeksvraag en de onderzoeksmethode toegelicht. Het onderscheid tussen financieel en sociaal rendement is beschreven. Bovendien zijn de gevolgen van het niet meenemen van het sociaal rendement in het onderzoek toegelicht. In het volgende hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten van de analyses op klantniveau gepresenteerd. De onderzoeksresultaten hebben betrekking op de drie re-integratie-instrumenten Verloning, Brugbanen en Loonkostensubsidie.

3. Bevindingen van de analyse op klantniveau

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen van het onderzoek dat is uitgevoerd naar het rendement van diverse instrumenten die door gemeente Lelystad tussen 2007 en 2009 zijn ingezet om de re-integratie van WWB-cliënten te bevorderen. We staan stil bij de onderzoeksresultaten van de analyse van een drietal re-integratie-instrumenten; Verloning³, Brugbanen en Loonkostensubsidie. Het onderzoek naar deze instrumenten heeft op individueel klantniveau plaatsgevonden. Per re-integratie-instrument is uit de populatie WWB-cliënten een steekproef getrokken. Vervolgens is per cliënt bepaald van welke voorzieningen gebruik is gemaakt vanaf de startdatum van het traject tot het einde van de onderzoeksperiode. Een van de vragen daarbij is hoeveel klanten duurzaam zijn uitgestroomd naar een reguliere baan. De afweging van kosten en baten resulteert in de financiële rendementsbepaling per instrument. Het sociaal rendement is in de analyse niet meegenomen.

3.1 Verloning – Lavora B.V.

Re-integratie-instrument Verloning

Sinds 2006 geeft Lavora B.V. (dochteronderneming van Concern voor Werk⁴, hierna Lavora) in opdracht van gemeente Lelystad uitvoering aan het re-integratie-instrument Verloning. Wanneer het verloningsinstrument wordt ingezet, biedt Lavora de WWB-cliënt een arbeidscontract aan met een looptijd van 1 jaar. De cliënt ontvangt het wettelijk minimumloon voor het aantal uren dat nodig is om niet langer uitkeringsafhankelijk te zijn. Het loon vervangt de uitkering; de cliënt werkt voor zijn/haar inkomen.

Doel Doel van het verloningsinstrument is om WWB-cliënten te leren werken, te laten wennen aan een werkroutine en te doen uitstromen naar een reguliere baan.⁵ Gestreefd wordt naar 30% duurzame uitstroom naar regulier werk (prestatieafspraken gericht op *output*).

Doelgroep Het instrument Verloning is gericht op WWB-uitkeringsgerechtigden die nog niet toe zijn aan regulier werk, maar wel kunnen werken. Van de cliënt wordt verwacht dat hij/zij na 1 jaar kan uitstromen naar regulier werk. Verlenging van het verloningstraject is mogelijk voor maximaal 1 jaar, mits er binnen deze periode zicht is op uitstroom.

Kosten Per cliënt die gebruik maakt van het verloningsinstrument ontvangt Lavora van gemeente Lelystad een vast bedrag voor begeleidingskosten plus 50% van de daadwerkelijke loonkosten. In de periode van 1 juli 2006 tot 30 september 2010 wordt uitgegaan van gemiddelde begeleidingskosten van €1.426,81 inclusief BTW per cliënt per maand en gemiddelde loonkosten van €786,25 per cliënt per maand (uitgaand van een dienstverband van gemiddeld 30 arbeidsuren per week). In totaal komt dit neer op een bedrag van €2.213,06 per cliënt per maand.

Daarnaast ontvangt Lavora van gemeente Lelystad voor iedere cliënt die voor een minimale duur van 6 maanden uitstroomt naar een reguliere baan een eenmalige bonus.⁶ In de periode van 1 juli 2006 tot 30 juni 2010 wordt uitgegaan van een bonus van €2.500.⁶

³ Om een compleet beeld te krijgen van het rendement in het re-integratie-instrument Verloning wordt gebruik gemaakt van een uitgebreide onderzoeksperiode, namelijk van 1 juli 2006 tot 30 juni 2010.

⁴ Concern voor Werk is de belangrijkste aanbieder van de Gemeentelijke Projecten voor Werktrajecten op

⁵ Het traject is het om te starten in een regulier werk al dan niet met een dienstverband of studie.

⁶ De bonus uitkering van €2.500 is pas sinds november 2008 ingevoerd. Daarvoor werd de bonus bedrag uitbetaald aan een ontwikkelde staffel met priamoties die een bedrag van €2.000 in de eerste maanden en €2.500 in de volgende maanden

De genoemde bedragen zijn volgens het prijspeil in 2010.

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 3.1 geeft aan dat 1.053 klanten door gemeente Lelystad in de periode van 1 juli 2006 tot 30 juni 2010 zijn aangemeld bij Lavora voor het verloningsinstrument. In totaal zijn er 784 dienstverbanden aangegaan, waarvan er inmiddels 556 zijn beëindigd. Op 30 juni 2010 kende Lavora 228 lopende dienstverbanden, welke in de analyse buiten beschouwing worden gelaten. De beëindigde dienstverbanden beschouwen we als uitstroom uit het verloningsinstrument.

Tabel 3.1: Overzicht klanten Lavora B.V. 01-07-2006 tot 30-06-2010

	Aantal cliënten
Aanmeldingen	1.053
Terugmeldingen	241
Dienstverbanden	784
<i>waarvan lopend op 30-06-2010</i>	228
Beëindigde dienstverbanden	556

Er zijn diverse redenen waarom het dienstverband bij Lavora B.V. is beëindigd. Op basis van de cliëntadministratie van Concern voor Werk onderscheiden we acht verschillende redenen van uitstroom (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2: Redenen van uitstroom Lavora B.V.

	Aantal cliënten	% van totaal
Regulier werk	245	44 %
<i>Waarvan WSW dienstverband bij Concern voor Werk</i>	12	2 %
Brugbaan bij Lavora B.V.	35	6 %
Plusbaan	2	< 1 %
Proeftijd	6	1 %
Beëindiging dienstverband van rechtswege	234	42 %
Verhulzing, overlijden, detentie of eigen verzoek	26	5 %
Dringende reden / overlij	8	1 %
Totale uitstroom	556	100 %

Volgens de cliëntadministratie van Concern voor Werk is 44% van de uitgestroomde klanten uitgestroomd naar regulier werk (inclusief uitstroom naar Sociale Werkvoorziening). Voor een vrijwel gelijk percentage geldt dat het dienstverband van rechtswege is beëindigd (dit houdt in dat de periode waarvoor het dienstverband is aangegaan, is verstreken).

De steekproef

Om een beeld te krijgen van het financiële rendement van het re-integratie-instrument Verloning is Ingezoomd op de groep WWB-clianten van gemeente Lelystad die tussen 1 juli 2006 en 30 juni 2010 is gestart met het verloningsinstrument bij Lavora en waarvan het dienstverband op of voor 30 juni 2010 is beëindigd. Uit de populatie van 556 cliënten

is een aselechte steekproef getrokken van 111 cliënten (20%). Voor iedere cliënt in de steekproef is nagegaan van welke voorzieningen en dienstverbanden de klant gebruik heeft gemaakt in de periode tussen de begindatum van zijn/haar dienstverband bij Lavora en 30 september 2010.⁷

Om het rendement van het verloningsinstrument te bepalen, moeten de kosten en opbrengsten van de gebruikte voorzieningen en dienstverbanden per cliënt tegen elkaar af worden gewogen. Het rendement wordt bepaald over de periode van de startdatum van het dienstverband bij Lavora tot de datum waarop een cliënt is teruggekeerd in de WWB-uitkering. Wanneer een cliënt binnen de onderzoeksperiode niet terugkeert in de WWB-uitkering wordt als einddatum van de rendementsbepaling 30 september 2010 gehanteerd. Indien een cliënt vóór de startdatum van het dienstverband bij Lavora gebruik heeft gemaakt van een andere voorziening (zoals bijvoorbeeld een ander re-integratie-instrument) dan is dit niet meegenomen in de rendementsbepaling van het verloningsinstrument.

Tabel 3.3 op pagina 13 geeft een overzicht van de voorzieningen die zijn meegenomen in het onderzoek. Tevens geeft de tabel aan tegen welk bedrag (kosten en/of baten) de voorziening wordt gewaardeerd in de financiële rendementsbepaling.

De analyse van de steekproef is gebaseerd op door Concern voor Werk aangeleverde databestanden, informatie in GWS4all en gegevens uit Suwinet.

⁷ Deze laatste datum komt overeen met de einddatum van het derde kwartaal van 2010. Voor deze datum is gekozen met het oog op de hoge exactheid van de onderzoeksresultaten met kwartaalcijfers uit andere publicaties.

Tabel 3.3: Voorzieningen met financiële waardering in rendementsbepaling

Voorziening	Kosten en/of baten in rendementsbepaling	
Verloningsinstrument	Loonkosten en begeleidingskosten	- € 2.213,06 ⁸ per cliënt per maand
	Kosten van bonus bij uitstroom naar regulier werk (met of zonder loonkostensubsidie) voor tenminste 6 maanden	- € 2.500 eenmalig
	Besparing op WWB-inkomensdeel	€ 1.125 ⁹ per cliënt per maand
	Opbrengst ESF-subsidie	varieert per cliënt ¹⁰
Regulier werk met loonkostensubsidie	Kosten loonkostensubsidie	- € 1.100 per cliënt per maand
	Besparing op WWB-inkomensdeel	€ 1.125 per cliënt per maand
Regulier werk zonder loonkostensubsidie	Besparing op WWB-inkomensdeel	€ 1.125 per cliënt per maand
SW-dienstverband	Besparing op WWB-inkomensdeel	€ 1.125 per cliënt per maand
Uitkering via het UWV (WW of Ziektewet)	Besparing op WWB-inkomensdeel	€ 1.125 per cliënt per maand
Terugkeer in WWB-uitkering gemeente Lelystad	-	-

Hierbij wordt uitgegaan van het prijspeil van 2010. Begeleidingskosten betreffen € 1.400,- per cliënt per maand, inclusief 14% BTW. De BTW kan niet worden teruggevorderd via het 0% compensatietoelichtingsregime, maar wordt betaald door de gemeente Lelystad. Het salaris van het WWB-werkende wordt geschat op € 1.100,- per maand (€ 840,- netto) plus een arbeidscontract van gemiddeld 30 uur per week.

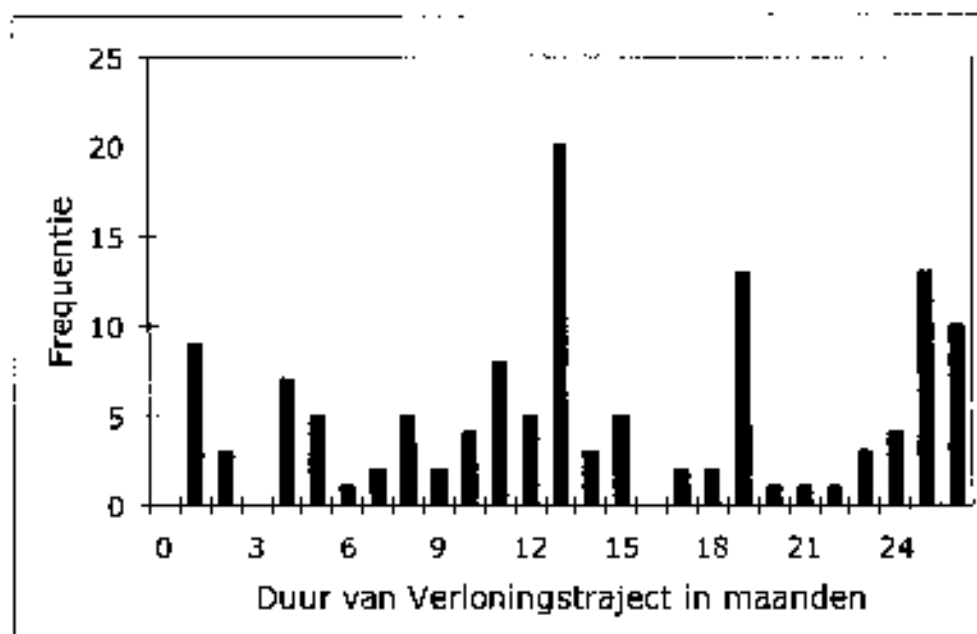
De werf is € 12.500 per jaar. Dit bedrag komt overeen met de gemiddelde brutoloonprijs voor een WWB-uitkerende die het maximaal voor sociale zekerheid en werkgelegenheid in 2009 heeft betaald.

De werf is deels gefinancierd in de periode juni 2006 tot en met juni 2010, voor een aantal cliënten die gebruik maken van de voorrangigste component van subsidies via het Europees Sociaal Fonds aanvragen. De ESF wordt deels al opgenomen in de rendementsbepaling van het re-integratie-instrument. De toelichting

Steekproefresultaten

Uit de analyse blijkt dat de 111 cliënten uit de steekproef gemiddeld 16¼ maanden gebruik hebben gemaakt van het re-Integratie-Instrument Verloning. Het histogram in figuur 3.1 laat zien dat een trajectduur van 13 maanden het vaakst voorkomt. Dit is in lijn met de reguliere looptijd van het arbeidscontract bij Lavora van 1 jaar.

Figuur 3.1: Histogram duur verloningstraject in maanden

In de periode van 1 juli 2006 tot 30 juni 2010 is voor 44 van de 111 cliënten een eenmalige bonus toegekend voor het realiseren van uitstroom naar regulier werk voor de minimale duur van 6 maanden.

Van de 111 cliënten in de steekproef vonden er 32 na afloop van hun dienstverband bij Lavora een baan met loonkostensubsidie. Voor 7 van de 32 cliënten liep aan het einde van de onderzoeksperiode de loonkostensubsidie nog.

Uit de steekproef blijkt dat in totaal 43 cliënten na het verloningstraject regulier werk (zonder loonkostensubsidie) hebben gevonden. Van deze 43 cliënten hadden er 26 aan het einde van de onderzoeksperiode nog steeds een reguliere baan.

Voor 4 van de 111 cliënten mondde het verloningstraject uit in een dienstverband in de sociale werkvoorziening. Logischerwijs liepen al deze SW-dienstverbanden nog op 30 september 2010.

Ongeveer 44% van de cliënten in de steekproef keerde na afloop van het dienstverband bij Lavora op enig moment weer terug in de WWB-uitkering van gemeente Lelystad. Ruim driekwart van deze cliënten ontving aan het einde van de onderzoeksperiode (op 30 september 2010) nog steeds een WWB-uitkering.

Een samenvatting van bovengenoemde steekproefresultaten is te vinden in tabel 3.4.

Tabel 3.4: Steekproefresultaten gebruik van voorzieningen in periode 1 juli 2006 tot 30 september 2010¹⁾

	Gebruik voorziening	%
Na inzet van het verloningsinstrument:		
Loonkostensubsidie	32 cliënten	28,8 %
Regulier werk (1 maand of langer)	43 cliënten	38,7 %
Werk in Sociale Werkvoorziening	4 cliënten	3,6 %
Terugkeer in WWB-uitkering	49 cliënten	44,1 %
Duurzame uitstroom naar regulier werk (6 maanden of langer)	28 cliënten	25,2 %
Steekproef totaal	111 cliënten	

Duurzame uitstroom naar regulier werk

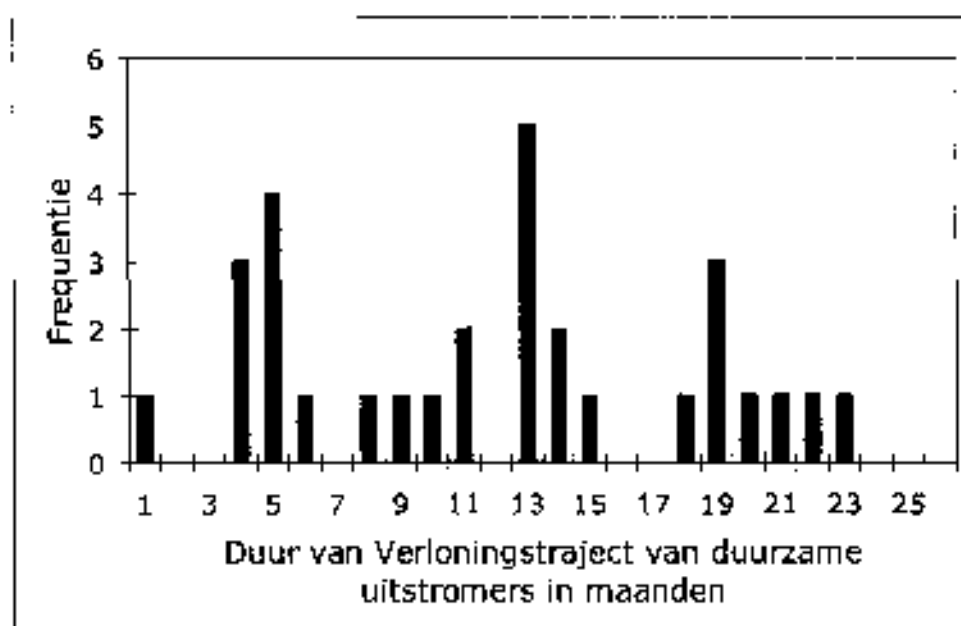
In dit onderzoek wordt het rendement van het verloningsinstrument bepaald op basis van de gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk (zonder loonkostensubsidie). We hebben inmiddels gezien dat 43 cliënten na beëindiging van het dienstverband bij Lavora regulier werk hebben gevonden. Voor 28 van hen geldt dat hun reguliere baan zonder loonkostensubsidie tenminste 6 maanden heeft geduurd. Oftewel, de duurzame uitstroom naar regulier werk, na inzet van het verloningsinstrument, bedraagt 25,2%.

Naast de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk is een aantal andere opvallende zaken uit de steekproefanalyse af te leiden:

- I. Wanneer de duurzame uitstroom wordt vergeleken met de contractafspraken die met Lavora zijn gemaakt, blijkt dat Lavora ruimschoots voldoet aan de doelstelling van 30% duurzame uitstroom. Wanneer uitstroom naar regulier werk met loonkostensubsidie wordt meegeteld, blijkt namelijk dat 38,7% van de cliënten tenminste 6 maanden regulier werk heeft gevonden.
- II. Bij 32 van de 111 cliënten werd na het verloningstraject gebruik gemaakt van een loonkostensubsidie. Van de 32 cliënten die na het verloningstraject ook nog een beroep deden op de loonkostensubsidie, stroomde 34,4% duurzaam (tenminste 6 maanden na afloop van de loonkostensubsidie) uit naar regulier werk. De 79 overige cliënten maakten enkel gebruik van het instrument Verloning. Van hen stroomde 21,5% duurzaam uit. Deze steekproefresultaten lijken te impliceren dat de combinatie van het verloningsinstrument en daaropvolgend een loonkostensubsidie gepaard gaat met een hogere duurzame uitstroom naar regulier werk.
- III. Figuur 3.2 toont een histogram van de duur van het verloningstraject van cliënten die duurzaam zijn uitgestroomd naar regulier werk. Uit het histogram blijkt dat de cliënten die duurzaam zijn uitgestroomd naar regulier werk het vaakst een verloningstraject van 13 maanden hebben gevolgd. Echter, de resultaten laten tevens een brede spreiding van de duur van het verloningstraject zien; de looptijd varieert van 1 tot 23 maanden. De onderzoeksresultaten geven dan ook geen blijk van een verband tussen de duur van het verloningstraject en het realiseren van duurzame uitstroom naar regulier werk.

¹⁾ Het aantal cliënten dat gebruik heeft gemaakt van het verloningsinstrument en de einddata van de steekproefperiode van medische voorziening zijn geschikt hebben kunnen maken, het zijn de tweede en derde kolommen van tabel 3.4. Het totaal op het steekproefniveau is 111 cliënten (23,1%).

Figuur 3.2: Histogram duur verloningstraject duurzame uitstromers in maanden

Rendementsbepaling steekproef

Bij het bepalen van het rendement van het verloningsinstrument zijn de kosten en baten van gebruikte voorzieningen en dienstverbanden per diënt tegen elkaar afgewogen.¹²

Tabel 3.6 geeft het overzicht van de uitkomsten van de rendementsbepaling voor het Verloningsinstrument van Lavora.

Tabel 3.6: Rendementsbepaling Instrument Verloning, steekproef en populatie

Rendementsbepaling Verloning	Steekproef	Populatie
Kosten		
Kosten verloningsinstrument	€ - 4,08 mln	€ - 20,40 mln
Waarvan begeleidings- en salariskosten	€ - 3,97 mln	€ - 19,88 mln
En bonuskosten	€ - 0,11 mln	€ - 0,55 mln
Kosten loonkostensubsidies na verloning	€ - 0,39 mln	€ - 1,97 mln
Totaal kosten	€ - 4,47 mln	€ - 22,37 mln
Opbrengsten		
Besparing op WWB-uitkeringen	€ 3,70 mln	€ 18,51 mln
Opbrengst ESF-subsidies	€ 0,42 mln	€ 2,08 mln
Totaal opbrengsten	€ 4,12 mln	€ 20,59 mln
Rendement		
Totaal kosten	€ - 4,47 mln	€ - 22,37 mln
Totaal opbrengsten	€ 4,12 mln	€ 20,59 mln
Totaal rendement	€ - 0,35 mln	€ - 1,78 mln

¹² Gemeente en/of de staatssecretaris van het verloningstraject zal het minimum loon en de hoogte van de WWB-uitkering van gemeente of fysicaal bepalen en de rest van het loon wordt in de WWB-uitkering op de verloningstraject ontvangen (2014) beschikbaar.

Tabel 3.6 laat zien dat de 111 cliënten in de steekproef die gebruik hebben gemaakt van het verloningsinstrument van Lavora in totaal €4,47 miljoen aan kosten met zich mee hebben gebracht. Deze kosten bestaan uit kosten die direct zijn toe te wijzen aan de inzet van het Verloningsinstrument (totaal €4,08 miljoen) en de kosten van de loonkostensubsidies die voor een aantal cliënten ná het verloningstraject zijn betaald. Met de inzet van het Verloningsinstrument voor de cliënten in de steekproef is in totaal €4,12 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd. De opbrengsten bestaan uit de besparingen op het WWB-inkomensdeel op het moment dat de cliënt geen gebruik maakt van een WWB-uitkering (€3,7 miljoen) en de ontvangen ESF-subsidies (€0,42 miljoen). Het financiële rendement van het instrument Verloning wordt bepaald door de totale kosten in de periode 2006 tot en met 2010 af te wegen tegen de opbrengsten. Het totale financiële rendement van het instrument Verloning voor de 111 cliënten in de steekproef bedraagt €-0,35 miljoen. Dit komt neer op een gemiddeld rendement van €-3.153 per cliënt.

Overeenkomstig de verwachtingen ligt zowel het totale als het gemiddelde financiële rendement van de duurzaam uitgestroomde cliënten hoger dan dat van de niet duurzaam uitgestroomde cliënten (cijfers niet opgenomen in tabel 3.6).

Rendementsbepaling populatie

De steekproefresultaten kunnen worden vertaald naar de totale populatie van 556 cliënten die in de onderzoeksperiode gebruik hebben gemaakt van het verloningstraject. De onderzoeksresultaten indiceren dat het totale financiële rendement van het verloningsinstrument neer komt op ongeveer €-1,78 miljoen (zie tabel 3.6).

Hierbij is echter een kanttekening te plaatsen. De besparing op het WWB-inkomensdeel die wordt gerealiseerd met de inzet van het instrument Verloning komt namelijk direct ten goede aan gemeente Lelystad. Een overschot op het WWB-inkomensdeel hoeft niet te worden terugbetaald aan het Rijk. Het bespaarde bedrag (volgens de onderzoeksresultaten ongeveer €18,51 miljoen) vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De kosten van het verloningsinstrument (totaal €22,37 miljoen) worden daarentegen gefinancierd uit het WWB-werkdeel. Dit betreft een geormerkte budget dat, wanneer het niet volledig wordt ingezet, moet worden terugbetaald aan de rijksoverheid. De lasten van het verloningsinstrument worden in die zin dus gedragen door de rijksoverheid. Wanneer gemeente Lelystad zou besluiten om het verloningsinstrument van Lavora niet langer in te zetten, zou dit geen directe besparing op de gemeentelijke begroting opleveren. Wel zou het geld uit het WWB-werkdeel dat dan vrij komt, kunnen worden besteed aan alternatieve re-integratie-instrumenten.

Deelconclusie Instrument Verloning

De onderzoeksresultaten laten zien dat het re-integratie-instrument Verloning van Lavora B.V. over de onderzoeksperiode tussen 2006 en 2010 ongeveer €18,51 miljoen aan besparing op het WWB-inkomensdeel heeft opgeleverd. Bovendien hebben de ontvangen ESF-subsidies nog eens €2,08 miljoen extra opgebracht.

Tegenover deze opbrengsten staan de kosten van €22,37 miljoen. De kosten zijn gefinancierd uit het door het Rijk geormerkte budget van het WWB-werkdeel. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het geormerkte WWB-werkdeel bij niet-gebruik moet worden terugbetaald aan het Rijk.

Het totale financiële rendement van het verloningsinstrument in de periode 2006 tot en met 2010 bedraagt €-1,78 miljoen. Per cliënt die een verloningstraject heeft gevolgd is dat gemiddeld €-3.210.

3.2 Brugbanen – Lavora B.V.

Re-integratie-instrument Brugbaan

Vanaf maart 2009 kan het re-integratie-instrument Brugbaan in gemeente Lelystad worden ingezet. Een brugbaan is een specifieke vorm van het verloningsinstrument en wordt eveneens uitgevoerd door Lavora B.V. (dochteronderneming van Concern voor Werk, hierna Lavora). WWB-cliënten die gebruik maken van een brugbaan krijgen van Lavora een arbeidscontract onder dezelfde voorwaarden als bij het verloningsinstrument. Het arbeidscontract loopt echter tot het moment dat de deelnemer een arbeidsovereenkomst krijgt in het kader van de WSW.

Doel WWB-cliënten met een WSW-indicatie werk aanbieden, zodat zij niet de gehele periode dat zij in afwachting zijn van een dienstverband bij de sociale werkvoorziening thuis hoeven te zitten. Ten aanzien van het instrument Brugbanen is afgesproken dat een maximum van 40 brugbanen per jaar wordt gehanteerd.

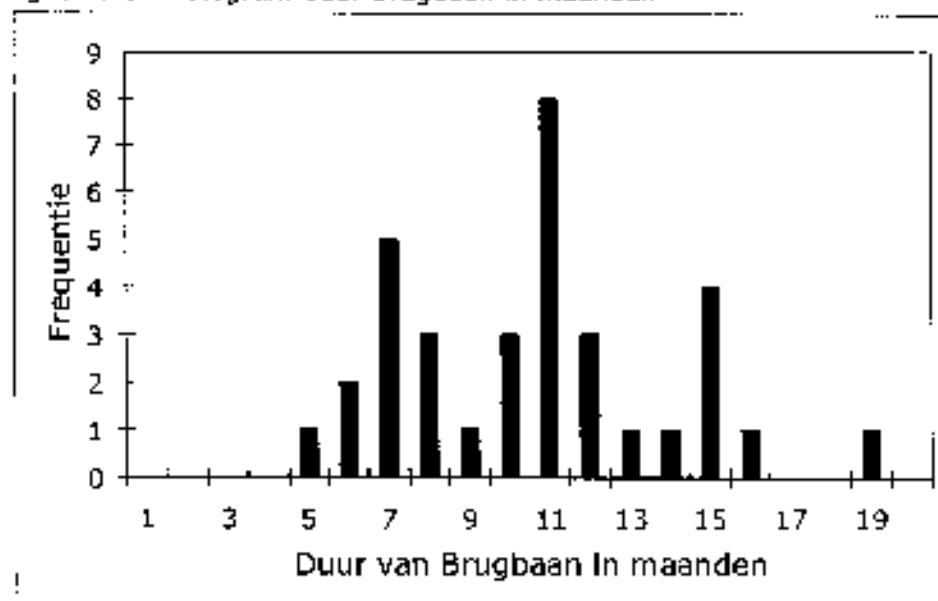
Doelgroep WWB-cliënten met een WSW-indicatie die op de wachtlijst staan voor een arbeidsovereenkomst bij de sociale werkvoorziening. Het instrument Brugbanen kan ook worden ingezet voor Wajong-gerechtigden, deze groep klanten wordt in dit onderzoek echter buiten beschouwing gelaten.

Kosten Per cliënt die gebruik maakt van een brugbaan ontvangt Lavora van gemeente Lelystad een vast bedrag voor begeleidingskosten plus 100% van de daadwerkelijke loonkosten. In de periode van maart 2009 tot september 2010 wordt uitgegaan van gemiddelde begeleidingskosten van €267 en gemiddelde loonkosten van €1.887 per cliënt per maand. In totaal komt dit neer op een bedrag van €2.154 per cliënt per maand.

Om hoeveel klanten gaat het?

Om inzicht te krijgen in het financiële rendement van het instrument Brugbanen wordt gekeken naar de totale groep WWB-cliënten van gemeente Lelystad die tussen 1 maart 2009 en 30 juni 2010 zijn gestart met een brugbaan bij Lavora. Het betreft een groep van 35 klanten met een WSW-indicatie. Gemiddeld werken zij ruim 28 uur per week bij Lavora.

Figuur 3.3: Histogram duur Brugbaan in maanden

Onderzoeksresultaten

Aan het einde van de onderzoeksperiode (op 30 september 2010) had nog geen van de cliënten een arbeidsovereenkomst in het kader van de WSW. Figuur 3.3 laat zien dat de looptijd van de brugbanen varieert van 1 tot 23 maanden. De gemiddelde duur van een brugbaan was op dat moment 9,5 maanden.

Rendementsbepaling

Bij de rendementsbepaling van het re-integratie-instrument Brugbanen dienen vooraf twee opmerkingen te worden gemaakt. Ten eerste is het doel van het re-integratie-instrument niet het realiseren van uitstroom naar regulier werk. Doel is om WWB-clianten met een WSW-indicatie aan het werk te houden, in het werkritme te houden, tot het moment dat zij daadwerkelijk bij de sociale werkvoorziening aan de slag kunnen. De brugbanen zijn expliciet bedoeld ter overbrugging van deze periode. Naar verwachting speelt het sociaal rendement bij dit instrument dan ook een grotere rol dan het financiële rendement dat in dit onderzoek is gekoppeld aan de duurzame uitstroom naar regulier werk.

Ten tweede geldt dat de trajectduur van een brugbaan afhankelijk is van de wachtlijst en het aantal beschikbare plaatsen bij de sociale werkvoorziening. De invloed van gemeente Lelystad of van de cliënt zelf daarop is beperkt. Daarmee is ook de invloed van gemeente Lelystad op de te maken kosten en de besparing wanneer de cliënt uiteindelijk doorstroomt naar de sociale werkvoorziening beperkt.

Wederom worden bij de rendementsbepaling de kosten en baten voor gemeente Lelystad van de genoten voorzieningen en dienstverbanden tegen elkaar afgewogen. De kosten van het instrument Brugbanen voor gemeente Lelystad bestaan uit de begeleidings- en salariskosten te betalen aan Lavora (€2.154 per cliënt per maand). De opbrengsten voor gemeente Lelystad bestaan uit de besparing op het WWB-inkomensdeel in de maanden dat de cliënt in dienst is bij Lavora en geen beroep doet op een WWB-uitkering (€1.125 per cliënt per maand).

In de periode tussen maart 2009 en september 2010 heeft het instrument Brugbanen de gemeente €716.205 gekost (zie tabel 3.7). Deze kosten zijn gedekt uit het geormerkte WWB-werkdeel dat door het Rijk aan gemeente Lelystad beschikbaar is gesteld. Daar tegenover staat een besparing van €374.063 op het WWB-inkomensdeel. Het financiële rendement van het instrument Brugbanen komt daarmee uit op €-342.143.

Tabel 3.7: Rendementsbepaling Instrument Brugbanen

Rendementsbepaling Brugbanen	Totaal
Totale kosten	€ - 716.205
Totale opbrengsten	€ 374.063
Totale rendement	€ - 342.143
Gemiddelde kosten per cliënt	€ - 20.463
Gemiddelde opbrengsten per cliënt	€ 10.688
Gemiddelde rendement per cliënt	€ - 9.776

Deelconclusie Instrument Brugbanen

In de periode van maart 2009 tot september 2010 (anderhalf jaar) heeft het instrument Brugbanen een besparing van €374.063 op het WWB-inkomensdeel opgeleverd. De kosten bedroegen in totaal €716.205. Het totale financiële rendement van het re-integratie-instrument Brugbanen komt daarmee uit op €-342.143. Gemiddeld per cliënt is het financiële rendement €-9.776.

Ook voor het instrument Brugbanen geldt dat de kosten zijn gefinancierd uit het door het Rijk beschikbaar gestelde WWB-werkdeel. Bij niet-gebruik dient het geormerkte budget te worden terugbetaald aan het Rijk.

Daarnaast moet worden opgemerkt dat een brugbaan letterlijk is bedoeld ter overbrugging van de wachtperiode voor de sociale werkvoorziening. Het doel is niet om een WWB-cliënt uit te laten stromen naar regulier werk. Het sociaal rendement speelt bij de brugbanen naar verwachting een grotere rol dan het financiële rendement dat is gekoppeld aan duurzame uitstroom naar regulier werk. De invloed van gemeente Lelystad op de trajectduur, en daarmee op de trajectkosten en het besparingspotentieel, is bovendien beperkt.

3.3 Loonkostensubsidie – Gemeente Lelystad

Re-integratie-instrument Loonkostensubsidie

Het re-integratie-instrument Loonkostensubsidie wordt uitgevoerd door gemeente Lelystad zelf. Een werkgever kan loonkostensubsidie aanvragen wanneer hij een WWB-cliënt van gemeente Lelystad een arbeidscontract aanbiedt voor tenminste 1 jaar en tenminste het aantal uren om onafhankelijk van een WWB-uitkering te worden. Een belangrijke voorwaarde is dat de werkgever de intentie heeft om bij voldoende functioneren het arbeidscontract te verlengen voor eenzelfde periode of om te zetten in een dienstverband voor onbepaalde tijd.

Doel Doel van de loonkostensubsidie is werkgevers te stimuleren om arbeidsplaatsen beschikbaar te stellen aan de doelgroep. Daarnaast biedt een loonkostensubsidie ondersteuning aan de cliënt om duurzaam aan het werk te komen. Bij inzet van het instrument loonkostensubsidie zijn geen prestatieafspraken gemaakt met de betrokken werkgevers.

Doelgroep Het instrument Loonkostensubsidie is gericht op WWB-gerechtigden en cliënten die gebruik maken van het verloningsinstrument. Verlenging van de loonkostensubsidie met 1 jaar is mogelijk voor cliënten die een 2-jarig BBL-traject volgen en voor niet-uitkeringsgerechtigde werkloze jongeren tot 27 jaar.

Kosten De loonkostensubsidie die wordt betaald aan de werkgever bedraagt 75% van het wettelijk minimum loon naar rato van het aantal arbeidsuren. In de periode van 1 januari 2007 tot 31 december 2009 wordt uitgegaan van een gemiddelde loonkostensubsidie van €1.100 per cliënt per maand.

Om hoeveel klanten gaat het?

In het onderzoek naar het rendement van het instrument Loonkostensubsidie kijken we naar de periode januari 2007 tot en met december 2009. In deze periode zijn in totaal 299 cliënten gestart met een reguliere baan met loonkostensubsidie. De loonkostensubsidie is uitbetaald aan werkgevers in zeer diverse sectoren.

We spreken van uitstroom uit het instrument Loonkostensubsidie op het moment dat de loonkostensubsidie afloopt (na maximaal 2 jaar) of voortijdig wordt beëindigd.

De steekproef

Om een beeld te krijgen van het financiële rendement van het re-integratie-instrument Loonkostensubsidie is ingezoomd op de groep WWB-cliënten van gemeente Lelystad die tussen 1 januari 2007 en 31 december 2009 zijn gestart op een arbeidsplaats met loonkostensubsidie. Uit de populatie van 299 cliënten is een aselechte steekproef getrokken van 60 cliënten (20%). Voor iedere cliënt in de steekproef is nagegaan van welke voorzieningen en dienstverbanden de klant gebruik heeft gemaakt in de periode

tussen de begindatum van zijn/haar dienstverband met loonkostensubsidie en 30 september 2010.¹³

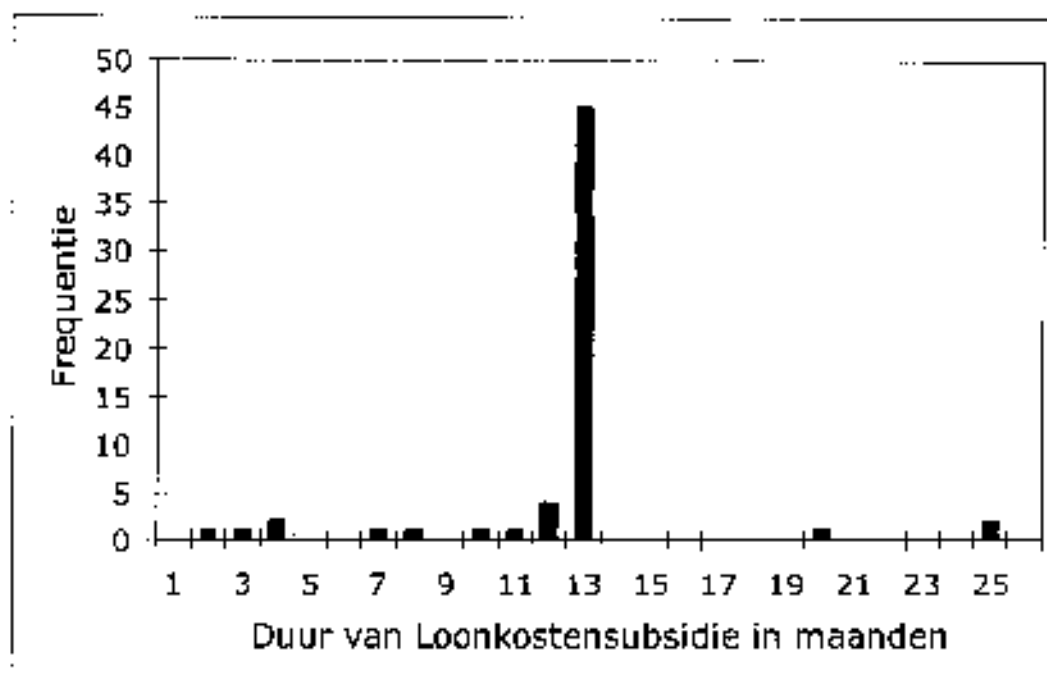
Om het rendement van de loonkostensubsidie te bepalen, wegen we de kosten en opbrengsten van de gebruikte voorzieningen en dienstverbanden per cliënt tegen elkaar af. Hierbij hanteren we dezelfde methode als bij de analyse van het re-integratie-instrument Verloning (zie paragraaf 3.1). Het rendement wordt bepaald over de periode van de startdatum van de loonkostensubsidie tot de datum waarop een cliënt is teruggekeerd in de WWB-uitkering. Wanneer een cliënt binnen de onderzoeksperiode niet terugkeert in de WWB-uitkering wordt als einddatum van de rendementsbepaling 30 september 2010 gehanteerd. Indien een cliënt vóór de startdatum van de loonkostensubsidie gebruik heeft gemaakt van een andere voorziening (zoals bijvoorbeeld een ander re-integratie-instrument) dan is dit niet meegenomen in de rendementsbepaling van het Loonkostensubsidie-instrument.

Tabel 3.3 op pagina 13 geeft aan tegen welke bedragen voorzieningen worden gewaardeerd bij de financiële rendementsbepaling. De analyse van de steekproef is gebaseerd op informatie uit GWS4all en Suwlnet.

Steekproefresultaten

Uit de analyse van de steekproef blijkt dat de 60 cliënten waarvoor loonkostensubsidie is betaald gemiddeld 11,8 maanden gebruik maakten van dit re-integratie-instrument. Het histogram in figuur 3.4 laat zien dat driekwart van alle loonkostensubsidietrajecten na 13 maanden zijn geëindigd. Dit is in lijn met de reguliere looptijd van een loonkostensubsidie van 1 jaar.

Figuur 3.4: Histogram duur loonkostensubsidietraject in maanden

Uit tabel 3.8 op de volgende pagina blijkt dat 63,3% van de klanten na het loonkostensubsidietraject is uitgestroomd naar een reguliere arbeidsplaats zonder loonkostensubsidie. Van de 38 uitstromers naar regulier werk hebben op 30 september 2010 26 personen (68,4%) nog steeds een regulier dienstverband.

¹³ Het einddatum kan verschillen met de einddatum van het derde kwartaal van 2010, namelijk dat er 5 personen niet het oog op de vergelijkbare formulier de onderzoeksperiode met kwartalen en 11 andere subsidie's.

Geen van de cliënten voor wie loonkostensubsidie is betaald, heeft een baan gevonden bij de sociale werkvoorziening. Gezien het feit dat de cliënten die gebruik maken van het instrument loonkostensubsidie in staat zijn om reguliere arbeid te verrichten, is dit geen verrassing.

Des te opmerkelijker is het dat 6 van de 60 cliënten in de steekproef na afloop van het loonkostensubsidietraject zijn teruggekeerd in de WWB-uitkering en vervolgens zijn gestart met een verloningstraject bij Lavora B.V.. Het ligt immers niet voor de hand dat iemand die in staat is om te werken op een reguliere arbeidsplaats, alsnog gebruik maakt van het instrument dat als doel heeft een deelnemer te leren werken en te laten wennen aan een werksituatie.

De steekproefresultaten laten tevens zien dat 36,7% van de cliënten na gebruik van de loonkostensubsidie op enig moment zijn teruggekeerd in de WWB-uitkering. 14 Van deze 22 cliënten ontvangt aan het einde van de onderzoeksperiode (30 september 2010) nog steeds een WWB-uitkering.

Tabel 3.8: Steekproefresultaten gebruik van voorzieningen in periode 1 januari 2007 tot 30 september 2010 ¹⁴

	Gebruik voorziening	%
Na inzet van loonkostensubsidie:		
Regulier werk (1 maand of langer)	38 cliënten	63,3 %
Werk in sociale werkvoorziening	0 cliënten	0,0 %
Terugkeer in WWB-uitkering	22 cliënten	36,7 %
Verloningsinstrument	6 cliënten	10,0 %
Duurzame uitstroom naar regulier werk (6 maanden of langer)	24 cliënten	40,0 %
Steekproef totaal	60 cliënten	

Duurzame uitstroom naar regulier werk

Het rendement van het re-integratie-instrument Loonkostensubsidie wordt bepaald op basis van de gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk. 38 Van de 60 klanten in de steekproef hebben na het loonkostensubsidietraject regulier werk gevonden. Voor 24 van hen heeft hun reguliere baan tenminste 6 maanden geduurd. De duurzame uitstroom naar regulier werk, na inzet van loonkostensubsidie, is daarmee 40%.

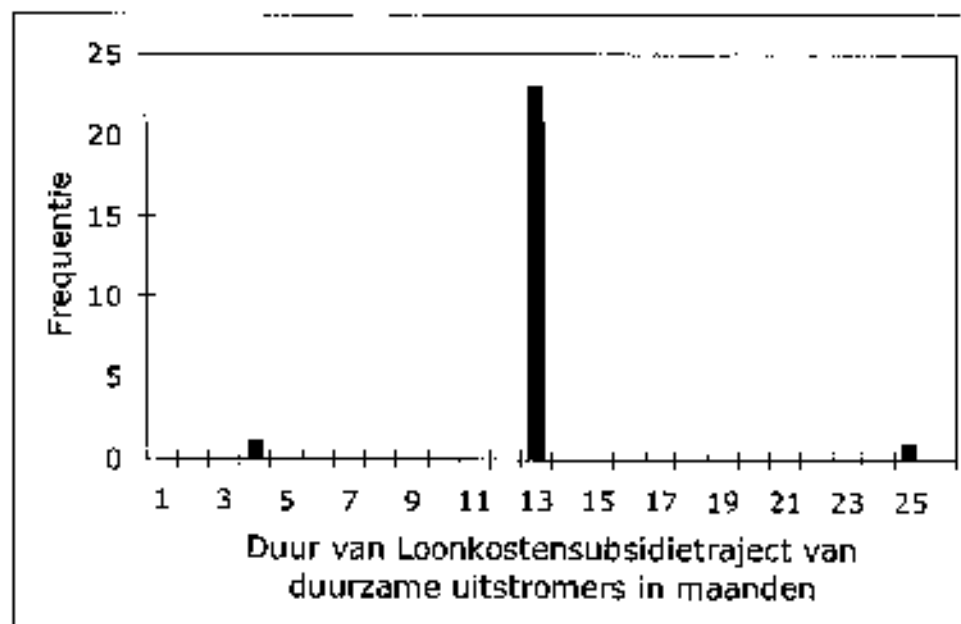
Naast de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk is een aantal andere opvallende zaken uit de steekproefanalyse af te leiden:

1. Van de 60 cliënten in de steekproef die een loonkostensubsidietraject hebben gevolgd, hebben er 25 voorafgaand gebruik gemaakt van het verloningsinstrument van Lavora. 13 Van hen zijn na het loonkostensubsidietraject duurzaam uitgestroomd naar regulier werk (52%). De overige 35 van de 60 cliënten maakten enkel gebruik van loonkostensubsidie en van hen stroomde 31,4% duurzaam uit naar een reguliere baan. Deze cijfers impliceren dat de combinatie van het verloningsinstrument en daaropvolgend een loonkostensubsidietraject gepaard gaat met een hoger duurzaam uitstroompercentage. Dit komt overeen met de steekproefresultaten van het instrument Verloning.

¹⁴ Omdat cliënten in de periode tussen de start van hun loonkostensubsidietraject en de einddatum van de onderzoeksperiode van meerdere voorzieningen gebruik hebben kunnen maken, telde de hekkedoorberekening van deze tabel niet op het gebruik van meer dan 100%.

- II. **Figuur 3.5** toont een histogram van de duur van het verloningstraject van cliënten die duurzaam zijn uitgestroomd naar regulier werk. Uit het histogram blijkt dat de cliënten die duurzaam zijn uitgestroomd naar regulier werk vrijwel allemaal een loonkostensubsidietraject van 13 maanden hebben gevolgd.

Figuur 3.5: Histogram duur verloningstraject duurzame uitstromers in maanden

Rendementsbepaling steekproef

Bij het bepalen van het rendement van het re-integratie-Instrument Loonkostensubsidie zijn de kosten en baten van gebruikte voorzieningen en dienstverbanden per cliënt tegen elkaar afgewogen.¹⁵

Tabel 3.10 vat de resultaten van de rendementsbepaling voor het Instrument Loonkostensubsidie samen.

Tabel 3.10: Rendementsbepaling instrument Loonkostensubsidie, steekproef en populatie

Rendementsbepaling Loonkostensubsidie	Steekproef	Populatie
Totaal kosten loonkostensubsidies	€ - 0,77 mln	€ - 3,85 mln
Totaal besparing op WWB-uitkeringen	€ 1,49 mln	€ 7,45 mln
Totaal rendement	€ 0,72 mln	€ 3,60 mln

Met de inzet van het loonkostensubsidie-instrument voor de 60 cliënten in de steekproef is een totaalbedrag van €0,77 miljoen aan kosten gemoed. Deze kosten zijn gefinancierd uit het WWB-werkdeel en hebben betrekking op de periode 2007 tot en met 2010. Daartegenover staat de totale besparing op WWB-uitkeringen van €1,49 miljoen. Het totale financiële rendement van het instrument Loonkostensubsidie in deze steekproef komt daarmee uit op een bedrag van €0,72 miljoen. Gemiddeld is dit een financieel rendement van €11.929 per cliënt in een kleine vier jaar. De besparing die gemeente Lelystad op het WWB-inkomensdeel heeft gerealiseerd met de inzet van de

¹⁵ De baten van het instrument Loonkostensubsidie zijn de besparingen op de WWB-uitkeringen van de werkgevers van de cliënten van de steekproef van september 2007 tot september 2010.

loonkostensubsidies is dus groter dan de kosten die ten laste zijn gebracht van het WWB-werkdeel.

Ook bij het instrument Loonkostensubsidie is het gemiddelde financiële rendement van duurzame uitstromers hoger dan dat van niet-duurzame uitstromers. Opvallend is dat het financiële rendement van de loonkostensubsidie positief is voor zowel de cliënten die duurzaam zijn uitgestroomd, als de cliënten die niet duurzaam zijn uitgestroomd (cijfers zijn niet opgenomen in tabel 3.10).

Rendement populatie

Wat zien we als we de steekproefresultaten vertalen naar de totale populatie van 299 cliënten die in de onderzoeksperiode gebruik hebben gemaakt van loonkostensubsidie? Tabel 3.10 laat zien dat het totale rendement van het loonkostensubsidie-instrument naar schatting €3,6 miljoen bedraagt. De loonkostensubsidie heeft vanaf 2007 tot 2010 ongeveer €3,6 miljoen minder gekost, dan dat ze aan besparingen op WWB-uitkeringen heeft opgeleverd.

Ook hier geldt dat de besparing op het WWB-inkomensdeel ten goede komt aan de algemene middelen van gemeente Lelystad. De kosten worden gedekt uit het geormerkte budget uit het WWB-werkdeel. Bij niet-gebruik dient het geormerkte budget uit het WWB-werkdeel te worden terugbetaald aan het Rijk.

Deelconclusie instrument Loonkostensubsidie

De onderzoeksresultaten laten zien dat het instrument Loonkostensubsidie ongeveer €7,45 miljoen aan besparingen op het WWB-inkomensdeel heeft opgeleverd. In totaal heeft de inzet van het instrument voor 299 cliënten ongeveer €3,85 miljoen gekost. Het totale financiële rendement van het re-integratie-instrument Loonkostensubsidie over de onderzoeksperiode 2007-2010 valt daarmee positief uit en bedraagt naar schatting €3,6 miljoen. Dit betekent dat de inzet van het loonkostensubsidie-instrument gemiddeld €11.929 per cliënt meer heeft opgeleverd aan besparingen op het WWB-inkomensdeel, dan dat het heeft gekost aan budget uit het WWB-werkdeel. Bovendien dient te worden opgemerkt dat het geormerkte budget uit het WWB-werkdeel bij niet-gebruik moet worden terugbetaald aan het Rijk.

4. Bevindingen van de analyse op instrumentniveau

Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzoeksresultaten van een negental re-integratie-instrumenten waarvan de analyse op instrumentniveau heeft plaatsgevonden. De onderzoeksresultaten in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op informatie die is aangeleverd door de (externe en interne) partijen die uitvoering geven aan de betreffende re-integratie-instrumenten. In lijn met de onderzoeksvraag is gekeken naar de periode 2007 tot en met 2009. Voor een aantal re-integratie-instrumenten is de onderzoeksperiode uitgebreid naar de jaren 2006 en/of 2010 om een completer beeld te krijgen van het resultaat.

4.1 Werkstage - Sagènn

Re-integratie-instrument Werkstage

Het re-integratie-instrument Werkstage wordt sinds 1 februari 2006 uitgevoerd door Sagènn. Het instrument is bedoeld voor WWB-cliënten met enige afstand tot de arbeidsmarkt. De cliënt start in het leer-/werkcentrum van Sagènn in Almere, van waaruit wordt gezocht naar een passende externe stageplaats. In het leer-/werkcentrum worden trainingen gevolgd, gericht op werknemersvaardigheden. Op de werkstageplaats kan de cliënt onder begeleiding werkritme en werkervaring opdoen. Dit alles gebeurt met behoud van de WWB-uitkering.

De stageplaats omvat een werktijd van minimaal 20 en maximaal 24 uur per week. De resterende tijd van de werkweek besteedt de cliënt aan het opheffen van mogelijke belemmeringen die arbeid in de weg staan. De maximale duur van een werkstage is 1 jaar.

Doelen

Het voornaamste doel van het re-integratie-instrument Werkstage is de kansen van een WWB-cliënt op de arbeidsmarkt vergroten door het opdoen van arbeidsritme en functionele ervaring op een werkplek. Gestreefd wordt naar uitstroom uit de WWB-uitkering, bij voorkeur naar een reguliere baan (al dan niet met loonkostensubsidie).¹⁶

Prestatieafspraken

De prestatieafspraken die zijn gemaakt met Sagènn zijn gericht op de inzet van het re-integratie-instrument Werkstage (*input*). In het contract tussen Sagènn en gemeente Lelystad is vastgelegd dat Sagènn jaarlijks werkstageplaatsen biedt voor 100 tot 175 WWB-uitkeringsgerechtigden van gemeente Lelystad.¹⁷

Kosten

De trajectprijs van een werkstageplaats bedraagt ongeveer €450 per cliënt per maand. Wanneer een cliënt binnen 12 maanden uitstroomt uit de WWB of start met een opleiding, waaraan studiefinanciering is gekoppeld, wordt een eenmalige bonus uitbetaald. De bonus is afhankelijk van de termijn waarbinnen de cliënt uitstroomt uit de WWB en varieert tussen €0 en €1.000 per cliënt.

Tabel 4.1 laat zien hoeveel gemeente Lelystad in de jaren 2006 tot en met 2009 totaal heeft betaald aan Sagènn voor het instrument Werkstage. Opgemerkt moet worden dat de WWB-uitkering van een cliënt doorloopt tijdens de inzet van een werkstage. De kosten van de WWB-uitkeringen (gemiddeld €13.500 per cliënt per jaar), alsmede de uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten. De bedragen in tabel 4.1 laten een daling van de jaarlijkse kosten van het instrument Werkstage zien.

¹⁶ Volgens Sanboetading 13 koopt van werkers en stageplaatsen die door 2009
¹⁷ Volgens Gemeentekrant 'De Kring', maart 2009.

Tabel 4.1: Kosten van het instrument Werkstage voor gemeente Lelystad

Kosten		
2006	€	184.478
2007	€	469.697
2008	€	220.669
2009	€	115.309

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.2 geeft de in- en uitstroomcijfers van het instrument Werkstages in de jaren 2006, 2007, 2008 en 2009. De cijfers zijn aangeleverd door Sagènn. Er bestaat enige inconsistentie in de deelnemersaantallen in de jaren 2007, 2008 en 2009. Bijvoorbeeld: begin 2007 hebben 81 cliënten een werkstageplaats. 80 Nieuwe cliënten stromen in en 68 cliënten stromen uit. Volgens deze cijfers zouden er aan het einde van 2007 (81+80-68=) 93 cliënten op een werkstageplaats moeten zitten. In de tabel wordt echter het aantal 72 gerapporteerd. Sagènn geeft in de toelichting aan dat dit komt doordat alleen is gekeken naar de cliënten die in het betreffende jaar zijn gestart en waarvan trajectmaanden aan gemeente Lelystad zijn gefactureerd.

Het aantal geboden werkstageplaatsen was in 2007 het grootst. Dit is in lijn met de hoogte van de kosten voor gemeente Lelystad in dat jaar (zie tabel 4.1).

Tabel 4.2: In- en uitstroom Instrument Werkstage

	2006	2007	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	0	81	72	43
Instroom	106	80	40	7
Uitstroom	25	68	85	44
Aantal deelnemers op 31 december	81	72	43	9
Aantal trajecten gedurende het jaar	106	161	112	50
Duur traject per klant in maanden	1-8 mnd	6-12 mnd	6-12 mnd	6-12 mnd

Wanneer we de instroomcijfers vergelijken met de prestatieafspraken die contractueel zijn vastgelegd, zien we dat de prestatieafspraken in de jaren 2006 tot 2008 zijn gehaald. Jaarlijks werden tussen de 100 en 175 werkstageplaatsen ingezet. In 2009 bedroeg het aantal werkstageplaatsen slechts 50. Door Sagènn is aangegeven dat de prestatieafspraken in 2009 niet zijn gehaald, omdat de relatie met gemeente Lelystad door miscommunicatie was verstoord. Als gevolg hiervan bleven aanmeldingen voor het re-integratie-instrument Werkstage uit, waardoor de instroom vanuit gemeente Lelystad opdroogde. Dit verklaart de lage instroom in het instrument Werkstages en tevens de lage kosten voor gemeente Lelystad in 2009. De contractbeheerder van gemeente Lelystad bevestigt deze verklaring en geeft aan dat de relatie met Sagènn in 2010 weer is hersteld. De uitvoering van de werkstages is in 2010 ook weer op gang gebracht.

Redenen van uitstroom

Aan Sagènn is tevens gevraagd om inzicht te geven in de redenen waarom cliënten stoppen met hun werkstage. Tabel 4.3 vat de aangeleverde informatie samen. Per cliënt kunnen meerdere redenen van uitstroom van toepassing zijn. De voornaamste redenen van uitstroom die worden gerapporteerd zijn uitstroom naar regulier werk (met name in 2007), uitstroom terug naar gemeente Lelystad en een wijziging in de persoonlijke levenssituatie. Opmerkelijk is het aantal uitstromers naar regulier werk in 2006. Het aantal

cliënten waarvoor deze reden van uitstroom is opgegeven, is namelijk hoger dan het totaal aantal gerapporteerde uitstromers. Een verklaring voor deze inconsistentie is niet gevonden. Om deze reden wordt bij de rendementsbepaling het jaar 2006 buiten beschouwing gelaten.

Doel van het re-integratie-Instrument Werkstage is het vergroten van de arbeidsmarktkansen van de WWB-cliënt en het realiseren van uitstroom uit de WWB, bij voorkeur naar regulier werk. Het aantal uitstromers naar regulier werk was in 2007 substantieel. De cijfers laten echter een forse daling van het aantal uitstromers naar regulier werk zien in de jaren 2008 en 2009. Ook zijn er in alle jaren weinig WWB-cliënten die vanuit hun werkstageplaats uitstromen naar gesubsidieerd werk of starten met een opleiding.

Tabel 4.3: Redenen van uitstroom uit het instrument Werkstage

Reden van uitstroom	2006	2007	2008	2009
Uitstroom naar regulier werk	60	37	7	1
Uitstroom naar gesubsidieerd werk	1	0	0	0
Start opleiding/scholing	2	1	1	0
Uitstroom terug naar gemeente (WWB)	3	12	10	4
Verandering persoonlijke levenssituatie (o.a. verhuizing)	16	19	11	0
Klant weigert medewerking	6	5	0	0
Overlij (o.a. langdurig ziek, zelf uitkering opgezegd)	7	8	7	3
Onbekend	17	2	8	0
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.2)	25	68	85	44
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.2)	106	161	112	50
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	33	3	1
% duurzame uitstroom t.o.v. totale uitstroom	onbekend	48,5 %	3,5 %	2,3 %
% duurzame uitstroom t.o.v. totaal aantal trajecten	onbekend	20,5 %	2,7 %	2,0 %

Resultaat in duurzame uitstroom naar regulier werk

De percentages duurzame uitstroom naar regulier werk laten zien dat in 2007 bijna de helft van de gerealiseerde uitstroom naar duurzaam regulier werk was. Van de 161 cliënten die in 2007 een werkstage traject volgden, is 20,5% duurzaam uitgestroomd naar een reguliere baan. In de jaren 2008 en 2009 daalden deze percentages fors naar 2 tot 3,5%. Ook het aantal klanten dat uitstroomde naar een reguliere baan met een duur van minder dan 6 maanden, was in beide jaren aanzienlijk lager dan in 2007. Het is niet duidelijk wat de reden is van deze opmerkelijk grote dalingen.

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-Instrument Werkstage zetten we de kosten die gemeente Lelystad heeft gemaakt voor het instrument naast de gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk. Duurzame uitstroom naar regulier werk levert de gemeente immers een maandelijkse besparing op het WWB-inkomensdeel op.

Tabel 4.4 geeft de totale en gemiddelde kosten van de werkstages bij Sagènn, evenals de gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de uitkeringslasten als de uitvoeringskosten niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde kosten van een werkstage traject per cliënt variëren jaarlijks tussen €1.740 en €2.917. De gemiddelde kosten per cliënt waren het hoogst in 2007, in dat jaar was ook het aantal werkstage trajecten het grootst. Dit verschil kan op basis van de

beschikbare gegevens niet worden verklaard door een langere gemiddelde duur van de werkstageprojecten in dat jaar (zie tabel 4.2; de gemiddelde trajectduur is in 2007, 2008 en 2009 6 tot 12 maanden).

Tabel 4.4 laat tevens zien dat gemeente Lelystad in 2007 €469.697 heeft uitgegeven aan de inkoop van 161 werkstageprojecten van Sagènn. Deze investering heeft dat jaar geresulteerd in de duurzame uitstroom naar regulier werk van 33 cliënten (20,5%). In 2008 en 2009 daalden zowel de totale kosten als het totaal aantal trajecten en de gerealiseerde uitstroomcijfers aanzienlijk. In 2008 heeft de investering van €220.669 in 112 trajecten een duurzame uitstroom van 3 cliënten (2,7%) opgeleverd. En in 2009 heeft de investering van €115.309 in 50 werkstageprojecten geresulteerd in de duurzame uitstroom van 1 cliënt (2%).

Tabel 4.4: Kosten versus resultaat: Werkstage

	2006	2007	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 184.478	€ 469.697	€ 220.669	€ 115.309
Aantal werkstageprojecten gedurende het jaar	106	161	112	50
Gerealiseerde duurzame uitstroom naar regulier werk	onbekend	33	3	1
% duurzame uitstroom t.o.v. totaal aantal trajecten	onbekend	20,5 %	2,7 %	2,0 %
Gemiddelde kosten per cliënt waarvoor een werkstageplaats is ingezet	€ 1.740	€ 2.917	€ 1.970	€ 2.306

Deelconclusie instrument Werkstage

Doel van het re-Integratie-Instrument Werkstage is het vergroten van de arbeidsmarktkansen van de WWB-cliënt en het realiseren van uitstroom uit de WWB, bij voorkeur naar regulier werk.

Van de 161 cliënten die in 2007 een werkstageproject volgden, is 20,5% duurzaam uitgestroomd naar een reguliere baan. In de jaren 2008 (totaal 112 cliënten) en 2009 (totaal 50 cliënten) daalden deze percentages fors naar 2 tot 3,5%. De daling van het totaal aantal werkstageprojecten per jaar is te verklaren door miscommunicatie tussen gemeente Lelystad en Sagènn in 2008 en 2009. In 2010 is de relatie met Sagènn hersteld en is de uitvoering van het instrument Werkstage nieuw leven ingeblazen. Tijdens het onderzoek is geen verklaring gevonden voor de daling in de percentages gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk in 2008 en 2009. De uitstroom naar gesubsidieerd werk of een opleiding was in de gehele periode 2007 tot en met 2009 zeer beperkt.

De totale jaarlijkse kosten van de inzet van het instrument Werkstage zijn tussen 2007 en 2009 gedaald. Gemiddeld heeft gemeente Lelystad in 2007 €2.917 uitgegeven per werkstageproject. In 2008 en 2009 waren deze gemiddelde kosten lager; respectievelijk €1.970 en €2.306.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van het re-Integratie-Instrument Werkstage is niet bepaald.

4.2 Sociale activering – Concern voor Werk

Re-integratie-instrument Sociale activering

Concern voor Werk geeft uitvoering aan het re-Integratie-Instrument Sociale activering sinds 1 januari 2007. De sociale activeringstrajecten zijn bedoeld voor WWB-cliënten die

nog niet klaar zijn voor een traject richting werk. In het traject wordt aan de cliënt bijvoorbeeld begeleiding, dagactiviteiten en (schuld)hulpverlening geboden. Om maatwerk te leveren, is het mogelijk het traject aan te vullen met bijvoorbeeld een belastbaarheidsonderzoek, fitnessstraining of een mantelzorg ondersteuningstraject. Een sociale activeringstraject duurt 1 jaar. Sinds 2009 kan een verkort sociale activeringstraject worden ingezet als voorschakeling op het verloningsinstrument van Lavora B.V. (zie paragraaf 3.1).

Doelen

De Sociale activering heeft als voornaamste doel de WWB-client te activeren en laten participeren ter voorkoming van een sociaal isolement. Indien de mogelijkheden van de cliënt toereikend zijn, wordt dit doel verbreed naar het realiseren van doorstroom naar een Work First/Verloningstraject dat gericht is op arbeidstoeleiding.¹⁹

Prestatieafspraken

De prestatieafpraak die is gemaakt met Concern voor Werk heeft betrekking op de instroom in het re-integratie-instrument Sociale activering (*input*). Volgens de afspraak is er sprake van een flexibele instroom, waarbij gemeente Lelystad streeft naar 120 aanmeldingen per jaar. Er is geen afnamegarantie.¹⁸

Kosten

De kosten van een sociale activeringstraject voor gemeente Lelystad variëren tussen €4.200 en €6.000 per cliënt per jaar. Deze kosten worden gefinancierd uit het WWB-werkdeel. Tijdens de inzet van een sociale activeringstraject loopt de WWB-uitkering door (gemiddeld €13.500 per cliënt per jaar).

Tabel 4.5 laat zien hoeveel het Instrument Sociale activering de gemeente Lelystad in de jaren 2007 tot en met 2009 heeft gekost. De kosten van de WWB-uitkeringen, alsmede de uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten.

De kosten zijn in de drie jaren redelijk constant en bedragen ongeveer €300.000 tot €330.000 per jaar. Concern voor Werk heeft de ontvangen financiële middelen ingezet voor begeleidingskosten, beroepskeuzeonderzoek, psychologisch onderzoek, sportactiviteiten, sollicitatietrainingen en coaching bedrijfsmaatschappelijk werk.

Tabel 4.5: Kosten van het instrument Sociale activering voor gemeente Lelystad

	Kosten	
2007	€	302.282
2008	€	303.782
2009	€	337.946

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.6 geeft de in- en uitstroomcijfers van het instrument Sociale activering in de jaren 2007, 2008 en 2009. De cijfers zijn aangeleverd door Concern voor Werk en gebaseerd op een rapportage uit het cliëntvolgsysteem Kompas.

Volgens de gegevens in tabel 4.6 was het aantal sociale activeringstrajecten in 2008 en 2009 respectievelijk 157 en 140. Het aantal trajecten in 2007 (57) lijkt daarbij laag. Een mogelijke verklaring hiervoor is de aanloopperiode bij de start van dit re-integratie-instrument begin 2007.

De afwijking in het aantal trajecten in 2007 ten opzichte van de 2 jaren daarna werd niet weerspiegeld in de totale kosten voor gemeente Lelystad. Een verklaring wordt gevonden

¹⁸ Het aantal aanmeldingen is lager dan het ingezette aantal sociale activering voor WWB-geïntegreerd (zie tabel 4.5).

in de gemiddelde duur van een sociale activeringstraject. De gemiddelde trajectduur was in 2007 namelijk hoger dan in de jaren daarna. Over de jaren nam de gemiddelde duur van een sociale activeringstraject af van 12 maanden in 2007 tot bijna 9 maanden in 2009.

Tabel 4.6: In- en uitstroom Instrument Sociale activering

	2007	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	0	41	95
Instroom	54	116	45
Uitstroom	13	62	80
Aantal deelnemers op 31 december	41	95	64
Aantal trajecten gedurende het jaar	54	157	140
Duur traject per klant in maanden	12,00 mnd	10,73 mnd	8,78 mnd

Volgens de prestatieafspraken tussen gemeente Lelystad en Concern voor Werk is er sprake van een flexibele instroom, waarbij gemeente Lelystad streeft naar 120 aanmeldingen per jaar. De instroomcijfers laten zien dat aan de prestatieafspraken in 2008 nagenoeg is voldaan. De instroom in de jaren 2007 (54) en 2009 (45) blijft echter behoorlijk achter bij de gewenste 120 nieuwe trajecten per jaar. De lage instroom in 2007 wordt verklaard door de aanlooperperiode in het begin van het jaar. In overleg met gemeente Lelystad zijn er in 2009 meer WWB-cliënten op een (voorschakel)traject van het Verloningsinstrument van Lavora B.V. geplaatst. Deze cliënten zouden anders op een sociale activeringstraject zijn geplaatst. Dit vormt een verklaring voor de relatief lage instroom in 2009.

De uitstroom uit de sociale activeringstrajecten kent een stijgende lijn van 13 uitgestroomde cliënten in 2007 naar 80 cliënten in 2009. Overeenkomstig de duur van een sociale activeringstraject van 1 jaar is de uitstroom in 2007 laag. Cliënten die in 2007 instromen, volgen namelijk gemiddeld 12 maanden een traject en stromen vervolgens pas in 2008 uit.

Redenen van uitstroom

Concern voor Werk heeft op basis van hun cliëntvolgsysteem Compas informatie aangeleverd over de redenen van uitstroom uit een sociale activeringstraject. Tabel 4.7 geeft een overzicht van de redenen van uitstroom. In 2008 is een groot deel van de cliënten uitgestroomd nog voordat een trajectplan is opgesteld. De redenen zijn divers. Het besluit om het traject niet in te zetten wordt in overleg met de cliënt, Concern voor Werk en de klantmanager van gemeente Lelystad genomen. In 2009 valt op dat relatief veel cliënten zijn uitgestroomd naar vrijwilligerswerk. Ook zijn veel cliënten uitgestroomd terug naar gemeente Lelystad. Bij meer dan de helft van deze groep uitstromers zijn de doelen uit het individuele trajectplan wel behaald.

Tabel 4.7: Redenen van uitstroom uit het instrument Sociale activering

Reden van uitstroom	2007	2008	2009
Uitstroom naar regulier werk	0	1	4
Uitstroom naar gesubsidieerd werk (WSW)	0	0	1
Uitstroom naar vrijwilligerswerk	0	4	21
Uitstroom naar opleiding (BOL/BBL)	0	1	0
Doorstroom naar Verloningsinstrument	3	2	2
Uitstroom naar zorg/hulpverlening	0	4	4
Uitstroom terug naar gemeente (WWB) – doelen wel behaald	0	9	22
Uitstroom terug naar gemeente (WWB) – doelen niet behaald wegens persoonlijke belemmeringen	0	6	18
Verandering persoonlijke leefsituatie (o.a. detentie, verhuizing)	0	3	0
Klant weigert medewerking	0	3	2
Overig (o.a. uitval voordat trajectplan is opgesteld, WWB-uitkering beëindigd)	10	29	6
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.5)	13	62	80
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.5)	54	157	140
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	0	1	4
% duurzame uitstroom t.o.v. totale uitstroom	0,0 %	1,6 %	5,0 %
% duurzame uitstroom t.o.v. totaal aantal trajecten	0,0 %	0,6 %	2,9 %
Uitstroom overeenkomstig doelstelling Sociale activering	3	17	50
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	23,1 %	27,4 %	62,5 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	5,6 %	10,8 %	35,7 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Gezien het doel van het re-integratie-instrument Sociale activering (het voorkomen van sociaal isolement) is het niet verrassend dat de duurzame uitstroom naar regulier werk laag is. Het is in die zin opmerkelijk dat toch bijna 3 procent van de cliënten die in 2009 gebruik hebben gemaakt van een sociale activeringstraject *duurzaam* is uitgestroomd naar regulier werk.

De gegevens in tabel 4.7 wijzen erop dat het instrument Sociale activering bijdraagt aan de doelstelling om een sociaal isolement van de WWB-cliënt te voorkomen. We veronderstellen dat een sociaal isolement wordt voorkomen door uitstroom naar regulier, gesubsidieerd of vrijwilligerswerk en door uitstroom naar een opleiding of het verloningsinstrument en wanneer de doelstellingen in het individuele trajectplan worden gehaald. Tabel 4.7 laat zien dat deze veronderstelling resulteert in een uitstroom overeenkomstig de doelstelling van het instrument van 5,6% in 2007 tot 35,7% in 2009.

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-instrument Sociale activering zetten we de kosten die gemeente Lelystad heeft gemaakt voor het instrument naast de gerealiseerde uitstroom. Daarbij gaan we uit van duurzame uitstroom naar regulier werk en de uitstroom die in overeenstemming is met de doelstelling van de sociale activeringstrajecten. Het is bekend dat de (duurzame) uitstroom naar regulier werk een besparing op het WWB-inkomensdeel oplevert. De opbrengst van de overige uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van het re-integratie-instrument kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.8: Kosten versus resultaat: Sociale activering

	2007	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 302.282	€ 303.782	€ 337.946
Aantal sociale activeringstrajecten per jaar	54	157	140
Duurzame uitstroom naar regulier werk	0	1	4
% duurzame uitstroom t.o.v. aantal trajecten	0,0 %	0,6 %	2,9 %
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling	3	17	50
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. aantal trajecten	5,6 %	10,8 %	35,7 %
Gemiddelde kosten per cliënt met Sociale activering	€ 5.598	€ 1.935	€ 2.414

Tabel 4.8 geeft de totale en gemiddelde kosten van de sociale activeringstrajecten van Concern voor Werk, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de WWB-uitkeringslasten als de uitvoeringskosten niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde kosten van een sociale activeringstraject per cliënt zijn in 2007 het hoogst (€5.598) en in 2008 het laagst (€1.935). Zoals hierboven beschreven, kan dit verschil worden verklaard door het aantal trajecten per jaar en de gemiddelde duur van die trajecten.

Tabel 4.8 laat zien dat gemeente Lelystad in 2007 €302.282 heeft uitgegeven aan de inkoop van 54 sociale activeringstrajecten van Concern voor Werk. Deze investering heeft dat jaar geresulteerd in succesvolle uitstroom (uitstroom met voorkoming van sociaal isolement) van 3 cliënten (5,6%). In 2008 heeft de investering van €303.782 in 157 trajecten een succesvolle uitstroom van 17 cliënten (10,8%) opgeleverd. En in 2009 heeft de investering van €337.946 in 140 sociale activeringstrajecten geresulteerd in de succesvolle uitstroom van 50 cliënten (35,7%).

Deelconclusie instrument Sociale activering

Doel van het re-integratie-instrument Sociale activering van Concern voor Werk is het activeren en laten participeren van WWB-cliënten ter voorkoming van een sociaal isolement.

Van de 54 WWB-cliënten die in 2007 een sociale activeringstraject volgden, is dat jaar niemand duurzaam uitgestroomd naar werk. In 2008 en 2009 waren de percentages duurzame uitstroom naar regulier werk respectievelijk 0,6% (1 cliënt) en 2,9% (4 cliënten). Bovendien werd in 2007 5,6% uitstroom gerealiseerd die bijdraagt aan het voorkomen van sociaal isolement. Aangezien de reguliere duur van een sociale activeringstraject 1 jaar is, is de uitstroom in 2007 vroegtijdige uitstroom. Het uitstroombepaalde dat bijdraagt aan het voorkomen van sociaal isolement liep op naar 10,8% in 2008 (17 cliënten) en 35,7% in 2009 (50 cliënten).

De totale jaarlijkse kosten van de inzet van het instrument Sociale Activering van Concern voor Werk bedroegen in 2007, 2008 en 2009 ruim €300.000. De gemiddelde kosten van een sociale activeringstraject per cliënt waren in 2007 het hoogst (€5.598) en in 2008 het laagst (€1.935). Dit verschil kan worden verklaard door het aantal trajecten per jaar en de gemiddelde duur van die trajecten.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van het re-integratie-instrument Sociale activering is niet bepaald.

4.3 Project Flevodrome – Flevodrome

Re-integratie-instrument Flevodrome

Sinds het jaar 2000 werken gemeente Lelystad en, erkend leerwerkbedrijf, Flevodrome samen in het project Flevodrome. Dit re-integratie-instrument is bedoeld voor jongeren van 15 tot en met 23 jaar die vanwege sociale of maatschappelijke problemen hun opleiding niet hebben afgemaakt of in moeilijkheden zijn geraakt. Meestal wordt de jongere door de reclassering of de politie aangemeld. In de vestigingen van Flevodrome in Lelystad (hout) en Almere (metaal) maken de jongeren diverse commerciële producten en kunnen ze opleidingscertificaten halen. De jongere wordt begeleid in het werk, eventueel aangevuld met onderzoeken, hulpverlening en trainingen. De trajectduur bij Flevodrome is minimaal een half jaar.

Doelen

Doel van de Flevodrome-trajecten is om de deelnemende jongeren op weg te helpen naar zelfstandigheid om zo een betere toekomst te krijgen met een opleiding of baan.

Prestatieafspraken

De prestatieafspraken die zijn gemaakt met Flevodrome zijn zowel gericht op de inzet van de Flevodrome-trajecten (*input*) als op het resultaat dat met de trajecten moet worden behaald (*output*). Afgesproken is dat op jaarbasis tussen 28 en 32 jongeren gebruik maken van een traject op 1 van de 2 locaties van Flevodrome. Bovendien streeft Flevodrome ernaar om tenminste 60% van de deelnemers positief te laten uitstromen. Wat exact onder "positief" wordt verstaan, is niet gespecificeerd. We veronderstellen dat "positieve uitstroom" overeenkomt met uitstroom naar werk of een opleiding. Dit is overeenkomstig het hierboven beschreven doel van het Instrument Flevodrome.

Kosten

In tabel 4.8 is te zien hoeveel gemeente Lelystad in de jaren 2007 tot en met 2009 totaal heeft betaald voor het re-integratie-instrument Flevodrome. De uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten. Ook de eventuele WWB-uitkeringslasten (volgens de Wet Investeren in Jongeren, WIJ) van deelnemende jongeren zijn niet in de tabel meegenomen. De bedragen in tabel 4.8 laten zien dat de kosten in 2008 aanzienlijk lager waren dan in het jaar ervoor en erna. De totale kosten voor gemeente Lelystad waren het hoogst in 2009 (€411.613).

Tabel 4.8: Kosten van het instrument Flevodrome voor gemeente Lelystad

	Kosten	
2007	€	347.626
2008	€	167.404
2009	€	411.613

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.9 geeft de in- en uitstroomcijfers van de Flevodrome-trajecten in de jaren 2007 tot en met 2009. De cijfers zijn aangeleverd door Flevodrome. Er is sprake van kleine inconsistenties in de deelnemersaantallen in de jaren 2008 en 2009. Een verklaring hiervoor is niet gevonden.

Tabel 4.9: In- en uitstroom instrument Flevodrome

	2007	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	14	12	14
Instroom	31	28	29
Uitstroom	33	30	27
Aantal deelnemers op 31 december	12	14	15
Aantal trajecten gedurende het jaar	45	40	43
Duur traject per klant in maanden	6 mnd	6 mnd	6 mnd

In de prestatieafspraken is vastgelegd dat jaarlijks tussen 28 en 32 jongeren een Flevodrome-traject volgen. De cijfers in tabel 4.9 laten zien dat aan deze afspraak ruimschoots wordt voldaan; de instroom schommelt jaarlijks rond 30 jongeren en het totaal aantal trajecten dat gedurende het jaar loopt, ligt nog 10 tot 15 trajecten hoger. Ten opzichte van het totaal aantal Flevodrome-trajecten bedraagt de totale uitstroom jaarlijks tussen 63% en 75%. Het aantal cliënten dat uit een Flevodrome-traject stroomt, is jaarlijks vrijwel even groot als het aantal cliënten dat instroomt. Dit wordt weerspiegeld in de gemiddelde trajectduur van 6 maanden.

Redenen van uitstroom

Op basis van de individuele cliëntdossiers heeft Flevodrome Informatie aangeleverd over de redenen van uitstroom uit een Flevodrome-traject. In tabel 4.10 is te lezen dat ieder jaar veruit de grootste groep jongeren is uitgestroomd naar een opleiding.

Tabel 4.10: Redenen van uitstroom uit het instrument Flevodrome

Reden van uitstroom	2007	2008	2009
Uitstroom naar regulier werk	3	2	2
Uitstroom naar gesubsidieerd werk, anders dan WSW	2	2	2
Uitstroom naar werk in sociale werkvoorziening	3	1	3
Uitstroom naar opleiding	16	16	13
Uitstroom naar zorg/hulpverlening	0	2	1
Verandering persoonlijke levenssituatie (o.a. verhuizing, overlijden, zwanger)	3	3	2
Klant welgert medewerking	2	4	3
Overig (o.a. detentie, verblijfsvergunning)	4	0	1
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.9)	33	30	27
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.9)	45	40	43
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend	onbekend
Uitstroom overeenkomstig doelstelling Flevodrome	24	21	20
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	72,7 %	70,0 %	74,0 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	53,3 %	52,5 %	46,5 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Hoewel er ieder jaar uitstroom naar regulier werk is gerealiseerd, is bij Flevodrome niet bekend in hoeverre de uitstroom naar werk duurzaam was. Wegens het ontbreken van

deze informatie bij Flevodrome, kunnen we de duurzame uitstroom niet meenemen in de rendementsbepaling.

Wel kunnen we met de beschikbare informatie uitspraken doen over het realiseren van de doelstelling van het Instrument Flevodrome. Doel van de Flevodrome-trajecten is namelijk de jongeren op weg te helpen naar zelfstandigheid met een opleiding of baan. We vergelijken de uitstroomresultaten met deze doelstelling en tellen de uitstroom naar regulier en gesubsidieerd werk, werk in de sociale werkvoorziening en uitstroom naar een opleiding bij elkaar op (zie tabel 4.10: *uitstroom overeenkomstig doelstelling Flevodrome*). Volgens deze benadering draagt jaarlijks ruim tweederde tot driekwart van de totale uitstroom bij aan de doelstelling van het re-Integratie-Instrument Flevodrome. Ten opzichte van het totaal aantal Flevodrome-trajecten was de uitstroom in 2007 53,3%. In de twee jaren daarna daalt dit percentage licht naar 46,5% in 2009. Deze percentages liggen onder het streefpercentage "positieve uitstroom" van 60% dat werd vastgelegd in de prestatieafspraken met Flevodrome. Daarbij moet nogmaals worden aangetekend dat in de prestatieafspraken de term "positieve uitstroom" niet nader is gespecificeerd; bovenstaande berekening is gebaseerd op veronderstellingen.

Ter aanvulling laat tabel 4.11 zien dat ook tijdens de Flevodrome-trajecten expliciete resultaten worden geboekt die bijdragen aan het doel van het instrument Flevodrome. De deelnemende jongeren halen namelijk jaarlijks diverse opleidingscertificaten. In het jaar 2007 behaalden de 45 deelnemende jongeren 35 erkende en niet erkende certificaten. In 2009 is dit aantal opgelopen naar 51 certificaten (voor 43 deelnemende jongeren).

Tabel 4.11: Resultaten tijdens Flevodrome-trajecten

	2007	2008	2009
Behaalde certificaten, erkend	16	11	22
Behaalde certificaten, niet erkend	19	24	29
Totaal behaalde certificaten	35	35	51

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-Instrument Flevodrome zetten we de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde uitstroom. Wegens het ontbreken van informatie over de duurzame uitstroom naar regulier werk, gaan we daarbij enkel uit van de uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van de Flevodrome-trajecten. Het is bekend dat de uitstroom naar regulier werk een besparing op het WWB-inkomensdeel oplevert (€13.500 per cliënt per jaar). De opbrengst van de overige uitstroom kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.12: Kosten versus resultaat: Flevodrome

	2007	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 337.626	€ 167.404	€ 411.613
Aantal Flevodrome-trajecten per jaar	45	40	43
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling	24	21	20
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. aantal trajecten	53,3 %	52,5 %	46,5 %
Gemiddelde kosten per cliënt met Flevodrome-traject	€ 7.503	€ 4.185	€ 9.572

Tabel 4.12 geeft de totale en gemiddelde kosten van de Flevodrome-trajecten, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de WWB-uitkeringslasten als de uitvoeringskosten niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde kosten van een Flevodrome-traject zijn in 2009 het hoogst (€9.572) en in 2008 het laagst (€4.185). De lage gemiddelde kosten in 2008 worden bepaald door de lage totale kosten in dat jaar. Waarom de kosten in 2008 substantieel lager waren dan het jaar er voor en erna is niet duidelijk.

Tabel 4.12 laat zien dat gemeente Lelystad in 2007 €337.626 heeft uitgegeven aan de Inkoop van 45 Flevodrome-trajecten. Deze Investering heeft dat jaar geresulteerd in succesvolle uitstroom (uitstroom naar zelfstandigheid met opleiding of baan) van 24 cliënten (53,3%). In 2008 heeft de Investering van €167.404 in 40 trajecten een succesvolle uitstroom van 21 cliënten (52,5%) opgeleverd. En in 2009 heeft de investering van €411.613 in 43 Flevodrome-trajecten geresulteerd in de succesvolle uitstroom van 20 cliënten (46,5%).

Deelconclusie instrument Flevodrome

Doel van de Flevodrome-trajecten is om de deelnemende jongeren op weg te helpen naar zelfstandigheid om zo een betere toekomst te krijgen met een opleiding of baan.

Over de gerealiseerde *duurzame* uitstroom van jongeren naar regulier werk heeft Flevodrome geen informatie beschikbaar. Wel blijkt uit de aangeleverde informatie dat in 2007 24 van de 45 deelnemende jongeren zijn uitgestroomd naar werk of een opleiding (53,3%). In 2008 en 2009 was de uitstroom conform de doelstelling van de Flevodrome-trajecten respectievelijk 52,5% en 46,5%.

De totale kosten van het re-integratie-instrument Flevodrome voor gemeente Lelystad waren in 2008 het laagst. Gemiddeld heeft gemeente Lelystad in 2007 €7.503 uitgegeven aan één Flevodrome-traject, in 2008 €4.185 en in 2009 gemiddeld €9.572.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van de Flevodrome-trajecten is niet bepaald.

4.4 Project Kamers met Kansen – Vitree

Re-integratie-instrument Kamers met Kansen

Sinds 1 november 2008 geeft Vitree (voorheen Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland) uitvoering aan het project Kamers met Kansen. De trajecten binnen het project Kamers met Kansen (hierna KmK-trajecten) leiden kwetsbare jongeren (17 tot 27 jaar) toe naar een zelfstandig bestaan in de maatschappij. Dit gebeurt door het creëren van een woonmilieu dat leren, ontwikkelen, werken en ondersteuning samenbrengt. Deelnemende jongeren wonen in drietallen samen, ontvangen woonbegeleiding en volgen een opleiding of werk(ervaringsplaats). De trajectduur is maximaal 1,5 jaar.

Doelen

Doel van de KmK-trajecten is het toeliden van jongeren naar een duurzaam, financieel zelfstandig bestaan in de maatschappij.

Prestatieafspraken

Met Vitree zijn prestatieafspraken gemaakt over de Instream (*input*), uitstroom en klantwaardering (*output* en *outcome*). De volgende prestatieafspraken zijn geformuleerd¹⁹:

- In 2009 worden 12 jongeren op een KmK-traject geplaatst.
- 75 % van de deelnemende jongeren stroomt binnen 1,5 jaar na de start van het traject uit en participeert dan duurzaam financieel zelfstandig in de maatschappij. Dit betekent dat in 2010 9 jongeren op deze manier uitstromen.

¹⁹ Prestatieafspraken volgens besluit Start realisatiefase project Kamers met Kansen, 20 oktober 2008.

- De cliënten waarvan het KmK-traject is beëindigd, waarden hun traject gemiddeld met tenminste een 7,5.

Kosten

Tabel 4.13 geeft de kosten van het project Kamers met Kansen voor gemeente Lelystad in de jaren 2008 tot en met 2010. Deze kosten zijn gefinancierd uit het WWB-werkdeel. De kosten van eventuele WWB-uitkeringen (volgens de Wet Investeren in Jongeren, WIJ) van deelnemende jongeren, alsmede eventuele uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten.

De uitvoering van het project Kamers met Kansen heeft in de periode november 2008 tot en met december 2009 (14 maanden) €194.855 gekost. Dit bedrag is ingezet voor de coördinatie en begeleiding van deelnemende jongeren en de eenmalige opstartkosten voor 4 KmK-woningen. In 2010 waren de kosten voor gemeente Lelystad ongeveer €20.000 hoger dan het jaar daarvoor.

Tabel 4.13: Kosten van het instrument Kamers met Kansen voor gemeente Lelystad

Kosten		
2008		zie 2009
2009	€	194.855
2010	€	215.000

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.14 geeft de in- en uitstroomcijfers van de KmK-trajecten in de jaren 2009 en 2010. Omdat het eerste KmK-traject eind januari 2009 is gestart, zijn in de tabel geen cijfers opgenomen over 2008. De weergegeven informatie is in november 2010 aangeleverd door Vitree.

Tabel 4.14: In- en uitstroom instrument Kamers met Kansen

	2009	2010
Aantal deelnemers op 1 januari	0	15
Instroom	15	23
Uitstroom	3	22
Aantal deelnemers op 31 december	12	18
Aantal trajecten gedurende het jaar	15	38
Duur traject per klant in maanden	onbekend	12,7 mnd.

In de prestatieafspraken is vastgelegd dat in 2009 12 jongeren op een KmK-traject zouden worden geplaatst. In totaal hebben in 2009 15 jongeren deelgenomen aan het project Kamers met Kansen; aan de prestatieafpraak is voldaan. In 2010 lag de instroom en het totaal aantal KmK-trajecten aanzienlijk hoger. Een verklaring hiervoor is de uitbreiding van het project met twee nieuwe woningen voor Antilliaanse/Arubaanse jongeren in december 2009 en januari 2010.

De gemiddelde trajectduur van ruim een jaar verklaart het lage uitstroomcijfer in 2009. De trajecten die in 2009 zijn gestart, zijn in de loop van 2010 afgerond. Dit resulteert in een uitstroom van 22 cliënten in 2010.

Redenen van uitstroom

Via de toegestuurd vragenlijst heeft Vitree informatie aangeleverd over de redenen van uitstroom uit een KmK-traject. Tabel 4.15 laat zien dat het aandeel klanten dat uitstroomt en zelfstandig deelneemt in de maatschappij met name in 2010 groot is. Daarnaast speelt uitstroom naar een andere woonvoorziening met intensievere woonbegeleiding en uitstroom omdat de klant onvoldoende gemotiveerd is of medewerking weigert, een rol.

Tabel 4.15: Redenen van uitstroom uit het instrument Kamers met Kansen

Reden van uitstroom	2009	2010
Uitstroom naar zelfstandig bestaan (traject is positief afgerond)	1	10
Uitstroom naar andere woonvoorziening met intensievere begeleiding	0	4
Verandering persoonlijke levenssituatie (o.a. verhuizing)	0	1
Klant weigert medewerking	2	4
Overig (o.a. KmK-traject blijkt niet aan te sluiten bij begeleidingsbehoefte jongere)	0	3
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.14)	3	22
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.14)	15	38
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend
Uitstroom overeenkomstig doelstelling Kamers met Kansen	1	10
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	33,3 %	45,5 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	6,7 %	26,3 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Vitree heeft niet apart gerapporteerd over de gerealiseerde uitstroom naar (regulier) werk. Vitree geeft aan dat de KmK-trajecten niet gericht zijn op uitstroom naar werk alleen, maar op het totale pakket van zelfstandigheid op het gebied van wonen, leren en werken. Op basis van de beschikbare informatie kunnen we wel uitspraken doen over het realiseren van de doelstelling van de re-integratietrajecten van het project Kamers met Kansen. De doelstelling is het toeliden van jongeren naar een duurzaam, financieel zelfstandig bestaan in de maatschappij. Volgens de aangeleverde informatie van Vitree zijn er in 2009 en 2010 respectievelijk 1 en 10 cliënten volgens deze doelstelling "positief" uitgestroomd. Dit impliceert dat in 2009 6,7% van de KmK-trajecten heeft geresulteerd in een zelfstandig bestaan voor de deelnemende jongeren. In 2010 is dit succespercentage opgelopen tot ruim een kwart van de KmK-trajecten in dat jaar.

Enerzijds ligt dit percentage aanzienlijk lager dan het streefpercentage van 75% dat in de prestatieafspraken is vastgelegd. Dit is te verklaren door de (onverwacht) hoge instroom in KmK-trajecten in 2010. Anderzijds voldoet Vitree namelijk wel aan het aantal positieve uitstromers dat in de prestatieafspraken is vastgelegd (doel: 9 succesvolle uitstromers, gerealiseerd: 10 succesvolle uitstromers).

Ter aanvulling laat tabel 4.16 zien dat ook tijdens de KmK-trajecten expliciete resultaten zijn geboekt die bijdragen aan het bereiken van zelfstandige deelname van jongeren aan de maatschappij. In de jaren 2009 en 2010 hebben in totaal 4 jongeren duurzaam (tenminste 6 maanden) regulier werk gevonden. Bovendien hebben 7 jongeren tijdens het KmK-traject een opleiding gevolgd aan het Regionaal OpleidingsCentrum (ROC).

Aan de jongeren die in 2010 zijn uitgestroomd, heeft Vitree gevraagd een exit-vragenlijst in te vullen. Middels de vragenlijst kunnen de jongeren hun KmK-traject beoordelen. In 2010 werd het project Kamers met Kansen gewaardeerd met gemiddeld een 9. Hiermee

voldoet Vitree ruimschoots aan de prestatieafspraken waarbij een klanttevredenheid van gemiddeld 7,5 ten doel werd gesteld.

Tabel 4.16: Resultaten tijdens Kamers met Kansen-trajecten

	2009	2010
Aantal cliënten dat duurzaam regulier werk heeft gevonden	0	4
Aantal cliënten dat opleiding heeft gevolgd	1	6
Klanttevredenheid	onbekend	9

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-instrument Kamers met Kansen zetten we de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde uitstroom. Wegens het ontbreken van informatie over de duurzame uitstroom naar regulier werk, gaan we daarbij enkel uit van de uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van de KmK-trajecten. De opbrengst van de gerealiseerde uitstroom kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.17: Kosten versus resultaat: Kamers met Kansen

	2009	2010
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 194.855	€ 215.000
Aantal Kamers met Kansen-trajecten per jaar	15	38
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling % overeenkomstig doelstelling t.o.v. aantal trajecten	1 6,7 %	10 26,3 %
Gemiddelde kosten per cliënt met KmK-traject	€ 12.990	€ 5.658

Tabel 4.17 geeft de totale en gemiddelde kosten van de re-integratietrajecten in het project Kamers met Kansen, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de eventuele WvB-uitkeringslasten als de uitvoeringskosten van gemeente Lelystad niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde kosten van een KmK-traject bedroegen in 2009 €12.990. Een jaar later zijn de gemiddelde kosten per jongere die deelneemt aan het project Kamers met Kansen meer dan gehalveerd. De halvering is met name toe te wijzen aan de gestegen instroom en uitstroom in 2010 ten opzichte van het aanloopjaar 2009.

Omdat het gemiddeld een jaar duurt voordat een jongere uitstroomt uit een KmK-traject, was de uitstroom in 2009 aanzienlijk lager. Tabel 4.17 laat zien dat gemeente Lelystad in 2009 €194.855 heeft uitgegeven aan de inkoop van 15 KmK-trajecten van Vitree. Deze investering heeft dat jaar geresulteerd in succesvolle uitstroom (uitstroom naar zelfstandig bestaan) van 1 cliënt (6,7%). In 2010 heeft de investering van €215.000 in 38 KmK-trajecten een succesvolle uitstroom van 10 cliënten (26,3%) opgeleverd.

Deelconclusie Instrument Kamers met Kansen

Doel van het project Kamers met Kansen (uitgevoerd door Vitree) is om de deelnemende jongeren toe te leiden naar een duurzaam, financieel zelfstandig bestaan in de maatschappij. Vitree heeft niet apart gerapporteerd over de gerealiseerde uitstroom naar (regulier) werk. Vitree geeft aan dat de KmK-trajecten niet gericht zijn op uitstroom naar werk alleen, maar op het totale pakket van zelfstandigheid op het gebied van wonen, leren en werken.

Op basis van de aangeleverde informatie ontstaat wel een beeld over het realiseren van de doelstelling van de re-integratietrajecten van het project Kamers met Kansen. In 2009 is 1 jongere succesvol uitgestroomd volgens de doelstelling van het project (6,7% van 15 KmK-trajecten). In 2010 liep dit aantal op tot 10 jongeren (26,3% van 38 KmK-trajecten). Omdat het gemiddeld een jaar duurt voordat een jongere uitstroomt uit een KmK-traject, was de uitstroom in 2009 aanzienlijk lager dan in 2010.

De kosten van het re-integratie-instrument Kamers met Kansen bedroegen in 2009 en 2010 ongeveer twee ton. De gemiddelde kosten van een KmK-traject bedroegen in 2009 €12.990. Een jaar later zijn de gemiddelde kosten per jongere die deelneemt aan het project Kamers met Kansen meer dan gehalveerd. De halvering is met name toe te wijzen aan de gestegen instroom en uitstroom in 2010 ten opzichte van het aanloopjaar 2009.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van het project Kamers met Kansen is niet bepaald.

4.5 Project Columbus - Triade

Re-integratie-instrument Columbus

Op 4 juni 2008 is Triade gestart met het participatieproject Columbus. De Columbus-trajecten zijn gericht op cliënten met een WWB-uitkering die zijn vrijgesteld van arbeid. Tijdens het participatietraject van Triade ontvangen de cliënten intensieve begeleiding en eventueel zorg. Indien de mogelijkheden van de cliënt dit toelaten, kan een cliënt op een werk-leren locatie van Triade (of van een van de samenwerkingspartners) worden geplaatst. Daar ontvangt de cliënt begeleiding op de werkvloer. De maximale trajectduur in het project Columbus is 27 maanden (inclusief nazorg).

Doelen

Het project Columbus heeft als doel het in gang zetten van het proces van sociale integratie van de deelnemende cliënten. Bovendien moeten de competenties en vaardigheden van de cliënt gedurende het participatietraject worden vergroot.

Het gewenste eindresultaat wordt per individuele cliënt bepaald. In het algemeen is het gewenste eindresultaat de overdracht naar een vervoltraject of het bestendigen van deelname aan (dag)activiteiten.

Prestatieafspraken

De prestatieafspraken met Triade zijn gericht op de inzet van de Columbus-trajecten (input). In het projectplan is vastgelegd dat uitvoering wordt gegeven aan 10 tot maximaal 15 Columbus-trajecten.²⁰

Kosten

Tabel 4.18 geeft een overzicht van de kosten die gemeente Lelystad heeft betaald voor het re-integratie-instrument Columbus in de jaren 2008 en 2009. De uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten. Ook de WWB-uitkeringslasten (jaarlijks €13.500 per WWB-cliënt) van de deelnemende cliënten zijn niet in de tabel meegenomen. De bedragen in tabel 4.18 laten zien dat de kosten in 2008 aanzienlijk lager waren dan in twee jaren erna. Triade geeft in de Ingevulde vragenlijst

²⁰ Volgens de re-integratieinstrumenten met Triade uit 2008.

aan dat de eerste instroom van cliënten in 2008 langzaam is opgestart. Daardoor is een aantal trajecten later dan gepland, gestart en zijn de kosten in 2008 lager uitgevallen.

Tabel 4.18: Kosten van het instrument Columbus voor gemeente Lelystad

	Kosten	
2008 (vanaf juni)	€	15.727
2009	€	131.078
2010 (tot en met juni)	€	63.437

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.9 geeft de in- en uitstroomcijfers van de Columbus-trajecten in de jaren 2008, 2009 en 2010 (tot en met 30 juni). De cijfers zijn aangeleverd door Triade. De informatie is gebaseerd op de trajectplannen en eindrapportages van Individuele cliënten en de kwartaalrapportages van het project.

Tabel 4.19: In- en uitstroom instrument Columbus

	2008	2009	2010
Aantal deelnemers op 1 januari	0	12	16
Instroom	16	5	0
Uitstroom	4	1	1
Aantal deelnemers op 31 december	12	16	(30 juni 2010) 15
Aantal trajecten gedurende het jaar	16	17	16
Duur traject per klant in maanden	5 mnd	12 mnd	onbekend

In de prestatieafspraken is vastgelegd dat jaarlijks uitvoering wordt gegeven aan 10 tot maximaal 15 trajecten. Het aantal Columbus-trajecten per jaar laat zien dat aan deze prestatieafspraken wordt voldaan. Het gestelde maximum van 15 trajecten wordt in de jaren 2008 (16), 2009 (17) en 2010 (16) overschreden. In juni 2010 is het aantal trajecten doelbewust teruggebracht naar het maximum van 15.

De gegevens in tabel 4.19 laten zien dat in de periode 2008 tot 2010 in totaal 6 cliënten zijn uitgestroomd. De meeste cliënten die in 2008 zijn ingestroomd, maken ook in 2009 en de eerste helft van 2010 nog gebruik van het Columbus-traject. Dit is conform de maximale trajectduur van 27 maanden. Uitgaand van de maximale trajectduur, is uiterlijk in de tweede helft van 2010 een hogere uitstroom te verwachten. Daarover zijn op het moment van schrijven echter nog geen gegevens beschikbaar.

Redenen van uitstroom

De door Triade aangeleverde informatie geeft inzicht in de redenen van uitstroom uit de Columbus-trajecten. Vanaf de start van het project tot en met juni 2010 zijn 6 cliënten uitgestroomd uit het Columbus-traject. Tabel 4.20 toont aan dat 4 van de 6 cliënten voortijdig zijn uitgevallen, omdat zij door verschillende oorzaken niet geschikt bleken voor enig re-integratie-traject. Voor gemeente Lelystad is hiermee duidelijk geworden dat ook de inzet van een ander re-integratie-traject geen meerwaarde heeft voor deze WWB-clieñten.

Tabel 4.21: Redenen van uitstroom uit Instrument Columbus

Reden van uitstroom	2008	2009	2010
Clïënt trekt zich terug uit traject	0	1	0
Clïënt niet geschikt voor Columbus-traject	4	0	0
Onbekend	0	0	1
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.20)	4	1	1
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.20)	16	17	16
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend	onbekend
Uitstroom volgens doelstelling Columbus	0	0	0
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	0,0 %	0,0 %	0,0 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Van de 6 uitgestroomde cliënten kan niet worden gezegd dat het beoogde eindresultaat van de Columbus-trajecten (namelijk overdracht naar een vervolgtraject of het bestendigen van deelname aan (dag)activiteiten) is behaald. De maximale trajectduur van 27 maanden verklaart mogelijk waarom er nog geen uitstroom is gerealiseerd die voldoet aan het beoogde eindresultaat van het Columbus-project.

Op basis van de door Triade aangeleverde informatie kunnen aanvullende uitspraken worden gedaan over de resultaten die met de deelnemende cliënten zijn geboekt tijdens de Columbus-trajecten. Tabel 4.22 laat zien dat bij 12 van de 15 cliënten (80%) die op 30 juni 2010 nog steeds deelnemen aan een Columbus-traject, stappen zijn gezet die bijdragen aan de doelstelling van het project. Hierbij gaan we uit van de doelstelling dat de deelnemende cliënten aansluiting vinden in een vervolgtraject of dat de deelname aan (dag)activiteiten wordt bestendigd. 10 cliënten nemen deel aan (dag)activiteiten via vrijwilligerswerk of begeleid werk vanuit huis, op één van de dagbestedingslocaties van Triade of via het Arbeidstrainingcentrum. 2 cliënten zijn overgedragen naar een vervolgtraject; 1 cliënt is gestart met een re-integratie-traject in het project Broeïnest en 1 cliënt ontvangt in plaats van een WWB-uitkering inmiddels een Wajong-uitkering.

Tabel 4.22: Tussentijds resultaat van lopende Columbus-trajecten op 30 juni 2010

	2010
Clïënt verricht vrijwilligerswerk	2
Clïënt werk met begeleiding vanuit huis	1
Clïënt werkt bij Superwerk ²¹	2
Clïënt gaat naar Dagactiviteiten centrum	1
Arbeidstoeleiding in Arbeidstrainingcentrum	4
Clïënt volgt re-integratie-traject via Broeïnest	1
Clïënt uit WWB naar Wajong	1
Clïënt ontvangt begeleiding in thuissituatie	3
Totaalaantal actieve klanten op 30 juni 2010	15

²¹ Superwerk is een locatie van Triade voor mensen met een werkervaringsprobleem die op zoek zijn naar een baan. Het is een plek waar mensen met een werkervaringsprobleem kunnen werken.

Rendementsbepaling

Bij de voorgaande re-integratie-instrumenten vergaarden we inzicht in het rendement door de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde uitstroom te zetten. Triade heeft echter niet gerapporteerd over uitstroom van cliënten naar regulier werk. Dit is logisch, omdat de doelgroep van het instrument Columbus bestaat uit WWB-cliënten die zijn vrijgesteld van arbeid. Wanneer we kijken naar de gerealiseerde uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van het project, is het rendement van het re-integratie-instrument Columbus nihil. In de periode juni 2008 tot en met juni 2010 zijn 6 cliënten uitgestroomd, waarvan de meesten gaandeweg toch niet geschikt bleken voor een Columbus-traject. Op basis van de maximale trajectduur van 27 maanden, was in de onderzoeksperiode echter ook geen hoge succesvolle uitstroom te verwachten. De gerealiseerde uitstroom blijkt voor het project Columbus op dit moment geen goede graadmeter in de rendementsbepaling.

Op basis van de door Triade aangeleverde informatie kunnen we wel uitspraken doen over de tussentijdse resultaten die zijn geboekt met de cliënten die een Columbus-traject volgen. Tabel 4.22 heeft laten zien dat 80% van de cliënten die op 30 juni 2010 nog steeds deelnemen aan een Columbus-traject, stappen hebben gezet naar deelname aan (dag)activiteiten of naar een volgend re-integratietraject. Tabel 4.23 zet deze tussentijdse resultaten naast de totale kosten van het instrument Columbus voor gemeente Lelystad. De tabel geeft de totale en gemiddelde kosten van de re-integratietrajecten in het project Columbus, evenals de gerealiseerde uitstroom en tussentijdse resultaten. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de eventuele WWB-uitkeringslasten als de uitvoeringskosten van gemeente Lelystad niet zijn meegenomen in de totale kosten. De opbrengst van de geboekte resultaten kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.23: Kosten versus resultaat: Columbus

	2008	2009	2010
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 15.727	€ 131.078	€ 63.437
Aantal Columbus-trajecten per jaar	16	17	16
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling	0	0	0
Tussentijds resultaat overeenkomstig doelstelling	onbekend	onbekend	12
Gemiddelde kosten per cliënt met Columbus-traject	€ 983	€ 7.710	€ 3.965

De gemiddelde kosten van een Columbus-traject laten per jaar grote verschillen zien. In 2008 waren de gemiddelde kosten het laagst (€983 per cliënt per jaar). Dit verschil wordt verklaard door de lange aanlooperperiode van het project in 2008, waardoor de kosten in het eerste jaar lager uitvielen. In 2010 bedroegen de gemiddelde kosten van een Columbus-traject per cliënt €3.965. Omdat alleen over de periode januari tot en met juni 2010 is gerapporteerd, zijn de kosten in 2010 vergelijkbaar met het jaar daarvoor.

In de periode 2008 tot en met 2010 is er geen uitstroom gerealiseerd die bijdraagt aan de doelstelling van het project Columbus. De geboekte tussentijdse resultaten tot juni 2010 maken een kostenvergelijking wel mogelijk. Tabel 4.23 laat zien dat gemeente Lelystad in 2008 €15.727 heeft uitgegeven aan de inkoop van 16 Columbus-trajecten van Triade. In 2009 is €131.078 geïnvesteerd in 17 trajecten en in 2010 is €63.437 geïnvesteerd in 16 Columbus-trajecten. De investeringen in deze drie jaren hebben geleid tot een succesvol tussentijds resultaat voor 12 cliënten (80%) in juni 2010.

Deelconclusie Instrument Columbus

Doel van het project Columbus (uitgevoerd door Triade) is om de deelnemende WWB-cliënten over te dragen naar een vervolgetraject of te laten deelnemen aan (dag)activiteiten. Triade heeft niet gerapporteerd over de gerealiseerde uitstroom naar (regulier) werk, omdat de deelnemende WWB-cliënten zijn vrijgesteld van arbeid.

De maximale trajectduur van 27 maanden verklaart mogelijk waarom er nog geen uitstroom is gerealiseerd die voldoet aan het beoogde eindresultaat van het Columbus-project.

Wel zijn met 12 van de 15 cliënten, die eind juni 2010 nog altijd gebruik maken van een Columbus-traject, tussentijdse resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling van het project. 80% van de deelnemende cliënten neemt op dat moment inmiddels deel aan (dag)activiteiten of heeft stappen gezet naar een volgend re-integratietraject. Nogmaals, dit betreft een tussentijds resultaat, dat eind juni 2010 nog niet heeft geleid tot succesvolle uitstroom uit het Columbus-traject.

De totale en gemiddelde kosten van het project Columbus laten grote verschillen per jaar zien. In 2008 waren de gemiddelde kosten het laagst (€983 per cliënt per jaar) en in 2009 het hoogst (€7.710 per cliënt per jaar). De totale kosten van het re-integratie-Instrument Columbus tellen op tot €210.242 (cumulatief van juni 2008 tot en met juni 2010).

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van het project Columbus is niet bepaald.

4.6 Project Broeïnest – Het Idee

Re-integratie-instrument Broeïnest

Externe uitvoeringspartner Het Idee geeft sinds 1 september 2009 uitvoering aan het project Broeïnest in gemeente Lelystad. Het project Broeïnest richt zich op niet-werkende werkzoekenden (NWW). De doelgroep omvat WWB-gerechtigden, maar ook niet-uitkeringsgerechtigden en mensen die via het UWV een uitkering ontvangen. De cliënten worden thuis bezocht. In een persoonlijk gesprek wordt bepaald of de cliënt in aanmerking komt voor een activerend coachingstraject binnen het project Broeïnest. In individuele coachingsgesprekken en groeps gesprekken krijgt de cliënt inzicht in de eigen mogelijkheden. Vervolgens wordt de cliënt begeleid naar activerende activiteiten, een werkervaringsplaats, vrijwilligerswerk of een verloningsbaan binnen het project Broeïnest. Er is geen maximale duur van een Broeïnest-traject vastgesteld.

Doel

Doel van het project Broeïnest is de verhoging van de arbeidsparticipatie van bijstandsgerechtigden. Individuele deelnemers dienen één of meerdere treden te stijgen op de participatieladder (van sociaal isolement naar ontmoeting, activering, participatie en uiteindelijk deelname op de arbeidsmarkt).

Prestatieafspraken

De prestatieafspraken die gemeente Lelystad met Het Idee heeft vastgelegd, hebben betrekking op de instroom van cliënten (*input*). Met Het Idee is afgesproken dat jaarlijks 125 niet-werkende werkzoekenden worden bezocht. Een kwart van deze groep (31 cliënten) zal direct worden doorverwezen naar het bestaande aanbod van voorzieningen van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg. 40% van de bezochte NWW (50 cliënten) zal deelnemen aan participatieactiviteiten in het project Broeïnest.²²

Kosten

Gemeente Lelystad draagt jaarlijks financieel bij aan het project Broeïnest. De kosten voor de inzet van Broeïnest-trajecten voor WWB-gerechtigden worden gefinancierd uit

²² Volgens projectbeschrijving Broeïnest, 26 november 2009.

het WWB-werkdeel. Voor deelnemers met een WWB-uitkering loopt de uitkering tijdens een Broeiness-traject door (gemiddeld €13.500 per cliënt per jaar).

Tabel 4.24 geeft een overzicht van de kosten die gemeente Lelystad in de jaren 2009 (vanaf september) en 2010 (tot en met september) uit het WWB-werkdeel heeft bijgedragen aan het project Broeiness. De kosten van eventuele WWB-uitkeringen, alsmede de uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten.

Tabel 4.24: Kosten van het instrument Broeiness voor gemeente Lelystad

	Kosten
2009 (vanaf september)	€ 137.909
2010 (tot en met september)	€ 200.000

Tabel 4.24 geeft aan dat de kosten in 2010 absoluut hoger waren dan in 2009. Echter, rekening houdend met het aantal maanden waarover de kosten zijn berekend, waren de totale kosten in 2009 relatief hoger dan in 2010. Dit is waarschijnlijk te verklaren door de opstartkosten waarmee Het Idee in 2009 te maken had.

Om hoeveel klanten gaat het?

De in- en uitstroomcijfers van het re-integratieproject Broeiness in de jaren 2009 en 2010 zijn opgenomen in tabel 4.25. De cijfers zijn aangeleverd door Het Idee en zijn gebaseerd op de cliëntregistratie van het project Broeiness.

In totaal zijn er in de periode van september 2009 tot en met september 2010 117 niet-werkende werkzoekenden benaderd via een huisbezoek (niet opgenomen in tabel). In de prestatieafspraken met Het Idee was vastgelegd dat dit er jaarlijks 125 moeten zijn.

De 117 huisbezoeken hebben geresulteerd in 22 Broeiness-trajecten in 2009 en 73 Broeiness-trajecten in 2010. Zowel absoluut als verhoudingsgewijs is het totaalaantal trajecten in 2009 lager dan in 2010. Het project Broeiness is in september 2009 gestart met voorbereidende activiteiten. Pas in december zijn de eerste huisbezoeken uitgevoerd, waardoor de instroom en het totaalaantal trajecten in 2009 lager uitkomt.

Met de instroom van 51 cliënten in een Broeiness-traject in 2010 voldoet Het Idee ruimschoots aan de prestatieafpraak. Volgens de prestatieafpraak zouden jaarlijks immers 50 cliënten starten met een Broeiness-traject.

In 2009 zijn geen cliënten uitgestroomd uit een Broeiness-traject. Dit is geen verrassing gezien de korte looptijd van het project in 2009 (4 maanden, inclusief voorbereidingen). In 2010 zijn 4 cliënten uitgestroomd.

Over de gemiddelde trajectduur is geen informatie aangeleverd door Het Idee.

Tabel 4.25: In- en uitstroom Instrument Broeiness

	2009	2010
Aantal deelnemers op 1 januari	0	22
Instroom	22	51
Uitstroom	0	4
Aantal deelnemers op 31 december	22	69
Aantal trajecten gedurende het jaar	22	73
Duur traject per klant in maanden	onbekend	onbekend

Redenen van uitstroom

Het Idee heeft informatie aangeleverd over de redenen van uitstroom uit de Broeïnest-trajecten. In 2009 is niemand uitgestroomd uit een Broeïnest-traject. Van de 4 uitgestroomde cliënten in 2010 zijn er 2 uitgestroomd naar regulier werk, 1 cliënt is uitgestroomd naar vrijwilligerswerk en 1 cliënt is uitgestroomd naar een opleiding (zie tabel 4.26).

Tabel 4.26: Redenen van uitstroom uit het instrument Broeïnest

Reden van uitstroom	2009	2010
Uitstroom naar regulier werk	0	2
Uitstroom naar vrijwilligerswerk	0	1
Uitstroom naar opleiding	0	1
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.25)	0	4
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.25)	22	73
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend
Uitstroom overeenkomstig doelstelling Broeïnest	0	4
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	0,0 %	100,0 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	0,0 %	5,5 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Het Idee heeft niet gerapporteerd over de duurzaamheid van de gerealiseerde uitstroom naar regulier werk. Wegens het ontbreken van deze informatie kunnen we de duurzame uitstroom niet meenemen in de rendementsbepaling. Op basis van de beschikbare informatie kunnen we uitspraken te doen over het realiseren van de doelstelling van het project Broeïnest. De doelstelling van de Broeïnest-trajecten is het verhogen van de (arbeids)participatie van deelnemers door ze één of meerdere treden te laten stijgen op de participatieladder.

Het Idee stelt dat de cliënten die deelnemen aan het project Broeïnest al een eerste stap op de participatieladder hebben gezet. Dit zou dan veelal een tussentijds resultaat betreffen, omdat slechts enkele deelnemers daadwerkelijk zijn uitgestroomd uit het Broeïnest-traject. Er is geen informatie beschikbaar over de trede van de participatieladder waarop de cliënt zich bij instroom bevindt en de trede van de participatieladder waarop de cliënt zich eind september 2010 of op het moment van uitstroom bevindt. Een vergelijking tussen deze twee waarden zou een beter beeld geven van de vooruitgang die per cliënt is geboekt.

Op basis van de beschikbare uitstroomgegevens kunnen we stellen dat de gerealiseerde uitstroom in 2010 voor alle 4 uitgestroomde deelnemers overeenkomt met de doelstelling van het instrument Broeïnest. Door uitstroom naar (vrijwilligers)werk of opleiding is de (arbeids)participatie van de deelnemers toegenomen. Oftewel, van de 73 Broeïnest-deelnemers in 2010 is 5,5 % succesvol uitgestroomd.

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-Instrument Broeïnest zetten we de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde uitstroom. Vanwege het ontbreken van informatie over de duurzame uitstroom naar regulier werk, gaan we daarbij uit van de uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van de het project Broeïnest. Het is bekend dat de uitstroom naar regulier werk een besparing op het WWB-

inkomensdeel oplevert (€13.500 per cliënt per jaar). De opbrengst van de overige uitstroom kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.27: Kosten versus resultaat: Broeiness

	2009	2010
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 137.909	€ 200.000
Aantal Broeiness-trajecten per jaar	22	73
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling % overeenkomstig doelstelling t.o.v. aantal trajecten	0 0,0 %	4 5,5 %
Gemiddelde kosten per cliënt met Broeiness-traject	€ 6.269	€ 2.740

Tabel 4.27 geeft de totale en gemiddelde kosten van de Broeiness-trajecten, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel eventuele WWB-uitkeringslasten als de uitvoeringskosten niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde kosten van een Broeiness-traject waren in 2009 aanzienlijk hoger (€6.269) dan in 2010 (€2.740). Dit is toe te schrijven aan enerzijds de relatief hoge (opstart)kosten in 2009, anderzijds de hoge instroom van cliënten in 2010.

In 2009 heeft gemeente Lelystad €137.909 besteed aan de inkoop van 22 Broeiness-trajecten. In de opstartmaanden van het project in 2009 is nog geen uitstroom gerealiseerd. In 2010 heeft gemeente Lelystad €200.000 geïnvesteerd in 73 Broeiness-trajecten met als resultaat een succesvolle uitstroom (gestegen participatieniveau) van 4 cliënten (5,5%).

Deelconclusie Instrument Broeiness

Doel van het re-integratieproject Broeiness is het verhogen van de (aroeids)participatie van de deelnemers door ze één of meer treden op de participatieladder te laten stijgen. Uit de aangeleverde informatie blijkt dat in 2009 niemand van de 22 deelnemers is uitgestroomd uit een Broeiness-traject. Dit is te verklaren doordat het project pas in september 2009 is gestart en de eerste trajecten pas in december 2009 zijn begonnen. In 2010 zijn 4 van de 73 deelnemers (5,5%) uitgestroomd naar regulier werk, vrijwilligerswerk en opleiding. Deze uitstroom is conform de doelstelling van het Broeinessproject.

In 2009 heeft het Broeiness project in totaal €137.909 gekost en in 2010 €200.000. De gemiddelde kosten van een Broeiness-traject lagen in 2009 echter aanzienlijk hoger (€6.269) dan in 2010 (€2.740). Dit is toe te schrijven aan enerzijds de relatief hoge (opstart)kosten in 2009, anderzijds de hoge instroom van cliënten in 2010.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van de Broeiness-trajecten is niet bepaald.

4.7 Pilot Talentmanagers – Gemeente Lelystad

Re-integratie-Instrument Talentmanagers

Vanaf 1 oktober 2008 is de pilot Talentmanagers in gemeente Lelystad gestart. Oorspronkelijk kende de pilot een duur van 1 jaar, maar eind 2009 is de pilot verlengd. In dit onderzoek focussen we op de onderzoeksperiode november 2008 tot en met december 2009. De pilot wordt uitgevoerd door 2 talentmanagers uit team Werk van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg. De talentmanagers richten zich op het voorkomen van

uitval van jongeren en het 'opsporen' van jongeren die niet meer in beeld zijn in de keten van dienstverlening. Dat doen zij door jongeren met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt actief te benaderen en te begeleiden. Daarnaast hebben de talentmanagers een coördinerende rol en stimuleren zij bestaande (hulp)instanties om maatwerk te leveren. Er is geen maximale duur voor een Talentmanagement-traject vastgesteld.

Doelen

De pilot Talentmanagers heeft als doel om jongeren die zijn uitgevallen of dreigen uit te vallen terug te begeleiden naar een toekomstbestendige loopbaan. Het streven is dat er in 2012 geen jongeren in de gemeente zijn, waarvan niet duidelijk is wat zij doen (alle jongeren 'in beeld').

Prestatieafspraken

De prestatieafspraken die zijn gemaakt met de talentmanagers hebben betrekking op de instroom in de pilot Talentmanagers (*input*). In november 2008 moeten 10 jongeren zijn gestart met een Talentmanagement-traject. In februari 2009 moet dit aantal zijn uitgebreid met tenminste 10 nieuwe trajecten.

Kosten

Tabel 4.28 toont de kosten van de participatiepilot Talentmanagers voor gemeente Lelystad in 2008 en 2009. Eventuele uitkeringslasten van de deelnemende jongeren (via de Wet Investeren in Jongeren) zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten. De totale kosten waren in beide jaren verhoudingsgewijs even hoog. De jaarlijkse kosten komen overeen met de kosten van de inzet van 2 fulltime medewerkers (de talentmanagers).

Tabel 4.28: Kosten van het instrument Talentmanagers voor gemeente Lelystad

	Kosten	
2008 (vanaf oktober)	€	27.500
2009	€	110.000

Om hoeveel klanten gaat het?

In tabel 4.29 worden de in- en uitstroomcijfers van de Talentmanagement-trajecten samengevat. De cijfers zijn gebaseerd op de aangeleverde individuele cliëntrapportages van de talentmanagers.

In de prestatieafspraken is vastgelegd dat zowel in 2008 als in 2009 10 nieuwe Talentmanagement-trajecten moesten worden gestart. De instroomcijfers in beide jaren laten zien dat aan deze afspraak ruimschoots is voldaan (21 en 24 nieuwe trajecten).

In 2009 zijn 12 jongeren uitgestroomd uit een Talentmanagement-traject. Dat er in 2008 geen uitstroom is gerealiseerd, is toe te wijzen aan de korte looptijd van de pilot in dat jaar. De gemiddelde duur van een Talentmanagement-traject in de periode oktober 2008 tot en met december 2009 was ongeveer 13 maanden.

Het jaarlijkse totaal aantal Talentmanagement-trajecten stijgt van 21 in 2008 naar 46 in 2009.

Tabel 4.29: In- en uitstroom Instrument Talentmanagers

	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	0	21
Instroom	21	25
Uitstroom	0	12
Aantal deelnemers op 31 december	21	34
Aantal trajecten gedurende het jaar	21	46
Duur traject per klant in maanden	12,8 maanden	

Redenen van uitstroom

De door de talentmanagers aangeleverde informatie geeft tevens inzicht in de redenen van uitstroom uit de Talentmanagement-trajecten (zie tabel 4.30). In 2009 stroomde de grootste groep jongeren uit naar een opleiding. Ook de uitstroom naar passende hulpverlening en regulier werk kwam relatief vaak voor. Bovendien stroomden in 2009 2 jongeren uit wegens een gebrek aan motivatie om het Talentmanagement-traject voort te zetten.

Tabel 4.30: Redenen van uitstroom uit Instrument Talentmanagers

Reden van uitstroom	2008	2009
Uitstroom naar regulier werk	0	2
Uitstroom naar opleiding	0	4
Uitstroom naar passende zorg/hulpverlening	0	2
Doorstroom naar ander re-integratie-instrument	0	1
Cliënt is onvoldoende gemotiveerd	0	2
Uitstroom zonder dat doelen zijn behaald	0	1
Verandering persoonlijke levenssituatie (o.a. verhuizing, justitieel traject)	0	0
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.29)	0	12
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.29)	21	46
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend
Uitstroom volgens doelstelling Talentmanagers	0	9
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	0,0 %	75,0 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaalaantal trajecten	0,0 %	19,6 %

Resultaat in gerealiseerde uitstroom

Hoewel in 2009 uitstroom naar regulier werk is gerealiseerd, is bij de talentmanagers niet bekend in hoeverre de uitstroom naar werk duurzaam was. Wegens het ontbreken van deze informatie, nemen we de duurzame uitstroom niet mee in de rendementsbepaling.

Wel kunnen we op basis van de beschikbare informatie uitspraken doen over het realiseren van de doelstelling van het pilotproject Talentmanagers. Doel van de Talentmanagement-trajecten is namelijk om jongeren die zijn uitgevalen of dreigen uit

te vallen in beeld te krijgen en terug te begeleiden naar een toekomstbestendige loopbaan. We veronderstellen dat het behalen van dit doel wordt weerspiegeld in de gerealiseerde uitstroom naar regulier werk, een opleiding of passende hulpverlening en de gerealiseerde doorstroom naar een volgend re-integratie-instrument. Deze uitstroomresultaten dragen bij aan het behalen van de doelstelling van het pilotproject (zie tabel 4.30: *uitstroom overeenkomstig doelstelling Talentmanagers*). Volgens deze benadering droeg in 2009 driekwart van de totale uitstroom bij aan de doelstelling van het participatieproject Talentmanagers. Ten opzichte van het totaal aantal trajecten stroomde in 2009 bijna 1 op de 5 jongeren in een Talentmanagement-traject "succesvol" uit.

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het participatieproject Talentmanagers zetten we de kosten voor gemeente Lelystad naast de gerealiseerde uitstroom. Vanwege het ontbreken van informatie over de duurzame uitstroom naar regulier werk, gaan we daarbij uit van de uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van het pilotproject. De opbrengst van de gerealiseerde uitstroom kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.31: Kosten versus resultaat: Talentmanagers

	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 27.500	€ 110.000
Aantal Talentmanagement-trajecten per jaar	21	46
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling	0	9
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. aantal trajecten	0,0 %	19,6 %
Gemiddelde kosten per cliënt met Talentmanagement-traject	€ 1.310	€ 2.391

Tabel 4.31 geeft de totale en gemiddelde kosten van de Talentmanagement-trajecten, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel eventuele uitkeringslasten volgens de WII niet zijn meegenomen in de totale kosten. De gemiddelde kosten van een Talentmanagement-traject bedragen in 2008 €1.310 en in 2009 €2.391. Dit verschil is te verklaren door het relatief hoge aantal trajecten dat in de beginmaanden van het pilotproject in 2008 is gestart.

In 2008 heeft gemeente Lelystad €27.500 geïnvesteerd in 21 Talentmanagement-trajecten. Dat jaar werd nog geen uitstroom gerealiseerd. In 2009 investeerde de gemeente €110.000 in 46 trajecten. Deze investering resulteerde in een succesvolle uitstroom (naar een toekomstbestendige loopbaan via werk, opleiding, passende hulpverlening of re-integratie) van 9 jongeren (19,6%).

Deelconclusie instrument Talentmanagers

De pilot Talentmanagers heeft als doel om jongeren die zijn uitgevallen of dreigen uit te vallen terug te begeleiden naar een toekomstbestendige loopbaan.

In het startjaar 2008 is geen van de 21 deelnemende jongeren succesvol uitgestroomd naar werk, opleiding, passende hulpverlening of re-integratie. In 2009 zijn 9 van de 46 jongeren (19,6%) succesvol uitgestroomd.

De totale kosten omvatten de kosten van twee fulltime Talentmanagers (€110.000 per volledig jaar). De gemiddelde kosten van een Talentmanagement-traject bedragen in 2008 €1.310 en in 2009 €2.391. Het kostenverschil is te verklaren door het relatief hoge aantal trajecten dat in de beginmaanden van het pilotproject in 2008 is gestart.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van de Talentmanagement-trajecten is niet bepaald.

4.8 Vrijwilligerswerk – Welzijn Lelystad

Re-integratie-instrument Vrijwilligerswerk

Sinds 2003 geeft Stichting Welzijn Lelystad (voorheen Stichting Pluspunt+) uitvoering aan het re-integratie-instrument Vrijwilligerswerk. Welzijn Lelystad plaatst WWB-gerechtigden van gemeente Lelystad bij vrijwilligersorganisaties en biedt de cliënten ondersteuning bij het uitvoeren van het vrijwilligerswerk. WWB-cliënten kunnen zo wennen aan de structuur en het ritme van werk. Het vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd met behoud van de WWB-uitkering. Er is geen maximale duur van een vrijwilligerswerk-traject bepaald.

Doelen

Het plaatsen van WWB-cliënten bij vrijwilligersorganisaties heeft als doel om (langdurig) werklozen via vrijwilligerswerk te laten doorstromen naar een betaalde baan op de reguliere arbeidsmarkt.²³

Prestatieafspraken

Met Welzijn Lelystad zijn alleen prestatieafspraken gemaakt over de instroom in het re-integratie-instrument Vrijwilligerswerk (*input*). Welzijn Lelystad dient iedere, door gemeente Lelystad aangemelde, WWB-cliënt haar dienstverlening aan te bieden. Het maximum aantal aanmeldingen voor vrijwilligerswerk per jaar is 65 cliënten.²³

Kosten

Tabel 4.32 geeft een overzicht van de kosten van het Instrument Vrijwilligerswerk voor gemeente Lelystad in de jaren 2007 tot en met 2009. De kosten van de WWB-uitkeringen van deelnemende cliënten (gemiddeld €13.500 per cliënt per jaar), alsmede de uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten.

De financiële bijdrage van gemeente Lelystad bedraagt €1.450 per succesvol bemiddelde WWB-cliënt. Een cliënt is succesvol bemiddeld wanneer hij/zij op passend vrijwilligerswerk is geplaatst. De financiële bijdrage voor de bemiddeling van de WWB-doelgroep is door gemeente Lelystad gemaximeerd tot €43.500. Dit bedrag wordt bereikt met de succesvolle bemiddeling van 30 WWB-cliënten.

Tabel 4.32: Kosten van het instrument Vrijwilligerswerk voor gemeente Lelystad

	Kosten
2007	€ 43.500
2008	€ 39.150
2009	€ 39.150

Opvallend is het verschil tussen het maximum aantal cliënten waarvoor een financiële bijdrage wordt betaald (30 cliënten) en het maximum aantal cliënten dat voor het instrument Vrijwilligerswerk mag worden aangemeld volgens de prestatieafpraak met Welzijn Lelystad (65 cliënten). Wanneer meer dan 30 cliënten worden aangemeld en succesvol worden bemiddeld, ontvangt Welzijn Lelystad daarvoor geen financiële

²³ www.pluspunt.nl/pdf/pluspunt_vrijwilligerswerk_2010.pdf

bijdrage. De financiële prikkel om meer dan 30 WWB-cliënten te bemiddelen naar vrijwilligerswerk lijkt dan ook beperkt.

In 2007 is de maximale financiële bijdrage van €43.500 bereikt. In 2008 en 2009 waren de kosten voor gemeente Lelystad lager; er werd een financiële bijdrage van €39.150 betaald. Dit bedrag weerspiegelt een succesvolle bemiddeling van 27 WWB-cliënten.

Om hoeveel klanten gaat het?

Op basis van het eigen registratiesysteem heeft Welzijn Lelystad informatie aangeleverd over het aantal ingestroomde WWB-cliënten. Er is alleen informatie aangeleverd over de instroom in het instrument Vrijwilligerswerk in 2007, 2008 en 2009 (zie tabel 4.33). De instroomcijfers laten zien dat de instroom in 2007 groot was (54 cliënten), maar de twee volgende jaren bijna halveerde tot een aantal van 29 ingestroomde cliënten. Het opmerkelijk hoge instroomcijfer in 2007 verklaart Welzijn Lelystad door de instroom van 25 cliënten van Lavora B.V.. Deze groep cliënten is vanuit het Verloningsinstrument (zie paragraaf 3.1) op een Vrijwilligerswerk-traject geplaatst. Dit leverde in 2007 een eenmalige hoge instroom in het re-integratie-instrument van Welzijn Lelystad op.

Het instroomcijfer in 2007 ligt het dichtst bij het maximum aantal Vrijwilligerswerk-trajecten dat in de prestatieafspraken met Welzijn Lelystad is vastgelegd (65 trajecten). In 2008 en 2009 ligt het totaalaantal trajecten aanzienlijk verder van dit maximum af. Met de instroom van 29 cliënten wordt in die jaren het maximum aantal trajecten dat door gemeente Lelystad wordt gefinancierd (30 trajecten) wel dicht benaderd. Overigens laat een vergelijking met de totale kosten van het re-integratie-instrument in 2008 en 2009 zien dat van de 29 ingestroomde cliënten er beide jaren 27 cliënten succesvol zijn bemiddeld naar vrijwilligerswerk.²⁴

Volgens de aangeleverde informatie van Welzijn Lelystad lag de gemiddelde trajectduur van het instrument Vrijwilligerswerk in 2007, 2008 en 2009 tussen drie en zes maanden.

Tabel 4.33: In- en uitstroom instrument Vrijwilligerswerk

	2007	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	onbekend	onbekend	onbekend
Instroom	54	29	29
Uitstroom	onbekend	onbekend	onbekend
Aantal deelnemers op 31 december	onbekend	onbekend	onbekend
Aantal trajecten gedurende het jaar	54	29	29
Duur traject per klant in maanden	3-6 mnd	3-6 mnd	3-6 mnd

Gerealiseerde uitstroom

In 2010 is Stichting Pluspunt+ gefuseerd in Stichting Welzijn Lelystad. Vanwege de fusie is de overstap gemaakt naar een nieuw cliëntvolgsysteem. Tijdens deze overstap is cliëntinformatie over voorgaande jaren verloren gegaan. Hierdoor is er geen informatie beschikbaar over de gerealiseerde uitstroom uit het instrument Vrijwilligerswerk in de jaren 2007 tot en met 2009. Redenen van uitstroom en cijfers over duurzame uitstroom zijn onbekend. Het is niet duidelijk in hoeverre de plaatsing van WWB-cliënten op vrijwilligerswerk heeft geleid tot de beoogde doorstroom naar een betaalde baan op de reguliere arbeidsmarkt. Het is daardoor ook niet mogelijk om in de rendementsbepaling

²⁴ In 2008 en 2009 werd een financiële bijdrage van €39.150 betaald. Per twee cliënten bij middelenbeheer wordt €1.450 betaald. Dus in 2008 en 2009 werden jaar (x5) (€39.150x2.150€) 27 WWB-cliënten naar vrijwilligerswerk geholpen.

van het Instrument Vrijwilligerswerk de kosten voor gemeente Lelystad te vergelijken met de gerealiseerde uitstroom.

Rendementsbepaling

Wegens het ontbreken van de nodige informatie kan geen vergelijk worden gemaakt tussen de kosten van het instrument Vrijwilligerswerk en het resultaat in termen van (duurzame) uitstroom naar regulier werk. Wel geeft tabel 4.34 een overzicht van de jaarlijkse gemiddelde kosten per cliënt die heeft deelgenomen aan een Vrijwilligerswerk-traject.

De gemiddelde kosten per cliënt die is gestart met een Vrijwilligerswerk-traject variëren van €806 in 2007 tot €1.350 in 2008 en 2009. De lage gemiddelde kosten per cliënt in 2007 zijn met name te danken aan de extra instroom van 25 cliënten van Lavora B.V..

Tabel 4.34: Kosten versus resultaat: Vrijwilligerswerk

	2007	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 43.500	€ 39.150	€ 39.150
Aantal Vrijwilligerswerk-trajecten gedurende het jaar	54	29	29
Gemiddelde kosten per cliënt met Vrijwilligerswerk-traject	€ 806	€ 1.350	€ 1.350

Deelconclusie instrument Vrijwilligerswerk

Het re-integratie-instrument Vrijwilligerswerk van Welzijn Lelystad heeft als doel om WWB-gerechtigden via vrijwilligerswerk te laten doorstromen naar een betaalde baan op de reguliere arbeidsmarkt.

In 2007 zijn 54 cliënten gestart met een Vrijwilligerswerk-traject. In 2008 en 2009 lag dit aantal aanzienlijk lager (jaarlijks 29 ingestroomde WWB-gerechtigden). De hoge instroom in 2007 wordt door Welzijn Lelystad verklaard door de eenmalige extra instroom van 25 cliënten vanuit het Verloningsinstrument van Lavora B.V..

In 2010 is Welzijn Lelystad overgestapt naar een nieuw cliëntvolgsysteem. Bij deze overstap zijn cliëntgegevens over de jaren 2007 tot en met 2009 verloren gegaan. Hierdoor is er geen informatie beschikbaar over de gerealiseerde uitstroom uit het instrument Vrijwilligerswerk in deze jaren. Het is onbekend hoeveel WWB-cliënten (duurzaam) zijn doorgestroomd van vrijwilligerswerk naar een reguliere, betaalde baan. De rendementsbepaling in termen van (duurzame) uitstroom naar regulier werk is voor het instrument Vrijwilligerswerk dan ook onmogelijk.

De jaarlijkse, gemiddelde kosten per cliënt die gebruik heeft gemaakt van het instrument Vrijwilligerswerk bedroegen in 2007 €806 en in 2008 en 2009 €1.350. Het verschil in gemiddelde kosten is wederom toe te wijzen aan de substantieel hogere instroom van WWB-cliënten in 2007.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de berekeningen niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van het Instrument Vrijwilligerswerk is niet bepaald.

4.9 ZP-trajecten – ZP Flevoland

Re-integratie-instrument ZP-trajecten

De re-integratievoorziening ZP-trajecten wordt sinds 1 januari 2008 uitgevoerd door ZP Flevoland. De ZP-trajecten zijn gericht op Zelfstandigen Zonder Personeel (ZP'ers) die vanuit een WWB-situatie (van plan zijn) een eigen bedrijf te starten. Het betreft zelfstandigen die zonder die ondersteuning een slechte kans hebben om de cruciale eerste 3 jaar met hun onderneming te overleven. In een ZP-traject wordt ondermeer

ondersteuning geboden bij het opstellen van een ondernemingsplan, het aanvragen van kredieten en het voeren van de financiële administratie. Dit gebeurt door een bedrijfscoach, workshops en trainingen. Het ZP-traject wordt in principe gevolgd met behoud van de WWB-uitkering. Er is geen maximale trajectduur vastgesteld.

Doelen

Doel van de ZP-trajecten is het bevorderen van uitstroom van WWB-gerechtigden naar ondernemerschap en het voorkomen van bedrijfsbeëindigingen bij de doelgroep.

Prestatieafspraken

Met ZP Flevoland is een prestatieafpraak gemaakt, gericht op de instroom in de ZP-trajecten (*input*). Gestreefd wordt naar een instroom van 20 nieuwe cliënten op jaarbasis voor de gehele provincie Flevoland (ZP Flevoland voert tevens ZP-trajecten uit voor andere gemeenten in de provincie).

Kosten

De gemiddelde trajectprijs van een ZP-traject bedraagt voor gemeente Lelystad ongeveer €3.250 per cliënt per jaar. Naast de trajectkosten heeft gemeente Lelystad in 2008 en 2009 financiële middelen beschikbaar gesteld voor opstart- en overheadkosten van het re-integratie-instrument. Tabel 4.35 geeft een overzicht van de financiële middelen die gemeente Lelystad in 2008 en 2009 totaal heeft betaald aan ZP Flevoland voor het instrument ZP-trajecten. De kosten van de WWB-uitkeringen (gemiddeld €13.500 per cliënt per jaar), alsmede de uitvoeringskosten voor gemeente Lelystad zijn in de tabel buiten beschouwing gelaten.

De bedragen in tabel 4.35 laten een stijging van de jaarlijkse kosten van de ZP-trajecten van ZP Flevoland zien.

Tabel 4.35: Kosten van ZP-trajecten voor gemeente Lelystad

	Kosten
2008	€ 138.868
2009	€ 211.852

Om hoeveel klanten gaat het?

Tabel 4.36 geeft de in- en uitstroomcijfers van de ZP-trajecten in de jaren 2008 en 2009. De cijfers zijn aangeleverd door ZP Flevoland. In de tabel zijn alleen cliënten van gemeente Lelystad meegenomen. De instroom van nieuwe cliënten uit gemeente Lelystad was in 2008 en 2009 min of meer gelijk (respectievelijk 15 en 16 cliënten). Het lagere totaal aantal trajecten in 2008 (15) is waarschijnlijk toe te schrijven aan de opstartperiode van het re-integratie-instrument in dat jaar. De gemiddelde trajectduur per cliënt bedroeg in beide jaren 12 maanden.

De instroomcijfers omvatten alleen de instroom van cliënten uit gemeente Lelystad. De instroom van cliënten uit andere gemeenten is niet meegenomen. Toch benadert ZP Flevoland hiermee de prestatieafpraak met gemeente Lelystad (jaarlijkse instroom van 20 nieuwe cliënten) al redelijk.

Tabel 4.36: In- en uitstroom ZP-trajecten gemeente Lelystad

	2008	2009
Aantal deelnemers op 1 januari	0	7
Instroom	15	16
Uitstroom	8	21
Aantal deelnemers op 31 december	7	2
Aantal trajecten gedurende het jaar	15	23
Duur traject per klant in maanden	12 mnd	12 mnd

Redenen van uitstroom

ZP Flevoland heeft op basis van hun cliëntadministratie informatie aangeleverd over de redenen van uitstroom uit de ZP-trajecten in 2008 en 2009. Tabel 4.37 geeft een overzicht van de redenen van uitstroom per jaar.

De gerealiseerde uitstroom in 2008 is substantieel lager dan de uitstroom in 2009. Dit wordt door ZP Flevoland toegewezen aan de opstartperiode van de ZP-trajecten in 2008. Uitstroom wegens ziekte was in 2008 de meest voorkomende reden van uitstroom. De gerealiseerde uitstroom in 2009 bestond voornamelijk uit uitstroom naar ondernemerschap (ZP'er start een eigen bedrijf, fulltime of parttime) en naar regulier werk (loondienst).

Tabel 4.37: Redenen van uitstroom uit ZP-trajecten gemeente Lelystad

Reden van uitstroom	2008	2009
Uitstroom naar ondernemerschap, fulltime	1	6
Uitstroom naar ondernemerschap, parttime	1	4
Uitstroom naar regulier werk (loondienst)	1	6
Uitstroom naar sociale werkvoorziening	0	1
Uitstroom naar opleiding	0	1
Client onvoldoende gemotiveerd	1	0
Overig (o.a. uitstroom wegens ziekte)	4	3
Totaalaantal gerapporteerde uitstroom (tabel 4.36)	8	21
Totaalaantal trajecten gedurende het jaar (tabel 4.36)	15	23
Duurzame uitstroom naar regulier werk (>6 maanden)	onbekend	onbekend
Uitstroom volgens doelstelling ZP-trajecten	2	10
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totale uitstroom	25,0 %	47,6 %
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	13,3 %	43,5 %

Resultaat in duurzame uitstroom naar regulier werk

In 2008 zijn met de inzet van een ZP-traject drie cliënten uitgestroomd naar ondernemerschap of regulier werk in loondienst. In 2009 waren dat 16 cliënten. Het is bij ZP Flevoland niet bekend in hoeverre de gerealiseerde uitstroom naar werk duurzaam was. Hierdoor kan de duurzame uitstroom naar regulier werk niet worden meegenomen in de rendementsbepaling.

Wel kunnen we de gerealiseerde uitstroom vergelijken met de doelstelling van het re-integratie-instrument ZP-trajecten. Het voornaamste doel van de ZP-trajecten is het bevorderen van uitstroom van WWB-gerechtigden naar ondernemerschap. De gegevens in tabel 4.37 laten zien dat in 2008 twee cliënten fulltime of parttime zijn uitgestroomd naar ondernemerschap. Oftewel, ruim 13% van het totaal aantal ZP-trajecten heeft in 2008 geresulteerd in uitstroom naar ondernemerschap. In 2009 zijn tien cliënten "succesvol" uitgestroomd volgens de doelstelling van het ZP-traject. Dit komt overeen met 43,5% van het totaal aantal ZP-trajecten dat jaar.

Rendementsbepaling

Om een indruk te krijgen van het rendement van het re-integratie-instrument ZP-trajecten zetten we de kosten die gemeente Lelystad heeft gemaakt voor het instrument naast de gerealiseerde uitstroom. Wegens het ontbreken van informatie over de duurzaamheid van de gerealiseerde uitstroom, gaan we daarbij uit van de uitstroom die bijdraagt aan de doelstelling van de ZP-trajecten. De opbrengst van de gerealiseerde uitstroom kunnen we niet in financiële termen uitdrukken.

Tabel 4.38: Kosten versus resultaat: ZP-trajecten

	2008	2009
Totale kosten voor gemeente Lelystad	€ 138.868	€ 211.852
Aantal ZP-trajecten gedurende het jaar	15	23
Gerealiseerde uitstroom overeenkomstig doelstelling	2	10
% overeenkomstig doelstelling t.o.v. totaal aantal trajecten	13,3 %	43,5 %
Gemiddelde kosten per cliënt waarvoor een ZP-traject is ingezet	€ 9.258	€ 9.211

Tabel 4.38 geeft de totale en gemiddelde kosten van de ZP-trajecten bij ZP Flevoland, evenals de gerealiseerde uitstroom. Hierbij wordt nogmaals opgemerkt dat zowel de uitkeringslasten als de uitvoeringskosten niet zijn meegenomen in de totale kosten.

De gemiddelde totale kosten van een ZP-traject per cliënt bedroegen zowel in 2008 als in 2009 ongeveer €9.200. Hoewel 2008 een opstartjaar was, zijn de gemiddelde kosten per cliënt dus nauwelijks hoger dan het jaar erna.

In 2008 heeft gemeente Lelystad €138.868 besteed aan de inkoop van 15 ZP-trajecten. Deze investering heeft geresulteerd in een succesvolle uitstroom naar ondernemerschap van 2 cliënten (13,3%). In 2009 heeft gemeente Lelystad €211.852 geïnvesteerd in 23 ZP-trajecten met als resultaat een succesvolle uitstroom van 10 cliënten (43,5%).

Hierbij dient opgemerkt te worden dat met de inzet van ZP-trajecten ook uitstroom naar regulier werk in loondienst is gerealiseerd. Deze uitstroom draagt niet bij aan de expliciete doelstelling van de ZP-trajecten, maar het levert gemeente Lelystad wel een besparing op het WWB-inkomensdeel op. In 2008 is 1 cliënt en in 2009 zijn 6 cliënten uitgestroomd naar regulier werk in loondienst.

Deelconclusie instrument ZP-trajecten

Doel van het re-integratie-instrument ZP-trajecten is het bevorderen van uitstroom van WWB-gerechtigden naar ondernemerschap.

Van de 15 cliënten die in 2008 een ZP-traject volgden, zijn dat jaar twee cliënten uitgestroomd naar ondernemerschap (13,3% van het totaal aantal trajecten). In het jaar 2009 (totaal 23 cliënten) waren dit 10 cliënten, oftewel 43,5% van het totaal aantal ZP-trajecten.

Hoewel de doelstelling van de ZZP-trajecten is gericht op uitstroom naar ondernemerschap, levert de uitstroom van WWB-cliënten naar regulier werk in loondienst voor gemeente Lelystad ook een besparing op het WWB-inkomensdeel op. In 2008 is 1 (6,6%) cliënt en in 2009 zijn 6 cliënten (39,9%) uitgestroomd naar regulier werk in loondienst.

De gemiddelde kosten van de ZZP-trajecten per cliënt waren beide jaren min of meer gelijk en bedroegen ongeveer €9.200 per cliënt per jaar.

De uitkeringslasten en uitvoeringskosten zijn in de rendementsbepaling niet meegenomen. Ook het sociaal rendement van de ZZP-trajecten is niet bepaald.

5. Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht onderzoeksresultaten analyse op instrumentniveau

Tabel 1.1: Overzicht onderzoeksresultaten analyse op instrumentniveau

Re-integratie-Instrument		# reïecten	Kosten	Kosten per client	# duurzame uitstroom naar regulier werk	% duurzame uitstroom ²⁵	Aantal uitstroom volgens doelstelling	% uitstroom volgens doelstelling ²⁵
Werkstage – Sagénn								
2006	€ 184.178	106	€ 1.740	n.b.	n.b.	n.b.	-	-
2007	€ 469.697	161	€ 2.917	33	20,5 %	-	-	-
2008	€ 220.669	112	€ 1.970	3	2,7 %	-	-	-
2009	€ 115.309	50	€ 2.306	1	2,0 %	-	-	-
Sociale aanpak – Concern voor Werk								
2007	€ 302.282	54	€ 5.598	0	0,0 %	3	5,6 %	5,6 %
2008	€ 303.782	157	€ 1.935	1	0,6 %	17	10,8 %	10,8 %
2009	€ 337.946	140	€ 2.414	4	2,9 %	50	35,7 %	35,7 %
FlevoDrome – FlevoDrome								
2007	€ 347.626	45	€ 7.503	n.b.	n.b.	n.b.	24	53,3 %
2008	€ 167.101	40	€ 4.185	n.b.	n.b.	n.b.	21	52,5 %
2009	€ 411.613	43	€ 9.572	n.b.	n.b.	n.b.	20	46,5 %
Kamers met Kansen – Vitree								
2009	€ 194.855	15	€ 12.990	n.b.	n.b.	n.b.	1	6,7 %
2010	€ 215.000	38	€ 5.658	n.b.	n.b.	n.b.	10	26,3 %

²⁵ De doelstelling van de instrumenten is om de kans op duurzame uitstroom te vergroten. De doelstelling is dat de kans op duurzame uitstroom ten minste 20% is.

Re-integratie-Instrument		# trajecten	Kosten	Kosten per client	# duurzame uitstroom naar regulier werk	% duurzame uitstroom	Aantal uitstroom volgens doelstelling	% uitstroom volgens doelstelling
Columbus – Triade								
	2008 (vanaf juni)	16	€ 15.727	€ 983	n.b.	n.b.	0	0,0 %
	2009	17	€ 131.078	€ 7.710	n.b.	n.b.	0	0,0 %
	2010 (t/m juni)	16	€ 63.437	€ 3.965	n.b.	n.b.	0	0,0 %
	Intermediaires resultaat juni 2010		-	-	n.b.	n.b.	12	88,6 %
Broelnext – Het Idec								
	2009 (vanaf sept.)	22	€ 137.909	€ 6.269	n.b.	n.b.	0	0,0 %
	2010	73	€ 200.000	€ 2.740	n.b.	n.b.	4	5,5 %
Talentmanagers – Gemeente Leijstadi								
	2008 (vanaf okt.)	21	€ 27.500	€ 1.310	n.b.	n.b.	0	0,0 %
	2009	46	€ 110.000	€ 2.391	n.b.	n.b.	9	19,6 %
Vrijwilligerswerk – Welzijn Leijstadi								
	2007	54	€ 43.500	€ 806	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
	2008	29	€ 39.150	€ 1.350	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
	2009	29	€ 39.150	€ 1.350	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
ZZP-trajecten – ZZP Flevoland								
	2008	15	€ 138.868	€ 9.258	n.b.	n.b.	2	13,3 %
	2009	23	€ 211.852	€ 9.211	n.b.	n.b.	10	43,5 %

Bijlage 2: Begrippen

BBL traject	<i>Beroeps Begeleidend Leerweg traject</i>
UWV	<i>Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen</i>
Wajong	<i>Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten</i>
WII	<i>Wet investeren in jongeren</i>
WMO	<i>Wet maatschappelijke ondersteuning</i>
Wsw	<i>Wet sociale werkvoorziening</i>
WWB	<i>Wet werk en bijstand</i>

Bijlage 3: Onderzoeksplan

Dit document geeft een beschrijving van het plan van aanpak van het onderzoek naar het rendement van bestedingen aan de participatievoorziening in gemeente Lelystad. Aan de directie wordt gevraagd in te stemmen met het onderzoeksplan, zodat kan worden gestart met de uitvoering van het onderzoek.

Onderzoeksplan

Onderzoek naar het rendement van bestedingen aan de participatievoorziening in gemeente Lelystad

Datum	23 september 2010
Versie	1
Opdrachtgever:	Directie gemeente Lelystad
Opdrachtnemer:	John Middelberg, teammanager Bedrijfsondersteuning afdeling Werk, Inkomen en Zorg
Onderzoeker:	Petra Helming

Inhoud

1. Aanleiding en probleemomschrijving
2. Opdrachtformulering
3. Beoogd resultaat en doel van het onderzoek
4. Afbakening
5. Onderzoeksvragen
6. Onderzoeksmethode
7. Planning
8. Randvoorwaarden en risico's
9. Communicatie

1. Aanleiding en probleemomschrijving

De aangekondigde Rijksbezuinigingen zullen de komende jaren via het gemeentefonds hun effect hebben op de gemeentelijke begroting. Om hier tijdig op in te spelen, heeft ook de gemeente Lelystad bezuinigingsmogelijkheden geïnventariseerd. Een van de zoekgebieden die uit deze inventarisatie naar voren is gekomen, richt zich op de inzet van trajecten gericht op arbeidsmarkt-re-integratie. Derhalve heeft de afdeling Werk en Inkomen de opdracht gekregen om het rendement van de arbeidsre-integratievoorziening te onderzoeken.

De bedragen die Nederlandse gemeenten van het Rijk ontvangen om mensen in een (blijstand)uitkering weer aan het werk te krijgen, zijn aanzienlijk. Zo wordt er in Lelystad binnen de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) jaarlijks ruim €11 miljoen besteed aan re-integratieactiviteiten. Het team Werk houdt zich bezig met de re-integratie van gemiddeld 600 à 700 klanten naar regulier werk. Het gaat daarbij om klanten met een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt (≤ 2 jaar). Door de inzet van verschillende re-integratie-instrumenten wordt getracht de klanten te laten uitstromen naar regulier werk. Het team Zorg houdt zich bezig met de re-integratie van klanten met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt (≥ 2 jaar). Daarbij wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke mate van participatie, waarbij wederom uitstroom naar regulier werk boven aan de "participatieladder" staat.

Het is tot op heden onduidelijk hoeveel duurzame uitstroom naar reguliere arbeidsplaatsen daadwerkelijk wordt gerealiseerd met de inzet van financiële middelen uit het WWB-werkdeel. Inzicht in de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk is noodzakelijk om het rendement van de re-integratievoorziening te kunnen bepalen.

2. Opdrachtformulering

Het uitvoeren van een onderzoek naar het rendement van de bestedingen aan een selectie van Ingezette re-integratieinstrumenten door de afdeling Werk, Inkomen en Zorg in de periode 2007 tot en met 2009.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de directie van gemeente Lelystad. Opdrachtnemer is John Middelberg, teammanager Bedrijfsondersteuning binnen de afdeling WIZ. Onderzoeker Petra Helming zal uitvoering geven aan het onderzoek.

3. Beoogd resultaat en doel van het onderzoek

Het beoogde resultaat is een beschrijvend onderzoeksrapport met daarin feitelijke conclusies over het rendement van bestedingen aan een selectie van ingezette re-

integratieinstrumenten door de afdeling Werk, Inkomen en Zorg in de periode 2007 tot en met 2009.

Het onderzoek heeft als doel inzicht te verschaffen in

- ... de inzet van re-integratieinstrumenten om duurzame uitstroom van WWB-klanten naar regulier werk te realiseren
- ... de inzet van financiële middelen die met de inzet van deze instrumenten zijn gemoeid (waarbij het zowel gaat om uitgaven aan de re-integratieinstrumenten, als besparingen op WWB-uitkeringen)
- ... de daadwerkelijk gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk
- ... de verhouding tussen de inzet van financiële middelen en de gerealiseerde duurzame uitstroom naar werk

4. Afbakening

Het onderzoek richt zich op het rendement van re-integratieinstrumenten voor WWB-klanten, ingezet door de afdeling Werk, Inkomen en Zorg. Het onderzoek heeft betrekking op de inzet van het bestaande instrumentarium van de re-integratievoorziening.

Naar aanleiding van de bespreking van de globale onderzoeksopzet is besloten het onderzoek breder te trekken dan het rendement van de re-integratieinstrumenten verloning, werkstage en loonkostensubsidie. Tevens zal in het onderzoek aandacht worden besteed aan een aantal andere re-integratieinstrumenten dat wordt ingezet door het team Werk, team Zorg en het team Zelfstandigenloket Flevoland.

Het afdelingshoofd WIZ en de teammanager Bedrijfsondersteuning hebben een selectie gemaakt van re-integratieinstrumenten die zullen worden meegenomen in het onderzoek. Voor een aantal instrumenten geldt dat de externe uitvoerders worden gevraagd om een vragenlijst in te vullen. Voor een drietal andere instrumenten vindt een analyse op klantniveau plaats.

Onderzoek middels vragenlijst:

- Sociale activering door Concern voor Werk, waaronder buurtvoorlichting
- Werkstages door Sagenn
- Flevodrome
- Columbus door Triade
- Project Broeiest / Ambachtshuis
- Project Kamers met Kansen
- Talentmanagers (intern)
- Vrijwilligerswerk door Welzijn Lelystad
- ZZP (intern)
- Zelfstandigenloket Flevoland (Intern)

Onderzoek middels analyse op klantniveau:

- Verloningsinstrument door Concern voor Werk
- Brugbanen (als specifieke vorm van verloning) door Concern voor Werk
- Loonkostensubsidie (intern)

Het rendement van de re-integratievoorziening wordt waar mogelijk bepaald aan de hand van de daadwerkelijke uitgaven aan bovengenoemde re-integratieinstrumenten, de daadwerkelijk gerealiseerde duurzame uitstroom van WWB-klanten naar reguliere arbeid, alsmede de daarmee gerealiseerde besparing op de uitkering uit het WWB-inkomensdeel.

Onder duurzame uitstroom naar werk wordt verstaan; de uitstroom van WWB-klienten naar een reguliere arbeidsplaats met een minimale duur van 6 maanden.

Het onderzoek richt zich op WWB-klienten die in de jaren 2007, 2008 en 2009 zijn gestart met één van de bovengenoemde re-integratieinstrumenten.

Het onderzoek is gericht op het beschrijven en vergelijken van de financiële middelen en de geboekte resultaten op het gebied van re-integratie. Het onderzoek richt zich niet op de vraag of de uitvoering van de re-integratievoorziening efficiënter/goedkoper zou kunnen. Oftewel, het onderzoek focust op de vraag wat er wordt bereikt (resultaat) en niet op de vraag hoe dat wordt bereikt (proces/organisatie). In het onderzoeksrapport wordt ook niet geadviseerd over het al dan niet stopzetten van bepaalde bestedingen of re-integratieinstrumenten.

In dit onderzoek wordt het zogenaamde sociaal rendement niet meegenomen, vanwege de complexiteit van het meten van het sociaal rendement. Wel zal in het onderzoeksrapport expliciet stil worden gestaan bij het mogelijke belang van het sociaal rendement van de re-integratievoorziening.

5. Onderzoeksvragen

Teneinde vast te kunnen stellen wat het rendement van de geselecteerde re-integratieinstrumenten in gemeente Lelystad over de periode 2007-2009 is, zijn de onderstaande onderzoeksvragen geformuleerd. Per deelvraag wordt aangegeven welke informatiebronnen zullen worden geraadpleegd.

Onderzoeksvraag	Informatiebron
1. Wat zijn de kenmerken van de instrumenten die zijn ingezet om duurzame uitstroom van WWB-klienten te realiseren?	Beleidsnota's, afdelingsplannen, teamplannen, instrumentenboek
2. Welke financiële middelen zijn per instrument ingezet?	Interviews met diverse functionarissen Productbegrotingen, productrekeningen Verantwoording aan het Rijk
3. Welke resultaten zijn per instrument gerealiseerd?	Cognos
a. op klantniveau; duurzame uitstroom naar regulier werk en besparing op WWB-inkomensdeel	Data Concern voor Werk GWS4all, MyCorsa, Suwi-net Managementrapportages
b. op instrumentniveau; duurzame uitstroom naar regulier werk	Vragenlijsten externe/interne uitvoeringpartners
4. Wat is de verhouding tussen de inzet van financiële middelen en de gerealiseerde resultaten per instrument?	

6. Onderzoeksmethode

Bron- en dossieronderzoek

De gegevens over de organisatiestructuur, de werkprocessen van afdeling WIZ, het WWB-klientenbestand en de inzet van financiële middelen worden verzameld door middel van bron- en dossieronderzoek en het houden van gesprekken met diverse functionarissen. Bij het bron- en dossieronderzoek wordt ondermeer gebruik gemaakt van beleidsnota's, afdelingsplannen, teamplannen, productbegrotingen en productrekeningen. Tevens krijgt de onderzoeker toegang tot GWS4all, MyCorsa en Suwi-net om klantgegevens te verzamelen. Cognos is toegankelijk voor het raadplegen van financiële informatie. Waar nodig bieden de financieel beleidsmedewerker en applicatiebeheerders ondersteuning.

Dataverzameling en analyse

Gegeven de beperkte onderzoeksperiode wordt gekozen voor een verschil in aanpak voor de verloningsinstrumenten van Concern voor Werk en loonkostensubsidies enerzijds, en de overige geselecteerde re-integratieinstrumenten anderzijds.

Voor de verloningsinstrumenten van Concern voor Werk geldt dat Concern voor Werk zal worden gevraagd om specifieke informatie op klantniveau aan te leveren over klanten die in de afgelopen drie jaar via gemeente Lelystad zijn gestart met het instrument. Het gaat daarbij om gegevens van alle klanten die tussen 1 januari 2007 en 31 december 2009 bij Concern voor Werk met een traject zijn gestart. Via Suwi-net zal vervolgens door de onderzoeker worden nagegaan hoe lang de klanten die zijn uitgestroomd naar werk aan het werk zijn gebleven, wat de huidige status van de klant is en of de klant weer terug in de bijstand is gekomen. Gegeven de beperkte onderzoeksperiode kan, afhankelijk van de omvang van de uitgestroomde klantgroep, worden gekozen voor een steekproef per jaar. Eenzelfde aanpak wordt gehanteerd voor het instrument loonkostensubsidie. Met het verschil dat de gegevens op klantniveau op basis van GWS moeten worden verzameld. De onderzoeker kan hierbij een beroep doen op de applicatiebeheerders WIZ.

Voor de overige geselecteerde Instrumenten geldt dat de uitvoerende externe (en interne) partners worden gevraagd om een vragenlijst in te vullen. De analyse van het gerealiseerde rendement vindt niet plaats op klantniveau, maar op instrumentniveau. De uitvoerende partners worden gevraagd per instrument een indicatie te geven van de resultaten die zijn geboekt en de middelen die daarvoor zijn ingezet. Daarbij is de oorspronkelijke doelstelling van het instrument het uitgangspunt.

Binnen 1 à 2 weken na het versturen van de vragenlijst zullen het afdelingshoofd WIZ en de onderzoeker een gesprek plannen met de uitvoerende partner. Bij voorkeur is ook de contractbeheerder van afdeling WIZ aanwezig bij dit gesprek. Doel van het gesprek is de contractpartner te informeren over de aanleiding van het onderzoek en eventuele vragen of onduidelijkheden over de vragenlijst op te lossen.

De vragenlijst moet binnen 5 weken na verzending volledig ingevuld zijn ontvangen. Gegeven de beperkte onderzoeksperiode zal na ontvangst van de ingevulde vragenlijst niet opnieuw contact worden opgenomen met de uitvoerende partner om eventuele aanvullende vragen te stellen of om verduidelijking van de antwoorden te vragen.

Rapportage

De onderzoeker legt de bevindingen vast in een onderzoeksrapport. Over de rapportage vindt tussentijds afstemming plaats met het afdelingshoofd WIZ en de teammanager Bedrijfsondersteuning. Het definitieve onderzoeksrapport wordt aangeboden aan de directie van gemeente Lelystad.

7. Planning

Doortoetijd onderzoek: 19 juli 2010 tot 31 december 2010

Schatting benodigde uren onderzoeker: 350 uur

Datum / Periode	Fase	Omschrijving	Uren/Inzet
juli 2010	Onderzoeksopzet	Overleg met afdelingshoofd WIZ en teammanager en afdelingshoofd Bedrijfsondersteuning over de opzet van het onderzoek.	16 uur
augustus 2010	Onderzoeksplan	Opstellen onderzoeksplan o.b.v. interviews en	32 uur

		brononderzoek in overleg met teammanager en afdelingshoofd.	
deadline: 17 september 2010		Vaststelling onderzoeksplan door directie.	
september / oktober 2010	Studie	Analyse van informatie	70 uur
september / oktober 2010	Dataverzameling op klantniveau	Dataverzameling GWS en Concern voor Werk. Controle op klantniveau in Suwl-net	70 uur
september / oktober 2010	Dataverzameling op instrumentniveau	Opstellen vragenlijst voor interne en externe	64 uur
november 2010	Analyse	Analyseren van data op klantniveau en op instrumentniveau.	64 uur
november 2010	Onderzoeksrapport	Opstellen concept onderzoeksrapport. Bespreken met teammanager, afdelingshoofd en Concern voor Werk.	48 uur
december 2010	Definitief onderzoeksrapport	Opstellen definitief onderzoeksrapport. Definitief onderzoeksrapport aanbieden aan directie.	16 uur
deadline: 31 december 2010			
		Totaal	350 uur

8. Randvoorwaarden en risico's

Voor het welslagen van de onderzoeksopdracht is nodig:

- volledige beschikbaarheid en medewerking van interne medewerkers én externe partners
- beschikbaarheid van kwalitatief goede informatie
- een actieve, participatieve en kritische houding van
- betrokkenheid van het management en de directie en snelle besluitvorming op wat nodig is om de doelen te realiseren

Om mogelijke risico's tijdens het onderzoek tot een minimum te beperken zal regelmatig overleg plaatsvinden tussen het afdelingshoofd WIZ, de teammanager Bedrijfsondersteuning en de onderzoeker.

9. Communicatie

Gedurende het onderzoek zal afstemming plaatsvinden met het afdelingshoofd WIZ en de teammanager Bedrijfsondersteuning. De definitieve onderzoeksrapportage wordt aangeboden aan de directie van gemeente Lelystad.

iedereen doet mee!

BROEINEEST

REPORTAGE
BROEINEEST /
WONEN IN HUIS

gemeente
Lelystad

HET IDEE
VAN MAARTEN RECKMAN

Inhoud

	Pagina
Inleiding	4
Broeinest Algemeen	5
1. Schakelfunctie coaching en informatieverstrekking	7
2. Participatieactiviteiten	17
3. Wijk economie	15
4. Ambachtshuis	16
Bijlagen:	
Activiteiten Broeinest	19
Samenwerkingspartners	21
Promotie	22
Resultaten in cijfers	23

Inleiding

Vanaf 2007 hebben de afdeling Werk, Inkomens & Zorg van de gemeente Lelystad en re-integratie en projectontwikkelingsorganisatie Het Idee samengewerkt aan de ontwikkeling van het project Broeïnest.

Broeïnest is een pilotproject met als doel te komen tot een duurzame methodiek en werkwijze met betrekking tot verhoging van de participatie van mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Het college van de gemeente Lelystad heeft Het Idee Projecten BV met ingang van 1 september 2009 opdracht gegeven tot het uitvoeren van het project Broeïnest voor een periode van 28 maanden. Het betreft de drie beschreven onderdelen:

1. Schakelfunctie coaching en informatieverstrekking
2. Participatieactiviteiten
3. Wijkconomie

Het vierde onderdeel **(4) Ambachtshuis** wordt op andere wijze gefinancierd en heeft hierdoor een afwijkende looptijd van 24 maanden, ingaande 1 maart 2010. Ook hiervoor heeft het college van de gemeente Lelystad een opdracht verstrekt aan Het Idee Projecten BV.

Beide opdrachten zijn echter dusdanig met elkaar verweven dat zij bij de inhoudelijke rapportage als één project beschouwd worden!

De pilotperiode is nu, eind 2010, ongeveer halverwege. Reden voor de projectgroep om een tussenrapportage op te stellen.

Broeiness algemeen

Broeiness is een innovatief project gericht op mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in het stadsdeel Lelystad Zuidoost. Mensen die behoren tot de zogenaamde groep zorgdiënten. Dat wil zeggen dat bij indicatie is vastgesteld dat de afstand tot de arbeidsmarkt van deze mensen dusdanig groot is dat re-integratie op de arbeidsmarkt binnen een periode van 2 jaar vooralsnog niet haalbaar wordt geacht.

Het experimentele karakter is in dit project leidend, het zoeken naar mogelijkheden en creativiteit. Er wordt niet uitgegaan van onmogelijkheden, maar van kansen. Een plek waar zelfredzaamheid, eigen kracht en persoonlijke ontwikkeling aangemoedigd en bevorderd wordt. Met andere woorden: een Broeiness van ideeën, initiatieven en positieve ontwikkelingen.

De unieke methodiek van Broeiness gaat uit van het werkelijk ontmoeten, werkelijke interesse in mensen, geloof in ieders dromen en wensen. Niet gedicteerd vanuit het gegeven dat iemand een uitkering ontvangt, maar vanuit het gegeven dat niemand ervoor kiest om aan de kant te staan en niet te participeren in de maatschappij. Het motto is: Iedereen doet mee.

En de deelnemers doen inderdaad mee aan de activiteiten binnen Broeiness. De activiteiten worden door de deelnemers geïnitieerd, georganiseerd en uitgevoerd met ondersteuning van een coach of een praktijkbegeleider. In eerste instantie is deelname aan activiteiten een eerste stap in de activering, het weer mee doen, plezier, respect en verbondenheid ervaren. In tweede instantie ervaren de deelnemers binnen de activiteiten waar hun affiniteiten, competenties en wensen liggen. Daar komt bij dat de deelnemers weer een vorm van arbeidsritme, structuur en persoonlijke verantwoordelijkheid ervaren. Deelname is immers niet vrij liggend.

De opgedane ervaringen binnen de activiteiten vormen mede input voor de individuele coaching. Iedere deelnemer heeft een persoonlijke coach waarmee gemiddeld eens per 14 dagen een coachgesprek plaatsvindt. De coaching is erop gericht de deelnemer zicht te laten krijgen op zijn of haar situatie en inzicht te laten verkrijgen in de keuzes waar hij/zij voor staat. Veel mensen hebben berust in hun situatie of zij leven met grote weerstand of angst. Zij ervaren deze situatie als onveranderbaar en van buitenaf gegeven. Door professionele begeleiding bij deze belemmeringen te bieden wordt de persoonlijke ontwikkeling en het zicht op de mogelijkheden van de deelnemer versterkt. De activiteiten bieden prachtige leermomenten voor de professionals om te coachen aan de hand van praktijkervaringen. Door de combinatie van activiteiten en coaching ontstaat inzicht. Vanuit dit inzicht kunnen deelnemers nieuwe keuzes maken en kunnen zij beslissingen nemen die zullen leiden tot persoonlijke groei. Na het nemen van een eigen autonoom besluit kunnen door de deelnemer stappen worden gezet. Met ondersteuning van reguliere zorg heeft dit een grote kans van slagen.

De methodiek van Broeiness gaat er vanuit dat mensen de regie over hun eigen leven hernemen en daar verantwoordelijkheid voor dragen. Dat doe je niet door mensen te 'hepen' waarmee je ze die eigen verantwoordelijkheid ontnemt. Dat doe je door mensen te coachen in het proces van zelfredzaamheid, zorgen voor je zelf, autonoom besluiten nemen en handelen. Dit kan voor mensen die gedurende lange tijd in een afhankelijke positie hebben geleefd een lang proces zijn. Tijd is hierbij een belangrijke factor voor succes.

Gedurende de afgelopen projectperiode is letterlijk vanuit het niets een team geformeerd, er is een methodiek geïntroduceerd, er zijn structuren opgezet etc. Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zijn actief benaderd, er is een aantal grootschalige activiteiten georganiseerd, er zijn publieke acties ondernomen en er zijn vele contacten binnen Lelystad Zuidoost gelegd.

Door de hierboven genoemde aspecten is Broeiness in ruim een jaar tijd een voorziening geworden die grote bekendheid geniet. Er ontwikkelen zich innoverende processen voor de doelgroep en de doelstelling die is vastgelegd is ruimschoots behaald. Hierover wordt in deze verslaglegging meer toegelicht.

Exemplarisch verhaal Annemarie

Op 17 december 2009 bezoeken een coach van het Broeïnest en een participatiecoach Annemarie bij haar thuis in het Siddha dorp. Annemarie is een vrouw van 47 jaar die in 1992 vanuit Zeeland in Nederland is komen wonen. Op het moment van het bezoek omschrijven de coaches de vrouw als angstig en geïsoleerd. De vrouw is ongehuwd en kinderloos en neemt in haar werk alleen deel aan meditaties. Zij slijkt zware medicatie tegen depressiviteit en ze omschrijft grote angsten en argwaan tegen de mensheid in het algemeen. De coaches weten haar na een aantal gesprekken uit te dagen om naar Broeïnest te komen, waar zij zich al snel ontfermd over de enorme hoeveelheid boeken die als geschenk zijn ontvangen van een 'oud boekhandelaar'. Annemarie besteedt een aantal maanden aan het uitzoeken en ordenen van de boeken. Iedere week is zij twee middagen met de boeken aan het werk. Op haar initiatief is een boekenruil ontstaan.

In deze periode is ze zeer schuw tegen andere mensen en zij verlaat het pand als er grote groepen zijn. Zij neemt ook een paar maal deel aan het project Wijk IV, maar stopt hier al snel mee door ontbrek van en door andere deelnemers en de 'te grote druk'. Ook is ze zeer angstig in contact met andere deelnemers en met het team van Broeïnest. Tijdens deze periode begeleidt haar coach haar minimaal wekelijks met gesprekken en komen alle bovengenoemde 'processen' aan de orde.

In juni verschijnt Annemarie steeds minder op Broeïnest en meldt dat zij op vakantie gaat naar haar geboorteland. Zij blijft de zomerperiode vrijwel afwezig. Het Broeïnestteam heeft haar regelmatig gebeld en is bij haar aan de deur geweest. Als het team haar weer weet te motiveren naar Broeïnest te komen (augustus) voert haar coach de persoonlijke gesprekken op. Deze vinden ook met enige regelmaat bij haar thuis plaats. Annemarie wordt steeds helderder, zij bouwt haar werkzaamheden met de boeken uit naar vrijwel dagelijks en heeft met meerdere teamleden en deelnemers contact. Zij bespreekt met haar arts het afbouwen van haar medicatie.

In november bezoekt zij, samen met haar coach, André Kuiper van de Bibliotheek, een rechte van het Broeïnest. Dit bezoek verloopt zo goed dat Annemarie wordt gevraagd een motivatiebrief te schrijven naar de medewerkers van Het PTL om als vrijwilliger te kunnen helpen in de penitentiaire inrichting in Lelystad. Annemarie ondervindt dit samen met haar coach. Er is zelfs sprake van mogelijke betaalde arbeid bij de hiervoor genoemde groep.

Annemarie lijkt momenteel een andere vrouw dan degene die wij in 2009 hebben ontmoet. Zij is geestelijk sterker, minder angstig, sociaal vaardiger, vrolijker en vele malen weerbaarder.

1. Schakelfunctie coaching en informatieverstrekking

Schakelfunctie: de verbinding tussen de wijk en de afdeling Werk, Inkomen & Zorg

Projectdoelstelling

De afstand tussen de afdeling WI&Z en het dagelijks leven in de wijken is groot. Dit heeft als directe consequentie dat ook de afstand tussen de afdeling en de cliënten groot is. Door participatiecoaches van de afdeling letterlijk in de wijk, op de locatie Broeinest, te laten werken wordt deze afstand overbrugd. Naar cliënten toe is dit drempelverlagend en door te participeren in lokale netwerken wordt de dienstverlening van de afdeling dichterbij de doelgroep gebracht, zodat deze effectiever ingezet kan worden.

Meet & Match in Broeinest
Wijknetwerk bijeenkomst

Realisatie 2010

Binnen Broeinest werken twee participatiecoaches van de afdeling WI&Z. Zij maken deel uit van het team. Zij werken ieder voor de helft binnen Broeinest en voor de andere helft op de afdeling op de Meent. Hierdoor houden zij contact met hun afdeling en kunnen zij de verbinding vormen tussen de afdeling, het project en organisaties in de wijk.

De collegiale samenwerking tussen de participatiecoaches en de re-integratiecoaches van Het Idee heeft een bijzonder positief effect op de ondersteuning naar de deelnemers. Het gezamenlijk aanwezig zijn van de participatiecoaches en hun cliënten in Broeinest draagt bij aan een beter en intensiever monitoren van de coaches van deze cliënten. Grotere betrokkenheid en inzicht van de participatiecoaches heeft een positieve invloed op de bereidwilligheid van de cliënt. Een minder angstig beeld bij de cliënten over het feromeen 'De Gemeente' is hiervan een belangrijk winstpunt.

Gedurende het eerste projectjaar zijn door het team zeer veel contacten gelegd met zowel formele als met informele netwerken in de wijken. Veel mensen waar contact mee is gelegd zijn na uitnodiging op bezoek gekomen bij Broeinest en zij hebben de bijzondere sfeer op het project geproefd.

Tussenrapportage Broeïnest / Ambachtshuis

Dit alles heeft geresulteerd in goede samenwerking en korte lijnen tussen de werkers van verschillende organisaties. De mogelijke ondersteunende maatregelen worden effectief ingezet. De deelnemers van Broeïnest hebben vaak baat bij een combinatie van ondersteuning. Denk hierbij aan: begeleid wonen (Kwintec) / activering Broeïnest, verslavingszorg (Tactus) / activering Broeïnest, ondernemerschap Ambachtshuis / Zelfstandigen Loket Flevoland en ZZP-Flevoland etc. etc.

Aanpak 2011

Continueren en intensiveren van bestaande contacten, waardoor meer duale trajecten gaan plaatsvinden en onderlinge doorverwijzing nog beter afgestemd wordt.

Vergroten en intensiveren van de betrokkenheid van de participatiecoaches bij de deelnemers. Deze intensivering zal bestaan uit meer en actiever bezoeken en begeleiden van de deelnemers door de participatiecoaches en frequentere evaluaties over de voortgang van een deelnemer. Door affectieve regievoering en directere betrokkenheid bij het traject van de deelnemers zal de methodiek van Broeïnest invloed hebben op de werkwijze van de afdeling Werk, Inkomen & Zorg. De cliënt/deelnemer komt meer centraal te staan en zal zich hierdoor erkend voelen. Dit zal een positieve uitwerking hebben op het proces van de deelnemer en zal snellere uitstroom naar activiteiten in de maatschappij bewerkstelligen.

Exemplarisch verhaal Marinus

In februari 2010 ontmoeten we Marinus. Op initiatief van een participatiecoach bezoekt hij Broeïnest, samen met zijn begeleider van Kwintec. Momenteel neemt Marinus deel aan het project Columbus van Triade waar hij weer arbeidstome ontwikkelt en lichte werkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden kunnen worden uitgebreid. Marinus is een 38 jarige man met een verslavings- en reclasseringsverleden. We spreken samen met Kwintec af dat Marinus gemiddeld 20 uur per week zal 'deelnemen'. Door diverse werkzaamheden te verrichten kan hij onderzoeken waar zijn arbeidswensen liggen. Hij volgt op dat moment een administratieve cursus, zijn werkervaring heeft hij als zelfstandig ondernemer als klusterier. Zo vanden we aan met een gemotiveerde en hardwerkende deelnemer. Hij heeft vooral behoefte aan begeleiding m.b.t. sociale vaardigheden, invulling van zijn leven zonder versovende middelen en de daarbij behorende sociale contacten.

Hij krijgt binnen Broeïnest intensieve counsellende begeleiding en bezoekt (op verzoek van zijn coach) met enige regelmaat zijn begeleider bij Tactus. Het lijkt hem allemaal zeer goed te gaan. In zijn persoonlijke gesprekken komt er wel heel veel persoonlijke, geestelijke en psychische problematiek aan de orde. Hij wordt gemotiveerd om ook een psychiater te bezoeken. Marinus vaart wel bij dit alles.

In juli verankeren er zaken in het privé leven van Marinus. Hij heeft weer intensief contact met een 'oude bekende' uit zijn actief verslaafde leven. Wij zien het oude gedrag terug komen. Hij is vervuldg ziek, gebruikt smoezen, veroordeelt zijn omgeving en zoekt alle belemmeringen buiten zichzelf. Zijn persoonlijke begeleiding wordt opgevoerd en het team van Broeïnest maakt (middels deelnemersoverleg) een gezamenlijk plan van handelen. Ook is er met enige regelmaat een gezamenlijke afspraak met Marinus zijn p-coach en re-integratiecoach van Broeïnest.

Eind oktober verschijnt Marinus niet meer op Broeïnest zonder opgave van reden. Zijn coach bezoekt hem (meerdere malen) thuis. Hij is teruggevallen. Hij gebruikt weer zeer actief drugs en leeft in staat van vervuiling. Er is contact met Tactus. Een deskundige van Tactus en een begeleider van Broeïnest bezoeken hem wederom thuis. Hiermee lijken wat mogelijkheden te ontstaan. Zijn p-coach en coach van Broeïnest maken een gezamenlijk plan van aanpak. Hij bezoekt Broeïnest nu heel incidenteel en weet dat hij niet actief kan zijn door zijn gebruik. Hierover zijn heldere afspraken gemaakt. Het primaire belang is stoppen met gebruik en hierover worden momenteel vanuit meerdere disciplines gesprekken gevoerd met Marinus. Op korte termijn zal er sprake zijn van een crisisopname in een verslavingskliniek te Almere.

Coachen van cliënten op zoek naar potentieel

Doelstelling 2010

Het voeren van 125 huisbezoeken/kennismakingsgesprekken waarbij actuele situaties in kaart gebracht worden, mensen doorverwezen kunnen worden en 50 mensen deel gaan nemen aan het project Broeiness.

Deze deelnemers gaan op de drie assen van de methode gecoach worden, te weten: Persoonlijke leven, werkzame leven en persoonlijke ontwikkeling.

Realisatie 2010

Eind 2009 is vanuit Broeiness begonnen met het begeleiden van WWB zorggeïndiceerden. Dit is gedaan aan de hand van door WJ&Z aangeleverde bestanden. Met een pak knekjes voor bij de koffie gaat een koppel bestaande uit een p-coach en een re-integratiecoach op huisbezoek. Door een kijkje te nemen in het persoonlijke leven van een deelnemer ontstaat er bij de professionals veel meer inzicht in de persoonlijke context van de deelnemer. Dit is een belangrijke tool zij effectief en doelgericht coachen en begeleiden. Er ontstaat een bredere basis die noodzakelijk is voor de relatie tussen de professional en de deelnemer. Hierdoor is er aanzienlijk minder ruimte voor 'vluchten' van de deelnemer. Er ontstaat ruimte voor het coachen op de drie bovengenoemde assen, die noodzakelijk zijn voor participatiegroei van de deelnemers.

Met 141 mensen is een kennismakingsgesprek gevoerd. Dit heeft geleid tot 65 mensen die docinieren binnen Broeiness. Van de overige mensen is de situatie in kaart gebracht en is passende actie ondernomen.

De werving van nieuwe deelnemers heeft in aanvulling plaatsgevonden vanuit het gemeentelijk bestand van zorgcliënten. Met enige regelmaat vindt er aanvulling vanuit dit bestand plaats.

Momenteel komen er ook nieuwe kandidaten door individuele verwijzing vanuit organisaties uit het netwerk zoals Kwintec, talentmanagers, Tactus, politie, welzijn etc. Er zijn ook mensen die zich zelf melden n.a.v. publiciteit en bekendheid van Broeiness, of omdat zij worden doorverwezen door mensen uit de wijk. Met alle potentiële deelnemers wordt een kennismakingsgesprek gevoerd door een p-coach en een re-integratiecoach.

[

_____]

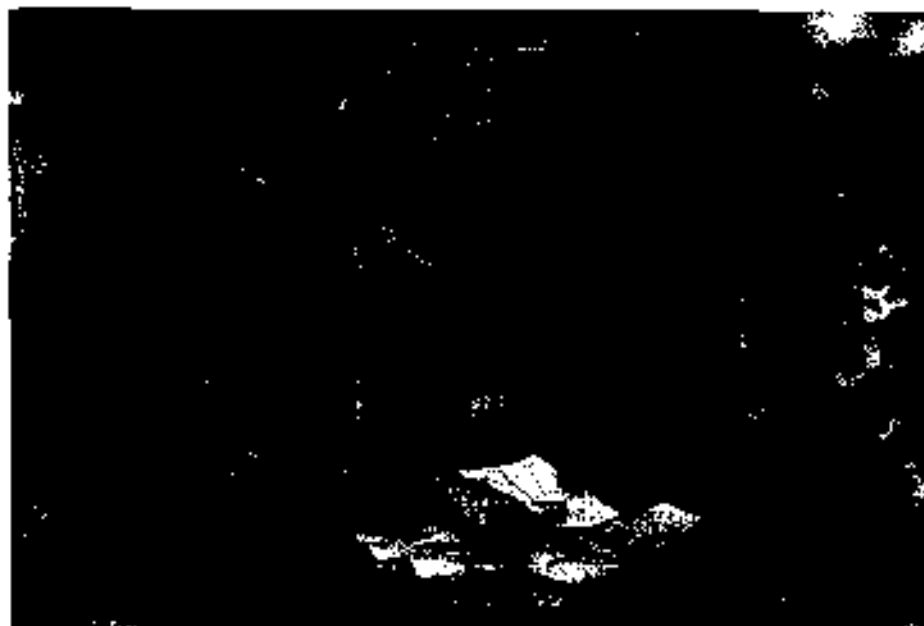
Tussenrapportage Broeïnest / Ambachtshuis

Voortgang 2011

Om aan de oorspronkelijke pilot- projectdoelstelling te kunnen voldoen dienen nog 109 kennismakingsgesprekken gevoerd te worden die voor 35 mensen leiden tot deelname aan Broeïnest. De verwachting is echter dat deze doelstelling ruimschoots gehaald zal worden. Daar waar nu nog de meerderheid van de deelnemers uit de Waterwijk afkomstig is, zal de werving in 2011 met name op de Boswijk gericht zijn. Binnen OBS de Brink en Buurthuis de Brink in de Boswijk zullen ook Broeïnestactiviteiten gaan plaatsvinden. Er staan o.a. activiteiten op stapel die gezamenlijk met de wijkpost uit de Boswijk en met de woningbouwvereniging Centrada uitgevoerd gaan worden. Met deze nieuwe activiteiten richten we ons op de mensen uit de doelgroep die al heel lang moeilijk te bereiken en in kaart te brengen is.

In de startperiode van het project was de inspanning veelal gericht op ontwikkeling en het uitdagend en uitnodigend coachen van deelnemers. In de komende tijd zal voor de bestaande groep deelnemers het coachaccent verlegd gaan worden naar uitstroom en de persoonlijke mogelijkheden. In de methodiek zal de aandacht verschuiven naar de kansen buiten Broeïnest en een zinvolle en kansrijke invulling in de maatschappij.

Tijdens het coachtraject op de drie assen: persoonlijke leven, persoonlijke ontwikkeling en werkzaam leven zal nog meer de samenwerking gezocht worden met collega professionals. De mogelijkheid kan zo ontstaan dat een deelnemer begeleid wordt door het team van Broeïnest, de kinderen door CJG en dat de vader begeleid wordt door Tactus. Er kan zo behalve doorverwijzing ook een gezamenlijk coachen / begeleiden ontstaan. Voor Broeïnest is een belangrijke coördinerende rol weggelegd in deze samenwerking van de diverse partijen.

Informatieverstrekking

Projectdoelstelling

Ondersteunende instrumenten zoals: re-integratiemogelijkheden, huursubsidie, bijzondere bijstand etc. op laagdrempelige wijze onder de aandacht van bewoners brengen, zodat wie daar recht op heeft er ook gebruik van kan maken.

Realisatie 2010

Beschikbare ondersteunende instrumenten zijn goed in beeld gebracht door de participatiecoaches. Participatiecoaches zetten deze gericht in vanuit Broeinest. Er heeft zowel individueel als groepsgewijs voorlichting plaatsgevonden aan de deelnemers van Broeinest.

Deelnemers hebben ook hun bijdrage geleverd aan de informatievoorziening. De ontvangen informatie wordt aan elkaar doorgespeeld. Zo ontstaan er laagdrempelige informatiestromen en door deze onderlinge contacten verslert ook de wijkcohesie.

Aanpak 2011

De voorlichting en begeleiding bij het aanvragen van ondersteunende instrumenten zal meer op de wijk gericht worden, zodat ook bewoners die niet deelnemen aan Broeinest inzicht en toegang krijgen tot deze instrumenten. Dit zal o.a. gebeuren door het inrichten van een laagdrempelig informatiepunt.

Meer mogelijkheden ontwikkelen waarop buurtbewoners en deelnemers elkaar van goede en zinvolle informatie kunnen voorzien. Dit bevordert de laagdrempeligheid van de informatievoorziening, het brengt de informatie dichterbij degenen die het hard nodig hebben en het is een uitstroombroces voor de deelnemers. De p-coaches zullen hierin een belangrijke rol vervullen.

De locatie Broeinest actief inzetten voor mogelijke voorlichting van diverse instanties en zo gebruik maken van de vertrouwde en dikwijls dagelijkse omgeving van de deelnemers en hun naasten. Wij danken aan informatiebijeenkomsten van Tactus, GGD, etc. De contacten hiervoor zijn al gelegd. Er staat voor maart een informatieavond van de KVK gepland.

[

_____]

2. Participatieactiviteiten

Projectdoelstelling

Door activering van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt deze mensen te laten klimmen op de participatieladder en versterking van de sociale cohesie door laagdrempelige wijkgerichte activiteiten.

Resultaat 2010

In 2010 zijn er 13 wekelijks terugkerende activiteiten geweest waar de (65) deelnemers van Broeinest in wisselende samenstelling aan hebben deelgenomen. Er zijn drie grootschalige wijkgerichte activiteiten geweest, waar gemiddeld 75 buurtbewoners aan hebben deelgenomen.

Deelnemers participeren bij de activiteiten van Broeinest. Maandlijks is er een koffieochtend waarvoor alle deelnemers worden uitgenodigd. Tijdens de koffieochtend introduceert iedereen zich zelf bij de andere aanwezigen en vertelt op aangedwongen wijze wat hem of haar bezighoudt, wat hem/haar naar Broeinest bracht, wat hij/zij graag zou willen etc.

Tijdens de koffieochtenden ontstaan op die manier de activiteiten van Broeinest, waarbij het de deelnemers zelf zijn die de activiteiten vorm geven: iemand begint een boekenclub, de ene deelnemer helpt de andere met de krant lezen (taalondersteuning), een groep deelnemers heeft de winkel opgezet en weer een ander heeft een atelier geïnitieerd. In de afgelopen periode hebben zich op deze manier vele activiteiten ontwikkeld die tot sociale arbeidsgerelateerde en persoonlijke ontwikkeling van deelnemers hebben geleid.

Deelnemers ervaren een erg prettige sfeer binnen Broeinest. Het is een sfeer van respect en oprechte aandacht voor elkaar. Onlangs spraken deelnemers al over de Broeinestfamilie. Deelnemers geven ook aan dat zij door Broeinest weer veel positiever tegen het leven aan zijn gaan kijken. Deze neveneffecten zijn voor ons niet in cijfers meetbaar. Zeker 'zichtbaar' is vermindering van gebruik van (geestelijke) gezondheidszorg, het ontstaan van 'burenhulp', vermindering van drank- en drugsgebruik, terugdringing van kleine criminaliteit en versterking van de sociale cohesie in het algemeen.

Door de in dit verslag geplaatste exemplarische verhalen wordt deze stelling helder zichtbaar. In deze verhalen wordt de inspanning, maar ook de opbrengst van de inspanning, zeer transparant weergegeven. We beperken ons tot deze voorbeelden, maar het zouden er velen kunnen zijn. Ook geeft een toegevoegde bijlage de groei van de individuele deelnemers op de participatieladder weer. Het doen stijgen van mensen op de participatieladder is de doelstelling van het project. Er is vastgelegd dat iedere individu die actief deelneemt aan het project gestaag en waarneembaar groeit op deze maatschappelijke ladder.

Tussenrapportage Broeiness / Ambachtshuis

Naast de gericht benaderde WWB gerechtigden worden vanuit en binnen Broeiness ook vele andere (groepe) bewoners bereikt. Dit heeft alles te maken met het open en laagdrempelige karakter van Broeiness. Mensen die uit nieuwsgierigheid binnenlopen worden direct welkom gezeten. De activiteiten binnen Broeiness, zoals de wijkwinkel, worden drempelveragend om gewoon eens binnen te wandelen. Bijzondere gebeurtenissen worden aangegrepen om buurtbewoners uit te nodigen. In februari 2010 is dit begonnen met de officiële opening van Broeiness. Daarna volgde de opening van de winkel, de opening van het eerste ambachtshuis (kapsalon Bahar), de Sinterklaasviering, het kerstdiner, Meet & Match (netwerkbijeenkomst van professionals uit de Dorpswijk en Waterwijk). Allemaal activiteiten waar zeer veel deelnemers en ook buurtbewoners op af zijn gekomen.

Naast de contacten met eerder genoemde sociaal maatschappelijke organisaties zijn ook contacten met de lokale middenstand opgehouwd. Variërend van de lokale Super de Boer, het vegetarisch restaurant, de Halal slager tot Omroep Flevoland. Door dit soort contacten maakt Broeiness de deelnemers ook zichtbaar voor ondernemers. Vanuit die zichtbaarheid zijn plaatselijke ondernemers ook bereid mee te denken over werkgelegenheid voor de eigen wijkbewoners en is er bereidwilligheid om stage- of arbeidsplaatsen beschikbaar te stellen voor deelnemers van Broeiness. Zeker naar de toekomst toe is Broeiness als laagdrempelige voorziening een belangrijke schakel tussen de lokale vraag naar arbeid en het potentieel onder werkzoekenden.

Aanpak 2011

De doelstelling met betrekking tot de activiteiten is ruimschoots gehaald. Deze activiteiten handhaven en waar mogelijk uitbouwen is de doelstelling voor het komende jaar.

Wederom zullen er drie grote wijkgerichte activiteiten plaatsvinden. Deze zullen zo mogelijk in samenwerking met de andere wijkwerkers plaatsvinden.

Met betrekking tot de participatie van deelnemers buiten Broeiness zal coaching en onderzoek gericht zijn op deelvermogen. In welke orde van grote kan iemand deelnemen? Het zal van belang worden om hiermee aansluiting te zoeken bij maatschappelijke participatie en/of arbeid.

Via de concrete verhalen van deelnemers zal gezocht worden naar een methode om de neveneffecten van de participatie aan project Broeiness inzichtelijk te maken. Wat zijn de maatschappelijke besparingen (social return of investment) die voortkomen uit de persoonlijke groei en verbeterde maatschappelijke betrokkenheid van deelnemers.

De participatieactiviteiten die deelnemers ontwikkelen binnen Broeiness zullen zo mogelijk verschuiven naar participatie aan sociale activiteiten in de wijk. Voorbeelden zijn: bijdrage aan wijkgerichte vrijwilligersactiviteiten, meedraaien in het buurthuis, participeren in wijkraden etc.

[

]

Exemplarisch verhaal Cherinda

In december 2009 bezoeken we een ogenschijnlijk vrolijke en gezonde jonge vrouw van 35 in de wijk. We treffen een vrijwel leeg huis aan. Er is alleen het hoogst noodzakelijk in huis (tafel, koelkast, bank). Symbolisch is wel dat er aan de kale wand drie kleine fotootjes met een speld in de muur geprikt zitten. Tijdens het gesprek blijken dit de kinderen van Cherinda te zijn. De twee jongens worden door familie verzorgd (Cherinda is uit de ouderlijke macht ontzegd) en zorgt zij alleen nog voor haar dochter van 10 jaar. De vader van de kinderen zit in detentie. Cherinda geeft aan graag te willen werken en al heel veel trajecten op initiatief van de gemeente te hebben gevolgd. Het is doorlopend mis gegaan, omdat zij afspraken niet nakwam en veelvuldig niet op kwam dagen. Zij maakt een zeer nerveuze en onsamenhangende indruk op de p-coach en re-integratiecoach. Er wordt een afspraak gemaakt voor begin januari.

Hierna volgt een enorme aaneenschakeling van niet nagekomen afspraken. Voordat de eerste afspraak in Broeïnest kon plaatsvinden was het eind januari en was de afspraak zes keer niet nagekomen dan wel afgezegd. Het tweede gesprek vond plaats eind februari nadat deze wederom vier maal niet was nagekomen. In maart gebeurde dit nogmaals vier keer en in april kwam Cherinda niet meer en gaf aan het nut van participatie niet te zien. In deze periode is de re-integratiecoach gestart met het ophalen van Cherinda. Uit invrage in rapportage en navraag van de p-coach bleek dat Cherinda op deze wijze al met talloze trajecten uit het scala van de gemeente gestopt was.

In juni start Cherinda met eenmaal per week een activiteit in de keuken van Broeïnest (De Talenten). Regelmatig komt zij niet en zij wordt veelvuldig opgehaald. Hierbij vinden er ook discussies en zelfs schreeuwpartijen voor de deur van Cherinda plaats. Ook wordt het team van Broeïnest geconfronteerd met buren en 'vrienden'

van Cherinda die hun woede komen uiten om allerlei vermoende zaken waarbij Cherinda betrokken zou zijn. Hierover is ook contact met de wijkagent.

Er is nauwelijks duidelijkheid te krijgen in de verhalen die Cherinda vertelt. In juli heeft haar coach dan ook contact met haar ouders (met medeweten van Cherinda) en hoort een beladen uiteenzetting van een zeer moeizaam leven van Cherinda. Via de p-coach onderzoeken we de mogelijkheid van een psychiatrisch onderzoek, er is inmiddels een sterk vermoeden van een psychisch en geestelijk zeer complexe situatie.

Vanwege bezorgdheid over de verstoorde relatie tussen Cherinda en haar dochter onderhoudt het Broeïnestteam contact met CGJ om o.v.a. te bezoeken en uit te zoeken n.b.v. deze relatie.

Cherinda gaat gaandeweg steeds meer haar afspraken nakomen, zij lijkt zich steeds prettiger te voelen bij Broeïnest en meer plezier te hebben in haar werkzaamheden. Zij krijgt van haar begeleider zeer directe en persoonlijke begeleiding in de keuken. Ook komt haar dochter bij Broeïnest de schoolpauzes doorbrengen als haar moeder 'werkt'. De werkzaamheden van Cherinda zijn voor haarzelf ondenkbaar zonder de combinatie met haar dochter. Er is door angst voor ontzetting uit de ouderlijke macht een verstoorde symbiotische band ontstaan tussen moeder en kind. Wij zullen contact houden met de school en CGJ hierover.

Inmiddels neemt Cherinda drie maal per week deel aan De Talenten. Zij verzorgt de lunch en is aanwezig van 10.00 uur (indien op tijd aanwezig) tot 15.00 uur. Zij maakt vindingrijke vooruitgang. Ze neemt deel aan vergaderingen, heeft contact met andere deelnemers en is al twee maanden consequent aanwezig.

3. Wijkeconomie

Projectdoelstelling

De gedachte achter het onderdeel wijkeconomie is het koppelen van potentieel aan werkgelegenheid in de wijk aan potentieel aan arbeid onder werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt d.m.v. het opzetten van werkprojecten met verloningbanen.

Realisatie 2010

Het versterken van de wijkeconomie is een belangrijke doelstelling van Broeïnest. In diverse overlegstructuren zijn lijnen uitgeret om gezamenlijk tot deze doelstelling te komen. Er is structureel overleg met o.a. Lavora, Centrada, diverse zelfstandig ondernemers uit de wijk en de afdeling Werk, Inkomen & Zorg.

De problematiek van de deelnemers aan Broeïnest is echter zo divers, en de afstand tot de arbeidsmarkt is zo groot dat in één jaar tijd nog geen grote resultaten zijn bereikt. Voor de meeste deelnemers behoort een verloningbaan nog niet tot de mogelijkheden. Er zijn al wel diverse mensen als vrijwilliger aan de slag gegaan in de wijk. Zij dragen daardoor bij aan het in stand houden van voorzieningen in de wijk en dus aan het versterken van de wijkeconomie. Binnen Broeïnest zijn diverse vrijwilligers actief als begeleiders van de deelnemers. Zij geven muzikale- en kunstzinnige therapie. Deze vrijwilligers doen hiermee werkervaring op, waardoor zij hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

Wij zijn er van overtuigd dat in de komende periode de investeringen die tot nu toe gedaan zijn vruchten af zullen werpen en er deelnemers door gaan stromen naar verloningbanen en in een later stadium naar regulier werk.

Aanpak 2011

Er zal verdere samenwerking met de Buurtvoorlichters in de Waterwijk komen. Zij zullen Broeïnest regelmatig als uitvalsbasis gebruiken. Ook dit kan een aanzuigende werking hebben onder de deelnemers van Broeïnest vanwege de mogelijkheid van doorstroming naar een baan als buurtvoorlichter (of andere verloningbanen).

Onderhandelingen met ondernemers in de wijken kunnen gaan leiden tot stageplaatsen voor deelnemers met een mogelijke serieuze doorkijk naar arbeid op maat. Dit draagt op directe wijze bij aan de wijkeconomie en zal een positieve bijdrage leveren aan het koppelen van arbeid aan werkzoekenden in de wijk. Ook kan hiermee het werken naar vermogen getoetst worden. Momenteel is er een pilot gaande waarbij de afdeling Werk, Inkomen & Zorg gezamenlijk met Concern voor Werk onderzoekt wat de mogelijkheden zijn voor mensen die een gedeeltelijk vermogen tot arbeid hebben. Ook binnen Broeïnest zullen er deelnemers zijn die op deze wijze naar vermogen kunnen deelnemen aan betaalde arbeid.

In samenwerking met de genoemde partijen zal gezocht worden naar mogelijkheden om meer deelnemers door te kunnen laten stromen naar vormen van betaald werk zoals verloningbanen.

4. Ambachtshuis

Projectdoelstelling

Ambachtshuis is een apart onderdeel binnen Broeicest. Op 1 maart 2010 is Ambachtshuis formeel als project gestart. Binnen Ambachtshuis krijgen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid om te gaan ondernemen met 'het ambacht' als uitgangspunt. In eerste instantie vindt dit plaats onder verantwoordelijkheid van het project. Bij een positief verloop en gebrek aan haalbaarheid wordt de ondernemer door het Zelfstandigen Loket Flevoland verder begeleid naar werkelijk zelfstandig ondernemerschap.

Realisatie 2010

Ambachtshuis heeft in 2010 minder aankomende ondernemers gebracht dan verwacht en gepland. Een 12-tal kandidaten zijn in beeld geweest voor het Ambachtshuis, waarvan er uiteindelijk vier personen zijn gaan deelnemen. Van die vier zijn er nu nog twee personen actief bezig op de weg naar zelfstandig ondernemerschap.

Op 26 november 2010 is kapsalon Bahar aan de Voorstraat 409 geopend en voornamelijk is het verloop erop positief. Serap Bahar kon nadat zij zonder werk kwam te zitten niet meer als kapster aan het werk komen. Door Ambachtshuis kon zij haar droom van een eigen kapsalon verwezenlijken. Deze kapsalon voorziet duidelijk in een behoefte binnen de wijk. De kapsalon draagt bij aan de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk.

Een andere deelnemer is druk bezig met het ontwikkelen van haar eigen webshop voor de verkoop van haar zelfgemaakte sieraden. Twee andere deelnemers zitten nog in een voorbereidende fase.

Kapsalon Bahar

Tussenrapportage Broeinest / Ambachtshuis

Voor veel andere kandidaten blijken er toch een aantal drempels te zijn die een belangrijke oorzaak zijn voor het achterlopend aantal deelnemers:

- Onder de groep mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt droomt slechts een beperkt aantal mensen over een zelfstandige onderneming.
- Sommige dromen zijn te groots om binnen Ambachtshuis te kunnen realiseren (bv. een theater met horecavoorziening).
- Een deel van de mensen die deze droom wel heeft, is (nog) onvoldoende in staat concreet vorm te geven aan deze wens. Dit kan zowel om fysieke als psychologische redenen zijn.
- Een groot aantal mensen heeft te maken met schuldsanering en BKR registratie. Omdat men uiteindelijk hierdoor niet verder zal kunnen gaan, wordt er geen start gemaakt binnen Ambachtshuis.
- Een deel van de geïnteresseerde deelnemers heeft een UWV uitkering en komt niet in aanmerking voor deelname. Dit doordat het UWV geen financiële middelen ter beschikking stelt voor de UWV populatie.

Aanpak 2011

Allereerst zullen de huidige activiteiten in het kader van Ambachtshuis voort worden gezet. In 2010 is publicitair flink ingezet op aandacht voor Ambachtshuis. Dit levert nog steeds belangstelling van nieuwe kandidaten op.

Om meer gegadigden te vinden staat begin 2011 een gezamenlijke werving met ZZP-Flevoland en het Zelfstandigen Loket Flevoland gepland. Ook zal de samenwerking met de lokale middenstand geïntensiveerd worden. Ondernemers zullen worden uitgenodigd mee te denken over het stimuleren van ondernemerschap in de wijk. Op 2 maart 2011 is er een informatieavond gepland voor potentiële ondernemers en bestaande ondernemers uit de wijken. De avond zal ingevuld worden door Ambachtshuis, ZLF, ZZP en KVK.

Wij verwachten dat er in 2011 nog minimaal vier ondernemingen binnen het bestaande concept gerealiseerd kunnen worden.

Tussenrapportage Broeiness / Ambachtshuis

Het bestaande concept van Ambachtshuis zal worden aangevuld met activerend ondernemerschap. Ondernemende deelnemers gaan samen aan het werk in nieuwe locale bedrijfjes om ervaring op te doen. Wij danken aan het opzetten van een hakenbar, een restaurantje, bloemenzaak.

Bij het opzetten wordt per onderneming een team gevormd dat ondersteund wordt door een praktijkbegeleider. Gezamenlijk wordt de onderneming opgezet. De taken, functies en verantwoordelijkheden worden onder de deelnemers verdeeld. Indien gaandeweg het traject een van de deelnemers een echte ondernemer blijkt te zijn kan deze de onderneming in zelfstandige vorm voortzetten. Anderen stromen wellicht door naar reguliere banen nadat zij de werkervaring binnen het Ambachtshuis hebben opgedaan. Wellicht ontstaat er een samenwerkingsverband van parttime ondernemers.

De huidige wijkwinkel Het Nest zal in het kader van activerend ondernemerschap verder worden verzelfstandigd.

Ook bestaan er vergevorderde ideeën om diverse zelfstandige ondernemers in spé te herbergen op een bazaarachtige locatie. Wij denken dat er voldoende potentieel en animo is onder mogelijke ambachtshuisdeelnemers om marktkoop en workshopachtige activiteiten te ontwikkelen. De mogelijkheid om de diverse ondernemers met gelijkgestemde ondernemersgeest onder één dak te huisvesten wordt enorm enthousiast ontvangen. Om iets op dit niveau te ondernemen en te ontwikkelen is er binnen de huidige geplande projectduur helaas onvoldoende ruimte.

Bijlage: Overzicht activiteiten Broeiness

'De Talenten'

Het horecagedeelte wordt nu gedraaid door deelnemers en is door hen omgedoopt tot 'De Talenten'. Dagelijks wordt de voorziening van koffie/thee en de lunch door hen verzorgd onder begeleiding van een horecaleermeester. Strikte horecaregels worden dan ook werkenderwijs aangeleerd. De medewerkers van 'De Talenten' hebben een gezamenlijk overleg over zaken als werkmusters, de menukart, hygiëne e.d. en er is een gezamenlijke excursie naar de horecagroothandel geweest.

Tuin en onderhoud

Onder leiding van de beheerder/praktijkbegeleider vinden werkzaamheden plaats zowel in het park van Broeiness als in het eerste Ambachtshuis: kapsalon 'Bahar'. Ook in de tuin is veel werk verzet. De werkzaamheden vormen een prima assessment m.b.t. vaardigheden en belastbaarheid.

De kunstgroep

Een aantal deelnemers heeft een kunstgroep gevormd. Mensen die ieder op een eigen manier kunst maken, variërend van gedichten schrijven tot het maken van schildertjes. De kunstgroep heeft in Broeiness een expositie ingericht en in de werkplaats is een schilderkatelier ontstaan.

Koffieochtenden

Terugkerende activiteit blijven de koffieochtenden waar nieuwe ideeën geboren worden en waar ervaringen en dromen gedeeld worden. Vanuit WJ&Z is een koffieochtend vorm gegeven in het kader van de bijzondere bijstand. Naast voordichting was het met name een interactieve ochtend. Een goede manier om de regelgeving onder de mensen te brengen.

'Het Nest'

Op 15 september is de wijkwinkel 'Het Nest' feestelijk geopend. Ook de winkel wordt georganiseerd door een groep deelnemers. Hierbij moet gedacht worden aan de winkelrichting, administratieve opzet, kassa afhandeling, roosters, reclame etc.

De opening van de winkel is tegelijk aangegrepen als persmoment om het project, maar ook vooral Ambachtshuis, te promoten (zie ook promotie).

Wijk-TV

Ook bij de Wijk-TV is een onthuisaste groep mensen aan het werk. De ingewikkelde kanten van het maken van korte items is nog wel een belemmering voor het goed functioneren van Wijk-TV. Via de cultuurscout van Lelystad is een freelance docent van de Kubus betrokken geweest bij het organiseren van een cursus. Achteraf kan vastgesteld worden dat de betreffende docent niet goed aansluit bij onze ideeën en niet in staat was de deelnemers op een wenselijke manier te trainen. Samen met de cultuurscout hebben we inmiddels een nieuwe AV-trainer kunnen vinden, zodat in januari een nieuwe cursus kan starten.

Kaarten maken en breien

Een clubje dames komt wekelijks een middag knutselen.

Computerlessen

Een van de deelnemers verzorgt basis computerlessen aan twee groepen. De deelnemers aan de cursus krijgen zo een betere aansluiting bij onze geautomatiseerde maatschappij.

Creatieve therapie

Een actieve buurtbewoner met een deellidbaan verzorgt groepsgewijs creatieve therapie. Hij is hiertoe opgeleid, maar heeft weinig kans gehad praktijkervaring op te doen. Op deze wijze kan hij deze ervaring wel opdoen, zodat hij er in een volgend stadium wellicht wel verder mee kan. Er is een tamelijk vaste groep deelnemers die haat heeft bij deze activiteit, dan wel er plezier aan beleeft.

[

Tussenrapportage Broeiness / Ambachtshuis

Administratieve vaardigheden

Op verschillende plaatsen kunnen deelnemers administratieve vaardigheden opdoen. Er zijn deelnemers die assisteren op de projectadministratie met telefoonbeantwoording en administratieve handelingen. Ook zijn er deelnemers betrokken bij administratieve handelingen m.b.t. de activiteiten: het maken van notulen, uitzoeken van zaken, publiciteit maken, verzorgen van de boekhouding van de winkel en de horca.

Kleine reparaties thuis

Een groepje deelnemers is een aantal ochtenden bij elkaar gekomen rondom het thema: kleine reparaties thuis. Ze hebben met elkaar wat eenvoudige technieken bekeken en geoefend.

Activiteitengroep

De activiteitengroep is in het leven geroepen toen Sinterklaas en Kerst in aantocht waren. Er zijn rondom deze feestdagen diverse activiteiten georganiseerd door en met de activiteitengroepsleden.

Broeinessgulden

In 2010 is ook de 'Broeinessgulden' geïntroduceerd. De Broeinessgulden is een eigen betaalmiddel waarmee betaald kan worden bij 'De Talenten'. Deelnemers ontvangen bij deelname aan een activiteit 2 Broeinessgulden. Voor 2 gulden kan een broodje gekocht worden. De Broeinessgulden wordt door deelnemers gewaardeerd en wordt ook wel gezien als een stukje beloning. In de toekomst zullen we ook zoeken naar manieren om de Broeinessgulden inwisselbaar te maken bij Hel Nest en bij Ambachtshuisen.

De Talenten	6
Tuin en onderhoud	3
De Kunstvogels	5
Koffieochtenden	20-50
Het Nest	8
Wijk TV	6
Kaarten maken en breien	4
Computerlessen	6
Creatieve therapie	6
Administratieve vaardigheden	3
Kleine reparaties thuis	3
Activiteitengroep	3
Boeken verkoop/uitleen	1

Bijlage: samenwerkingspartners

- Concern voor werk
- Tactus
- Cenbrada
- Speel-O theek
- WEBZ: Team zorg
- Balance management
- Kasama
- Welzijn Lelystad
- Mamyo (Surinaamse stichting)
- Kwinles
- ZZP Flevoland
- ZLF
- Mijn werk
- ROC
- OAS de Brink
- Wijkcentrum de Brink
- IDO / ISL
- Buurvoordichters
- Trade de Columbus
- Flevover bibliotheek
- Wijkposten (boswijk en waterwijk)
- Kubus
- MDF
- Icare
- CIG
- Wijkagent
- Wijkraad
- Meerkranten/ Moerzicht
- Lavora
- Werkplein
- Stichting Welzijn Antilliaanse 50+

Samen met vertegenwoordigers van de twee wijkposten en begeleiders van Broeïnest heeft
Konspunt een trainingsochtend in Broeïnest georganiseerd rondom het thema 'laaggeïnterdheid'.

Bijlage: Promotie

Ten behoeve van de promotie hebben verschillende acties plaats gevonden.

- Diverse persberichten in lokale media
- Artikelen in de Nieuwsbrief Lelystad Zuidoost
- Artikelen in wijkkrant de Waterwijzer
- Openingsfestiviteiten
- Uitstraling en promotie Broeinest op het gebouw
- Huisstijl en logo ontwikkeling
- Website

Om met name Ambachtshuis meer bekendheid te geven is de opening van de wijkwinkel op 15 september 2010 aangegrepen als publicitair moment. In goede samenwerking met o.a. de voorlichtster van de gemeente Lelystad hebben de volgende acties plaats gehad:

- Persdag tijdens de opening van de winkel
- Flyers huis aan huis bezorgd door deelnemers
- Persberichten geplaatst in diverse media
- Omroep Flevoland heeft een uitstekend item gemaakt
- Serie van vier artikelen in de nieuwsbrief van WIRZ, waarvan de eerste reeds geplaatst is
- Broeinestfolder gelanceerd tijdens de opening van de winkel

Broeinest voor mensen zonder werk, met droog

Met Broeinest kunnen mensen zonder werk hun inkomen aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest. De werkdienst is een organisatie die mensen zonder werk helpt om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

Als de werkdienst Broeinest wordt opgericht, kan de werkdienst Broeinest mensen zonder werk helpen om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

De werkdienst Broeinest is een organisatie die mensen zonder werk helpt om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

De werkdienst Broeinest is een organisatie die mensen zonder werk helpt om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

De werkdienst Broeinest is een organisatie die mensen zonder werk helpt om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

Droog

De werkdienst Broeinest is een organisatie die mensen zonder werk helpt om hun inkomen te aanvullen. Het is een initiatief van de gemeente Lelystad en de werkdienst Broeinest.

]

Bijlage: Resultaten in cijfers

	141	
Reeds in ander traject (niet vooraf bekend)	23	
Geen medewerking	10	
Te zware psychische en/of lichamelijke klachten	16	
Komt niet in aanmerking / doorverwijzing werkplein	27	
Deelname Broeriest / Ambachtshuis	65	
	65	
Broeriest	61	
Ambachtshuis	4	
	65	
WWB	52	
NUG	7	
UWV	6	
	aan- vang	huldig
Niveau 1: Geisolteerd	75	6
Niveau 2: Sociale contacten buitenshuis	78	12
Niveau 3: Deelname aan activiteiten	5	31
Niveau 4: Vrijwilligerswerk	4	7
Niveau 5: Gesubsidieerde arbeid	0	1
Niveau 6: Betaald werk (bij aanvang betreft het mensen met een deeltijdbaan en een gezinsinkomen < 130% min. loon)	3	8
De 65 deelnemers zijn in totaal 69 treden op de participatieladder gestegen, gemiddeld > 1 trede.		
Betaald werk	6	
Gesubsidieerd werk	1	
Vrijwilligerswerk	3	
Vernuisd	1	
Terugmelding WIBZ (geen contact meer kunnen krijgen)	1	
Project op eigen initiatief voortzetten	1	

[

aan de leden van de gemeenteraad
Postbus 91
8200AB LELYSTAD

uw brief van	uw kenmerk	 ons kenmerk U11-34982	datum
behandeld door F.G.W. Nilsen/J. Karf	doorkiesnummer 0320-278747	bijlagen 3	dossiernummer
onderwerp Op weg met Werken naar vermogen			pr-nummer

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij sturen wij u een aantal documenten die als onderlegger dienen voor de besluitvorming bij de Kademota voor wat betreft het beleidsterrein Werk en Inkomen.

Enige jaren geleden werd door de Commissie De Vries nadrukkelijk gewezen op de noodzaak om de wet- en regelgeving die ten grondslag ligt aan ons sociaal zekerheidsstelsel, meer passend te maken, binnen het huidige maatschappelijk bestel. Dat betekent met name een vereenvoudiging van de wetgeving door het opstellen van een enkele, eenduidige wet, die de overige, veelal doelgroep georiënteerde wetten – zoals WSW en Wajong – op termijn kan vervangen.

Daarnaast heeft de vigerende recessie een grote impact op de sociaal-economische omstandigheden van de burger en brengt met name de economisch kwetsbare groepen (opnieuw) in aanraking met het sociaal zekerheidsstelsel. Dit legt vervolgens een zware, organisatorische en financiële druk bij de verantwoordelijke overheden, die op zoek moeten gaan naar passende oplossingen.

Op het terrein van de Sociale Zekerheid worden daarom door het nieuwe kabinet grote veranderingen in gang gezet. Met de nieuw in te voeren wet Werken naar Vermogen wordt nieuwe, convergerende wetgeving geïntroduceerd. Met de reeds toegepaste kortingen voor 2010 en de aangekondigde, forse bezuinigingen tot en met 2015, wordt gepoogd een antwoord te formuleren voor de oplopende tekorten op de Rijksbegroting. Beide veranderingslijnen hebben een ongemeen grote impact voor de gemeenten

Gemeente Lelystad
Postbus 91
8200 AB Lelystad
T 0320 27 89 11
F 0320 27 82 45
www.lelystad.nl
gemeente@lelystad.nl

Dit is aanleiding geweest om als vervolg op de door uw raad in 2010 vastgestelde nota "Op weg met Werk" een overgangsnota "Op weg met Werken naar Vermogen" op te stellen. Bijgaand treft u deze nota aan.

Als bijlage treft u tevens aan het aan uw raad toegezegde Rendementsonderzoek naar de bestedingen van het WWB werkdeel in de periode 2006 – 2010.

Ook is ter informatie nog toegevoegd de voortgangsrapportage over de projecten Broeinest en het Ambachtshuis.

Tenslotte geven wij u in overweging een Informatieve Raadsbijeenkomst te organiseren met betrekking tot de ontwikkelingen in het Sociale Zekerheidsdomein, dit ook bezien in het licht van de door het Rijk door te voeren bezuinigingen op dit domein.

Hoogachtend,

De secretaris,

De burgemeester .